

RÍMSKO-KATOLÍCKA FARNOSŤ

R A B Č A

Anton Brišák, Soňa Maťugová, Ing. Vladimír Briš

Anton Brišák
Soňa Maťugová
Ing. Vladimír Briš

**RÍMSKO-KATOLÍCKA
FARNOSŤ**

RABČA

Vydala obec Rabča v roku 2006

RÍMSKO-KATOLÍCKA FARNOSŤ

R A B Č A

Anton Brišák, Soňa Maťugová, Ing. Vladimír Briš

RÍMSKO-KATOLÍCKA FARNOSŤ

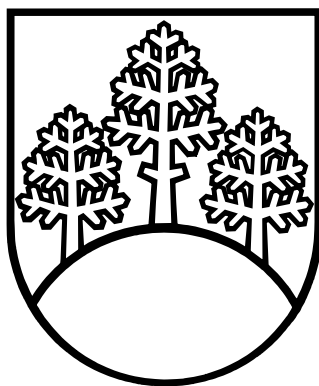
R A B Ā

Anton Brišák, Soňa Maťugová, Ing. Vladimír Briš

A n t o n B r i š á k
S o ň a M a ř u g o v á
I n g. V l a d i m í r B r i š

RÍMSKO-KATOLÍCKA
FARNOSŤ

R A B Ā Ā

Pre obec Rabča spracoval text, návrh, fotografie, sadzbu
Ing. Vladimír Briš - VEK

Obec Rabča - Obecný úrad v Rabči, Hlavná 426, 029 44 Rabča
Tlač z dodaných podkladov Tlačiareň Kubík, Námestovo
2006

ISBN 80 - 969589 - 7 - 6

Obsah

Úvod	11
Kapitola 1 Najstaršia história	13
Kapitola 2 Rabča v období reformácie a rekatolizácie	15
Kapitola 3 Rabča - filiálka rímsko-katolíckej farnosti v Rabčiciach	19
Kapitola 4 Založenie rímsko-katolíckej farnosti v Rabči	23
Kapitola 5 Správcovia farnosti	29
Kapitola 6 Prehľad kaplánov	145
Kapitola 7 Bohoslužby	149
Kapitola 8 Birmovky v Rabči	151
Kapitola 9 Misie	153
Kapitola 10 Kňazi z Rabče	155
Kapitola 11 Kňazi z filiálnych obcí	167
Kapitola 12 Rehoľné sestry	179
Kapitola 13 Cirkevné pamiatky	185
Kapitola 14 Zvyky a obyčaje	195
Kapitola 15 Náboženské aktivity	207
Kapitola 16 Z kroniky mládeže	217
Literatúra	237

„Terajšie udalosti sú také, že treba túto kroniku schovať...“

*HISTORIA DOMUS sa ukladá na čas,
aby sa v spokojných časoch mohli udalosti v nej uvedené
vyniesť na svetlo
a záznamy použiť na napísanie
solídnej histórie rabčanskej farnosti.“*

Dňa 13. augusta 1952

(Historia domus farnosti Rabča)

„A ten čas nastal...“

Najstaršia história

Orava bola kráľovským majetkom - „*praedium regulum*“ od vzniku Uhorského štátu do polovice 16. storočia. V rokoch 1222 - 1370 patrila do Zvolenskej župy a prvým županom bol Detrik z rodu Pilis. V tomto období boli na Orave dve rímsko-katolícke farnosti - vo Veličnej a Tvrdošíne. V roku 1371 vznikla farnosť v Trstenej a do konca 14. storočia aj v Dolnom Kubíne (1380) a Sedliackej Dubovej (1397). Oravská župa bola založená v roku 1370 a prvým županom bol Juraj Bebek.¹

Územie Bielej Oravy do 16. storočia nebolo trvalo osídlené, využívalo sa na ťažbu dreva, rybolov, poľovníctvo a pasenie dobytky, oviec a koní. Obce a mestá dolnej Oravy tu mali salaše a koliby. Na ťažbu dreva sa využívala pltnica po rieke Biela Orava, lebo cesty neboli vybudované. Udržiavaná bola jedine obchodná cesta z Tvrdošína cez Polhorskú dolinu do poľských trhových stredísk. Popri nej boli hostince pre odych a výmenu koní. Po obchodnej ceste sa vozila na Oravu hlavne soľ z poľskej Wieliczky a do Poľska tovar zo slovenských banských miest.²

František Thurzo sa stal majiteľom kráľovských majetkov na Orave v polovici 16. storočia. Oravu poznal už vo funkcii oravského župana, najmä jej obrovské lesné prírodné bohatstvo. Ako podnikateľ Thurzovsko-Fuggerovského banského komplexu potreboval oravské obchodné cesty pre vývoz medenej rudy na poľské trhy. Existovala aj medená cesta cez Levoču, Kežmarok, Ľubovňu smerom na Krakov.

Zakladal dediny v Bielej Orave tak, že za prvých osadníkov pozval Valachov z Karpát a rumunského pohraničia, ktorí sa živili pastierstvom a boli vynikajúcimi strážcami hraníc.

Od nepamäti sa v okolí Babej hory ukrývali zbojníci, vydedenci a utečenci z Uhorska, Poľska a Moravy. Prepadávali pcestných a obchodníkov, kradli tovar a zabíjali.³

Medzi prvými dedinami založenými v Bielej Orave boli Loka, Vasilov i Rabča. Zakladacia listina Rabče sa nezachovala, lebo župný archív zhorel v mestečku Veličná v roku 1683.

Rabča bola založená v rokoch 1546 – 1552 a prvým richtárom bol trstenský mešťan Lazar, lebo Rabča patrila do rímsko-katolíckej farnosti v Trstenej. S piatimi valachmi kľúčovali lesy, stavali chalupy, zúrodňovali pôdu, ktorá bola veľmi neúrodná – terra sterilis. Osadníci boli oslobodení od daní do roku 1564, lebo sa predpokladalo, že za dvanásť rokov vybudujú dedinu. Avšak podmienky boli ťažké, osadníci živorili pre drsné neúrodné roky, živelné pohromy, cholery a drancovanie vojakov i zbojníkov.

Lazar so svojimi ľuďmi z Rabče utiekol, preto Juraj Thurzo dňa 9. augusta roku 1608 udelil rabčianske šoltýstvo Jánovi Ramžovi z Vyšného Štefanova a prikázal mu vybudovať päť usadlostí. Valasi Gembuška, Odelga, Novák, Krúpa a Ramža II. sa stali zakladateľmi obce Rabča a podľa nich boli pomenované rale v chotári. V zakladacej listine zemepán uviedol povinnosti Rabčanov voči oravskému panstvu – peňažné dane, naturálne dávky, roboty a vojenskú službu v časoch vojen.⁴

Od roku 1612 bola škola pre žiakov z Rabče v Námestove. Aj po vzniku farnosti v Rabčiciach v roku 1656 žiaci z Rabče navštevovali školu v Námestove. Školská dochádzka nebola povinná a školu navštevovali len deti bohatších gazdov.⁵

Od roku 1626 povinnosti poddaných voči panstvu boli spísané v urbároch.⁶

Rabča v období reformácie a rekatolizácie

Thurzovci boli protestanti a horliví šíritelia Lutherových myšlienok. Keď sa stali majiteľmi Oravy, do farností vo svojich dedinách uviedli evanjelických duchovných a zakladali nové farnosti. V roku 1595 založili evanjelickú farnosť v Lokci, prvú v Bielej Orave pre všetky dediny Bielej Oravy. V kanonickej vizitácii Eliáša Lániho vo farnosti v Lokci roku 1611 sa uvádza, že sedliaci z Rabče dávali farárovi dve holby masla a od uvedenia (nevesty a šestonedielky) dávali hydinu, sviecu a mincu. Rehtorovi – učiteľovi dával každý sedliak jednu mericu ovsu.⁷

Keď vo sviatok Petra a Pavla roku 1612 založil Juraj Thurzo evanjelickú farnosť v Námestove, pričlenil tu Rabču, Bobrov, Slanicu, Zubrohľavu, Klin, Vavrečku, Jasenicu a Polhoru ako filiálky. V zakladacej listine farnosti sa uvádzalo, že Rabčania dávali zo šiestich osídlených usadlostí obilie, maslo, mince a hydinu na sviatky. Sedliaci dávali 75 denárov, šoltýsi jeden floren. Prispievali aj učiteľovi na živobytie. Ďalej platili 3 denáre od ohľášky, 1 holbu vína od sobáša, sviecu, kohúta a denár od úvodu nevesty. Počas roka bolo päť ofier na Božie narodenie, Troch kráľov, Veľkú noc, Turíce, Navštívenie Panny Márie a sedliaci dávali 3 denáre, sluhovia 3 peniažky (obulus). Rehtor – učiteľ mal príjmy 3 denáre z asistovania v kostole, pri pohrebe, krste a od zvonenia. Sluhovia nemali peniaze, preto mu dávali pol korca ovsu. Za vyučovanie žiakov dostával od sedliakov po 8 denárov.⁸

V roku 1618 si obyvatelia Zubrohľavy postavili kostolík, ktorý bol vysvätený vo sviatok sv. Michala roku 1618. Námesťovský pán farár bol povinný v Zubrohľave slúžiť omšu každú štvrtú nedeľu a vtedy tu chodievali aj veriaci z Rabče. Rabčania Urban a Vajdák slúbili kostolu dar – kalich za 12 florenov, richtár z Rabče daroval jedno včelstvo a so susedmi každoročne dávali 12 denárov. Za tieto dary mali „*svúj pohreb pri kostele zubrohľavskom*“. V roku 1627 dávali sedliaci z Rabče učiteľovi 12 denárov a korec ovsu. V tomto roku sa podieľali na výstavbe nového dreveného kostola v Námestove.⁹

Väčšina obyvateľov Rabče v 17. storočí bola rímsko-katolíckeho vierovyznania. Obrady im poskytovali katolícki kňazi z Poľska. Od roku 1647 vykonával katolícke misie na Orave farár Ján Sčechovič z Ratulova. Položenie katolíkov na Oravskom panstve opísal v sťažnosti, ktorá sa čítala na Bratislavskom sneme (Prešporský snem) v roku 1648: „*Nie bez citu kresťanskej útrpnosti pripomínali stav biedneho ľudu tej stolice, v ktorej napriek mnoho tisícom katolíkom tu žijúcich, sú celé obce, kde niet ani jedného alebo sotva jeden iného náboženstva, žiadneho katolíckeho kňaza si nesmú držať. Ba aj z Galície pozvaného, aby udelil sviatosti, zámocký kastelán nútil odísť pod vyhrážkou potupy i smrťou.*“¹⁰

Po tejto sťažnosti vystúpil s obhajobou hornooravských katolíkov Pavol Pálffy – uhorský palatín. Kráľ poveril ostrihomského kanonika Joachima Lužianskeho, aby vykonal na Orave vizitáciu. Katolíckym kňazom z Poľska sa umožnil slobodný prístup na Oravu.

Po Bratislavskom sneme kráľ Ferdinand III. povýšil Jána Sčechoviča na arcidiakona celej Oravy. Keďže v Uhorsku v tom čase bol nedostatok katolíckych kňazov, dostal možnosť umiestniť v bývalých katolíckych farnostiach tzv. „*licenciátov*“ ktorí vyučovali, krstili a pochovávali. Kňazov povolal zo susednej Haliče – jezuitov, františkánov, minoritov, cistercitov i paulínov.

Špišský prepoš Matej Tarnoczy písomne žiadal Štefana Thökölyho, správcu Oravského zámku, aby zaručil katolíkom slobodné vykonávanie katolíckych obradov. Štefan Thököly dňa 20. marca 1650 zaručil katolíkom dodržiavanie práv. Sľub

nedodržel. V roku 1651 kráľ prikázal grófovi Thökölymu, aby určil miesta na stavbu katolíckych kostolov.¹¹

Evanjelický kostol v Zubrohľave v 50. rokoch 17. storočia navštevovali evanjelici z Rabče, ktorí tvorili len štvrtinu z celkového počtu obyvateľov obce. Ostatní Rabčania boli katolíckeho vierovyznania a vyhľadávali katolíckych kňazov – misionárov. Vizitátor Joachim Kalinka nariadil, aby sedliaci na zubrohľavský kostol dávali od každej rale po 10 denárov. Vo vizitácii zubrohľavského kostola zo 4. augusta 1653 sú zaznamenané i dary kostolu: „2 puolky Ján Ramžík Mikuláš z Rabče daroval 1 klát včiel. Dluhy jakékolik sú, mají se vyplatiti. Včiel nachadzí se toliko trinácte...“. Evanjelický vizitátor prikázal odstrániť katolícke zástavy a ukryť ich na povalu, podobne ako v Trstenej. Vizitátor napomenul Polhorčanov, aby nemali nič spoločného „s pápežskými“, čiže katolíckymi kňazmi, aby im nedávali krstiť svoje deti a nevodili k nim šesťnedielky na vádzky. „Polhorčané upomínají se, aby s pápežskými kňezmi žádně čineni neméli, ani dítky tak ku krstu nenosili, ani k vývodu ženy neodesílali, ani ku kázňam pápežským nechodili, ani k sobášom“.¹²

Dňa 1. júla 1654 cisár Ferdinand III. opäť vyzval grófa Štefana Thökölyho zriadiť na Orave kostoly pre katolíkov. Zároveň dal katolíckemu arcidiakonovi Sčechovičovi ochranný list proti Matejovi Klinovskému a jeho zbojníckej družine, ktorá v službách Štefana Thökölyho prenasledovala katolíckych kňazov a veriacich v Polhorskej doline. Dňa 20. júna roku 1655 cisár František III. udelil arcidiakonovi Jánovi Sčechovičovi zemiansky titul a erb za osemročnú misijnú prácu po Orave a Spiši v službách rímsko-katolíckej cirkvi. Do zemianskeho stavu boli povýšení aj Jánovi súrodenci – bratia Andrej, Sebastian, Blažej, Jakub, Matej a sestry Anna, Zuzana a Regina.¹³

Ján Sčechovič sa usadil v Čimhovej, ktorá patrila zemanom Plathyovcom, odporcom Lutherovej reformácie. V roku 1658 kúpil Ján Sčechovič od Andreja Plathyho, syna Pavla Plathyho z Veľkej Palúdze, polovicu šoltýskej rale v Čimhovej za 100 toliarov. Druhú čiastku šoltýstva užíval Martin Kluska s rodinou.¹⁴

Ján Sčechovič zakladal katolícke farnosti po Orave a uviedol do nich katolíckych duchovných. Pre Trstenú a Tvrdošín bol katolíckym farárom Ján Odon Kvašnievský, pre Nižnú, Sedliacku Dubovú a Klin Jakub Roman Kvašnievsky, pre Rabču, Rabčice, Polhoru, Sihelné, Námestovo Vojtech Borovič, atď. Na jar roku 1659 Ján Sczechovič chorľavel, zdravotne sa cítil veľmi zle. Odišiel do Orávky a dňa 1. mája 1659 spísal svoj testament, v ktorom farárovi v Rabči udelil vyplatiť každoročne výnos z čimhofskej nehnuteľnosti vo výške 15 toliarov (imperiálov). V Čimhovej zanechal svojho nástupcu Budskoviusa, ktorý spravoval všetkých katolíkov od Suchej hory až po Kralovany. Na dolnej Orave, kde nebolo katolíckych kostolov, slúžil sv. omše po domoch, napríklad v Istebnom v dome zemana Ladislava Davida.¹⁵

Rabča – filiálka rímsko-katolíckej farnosti v Rabčiciach

Dňa 16. 7. 1655 ostrihomský arcibiskup upresnil príkaz kráľa Ferdinanda III. o zriadení katolíckych farností na Orave a ich sídla určil do Veličnej, Tvrdošína a Rabčíc. Oravský župan gróf Štefan Thököly povolil katolíckemu kňazovi Jánovi Sčechovičovi zriadiť katolícku faru v Rabčiciach v r. 1656. Výstavbu kostola organizoval jeho kaplán Vojtech Borovič, prvý rabčický katolícky farár, ktorý v tom čase býval u jedného sluhu v Rabči a do Rabčíc dochádzal, kým nepostavili farský dom.

Rímsko-katolícka stará fara v Rabčiciach z roku 1656

Drevený kostolík v Rabčiciach na mieste terajšieho cintorína navštevovali katolícki veriaci z Rabče, Or. Polhory, Sihelného, Or. Veselého a Mútneho.¹⁶

Dňa 7. júla roku 1656 navštívil Rabčice Ján Ratulovský, arcidiakon a frídmanský farár. Vo vizitácii kostolík nazval kaplnkou a Vojtecha Boroviča kaplánom, ktorý viedol matriky narodených, sobášených a zosnulých. Kaplnka bola vysvätená ku cti mučeníka sv. Vojtecha. V inventári kostola je spísaná drevená krstiteľnica s bronzovou umeleckou ozdobou, hlavný oltár s príslušenstvom, vyššivané uteráky a obrusy, relikvia sv. Františka Xaverského – patróna misionárov, 3 obrúsky pod kalich (corporaly) a paténa (corporalia), 9 šatiek na utieranie kalicha (purifikatóriá), 2 kríže s Ukrižovaným, 2 zástavy, 5 zvonov. Kalich daroval urodzený pán František Bochus. Vojtech Borovič dostal ako dar od veriacich štyri biele košele (alby), jednu od Doroty Kolcizny a rabčických veriacich a 3 opaskové šnúry na previazanie alby (cingula). Vo vizitácii sa spomína kaplnka v Rabči, ktorá mala pre hlavný oltár 8 obrusov. Kostolík mal 17 obrazov, napr. sv. Sebastiána, 3 obrazy Panny Márie Immaculaty, 1 obraz Sedembolestnej Panny Márie, 1 sv. Rocha, kvetov, fantastických výjavov, atď. Vizitátor uviedol aj finančné dary, medzi ktorými veriaci z Rabče darovali 10 florenov.¹⁷

V roku 1656 mala Rabča 618 obyvateľov (53 rodín), z toho 467 katolíkov a 151 evanjelikov. Evanjelici navštevovali kostol v Námestove a katolíci kostol v Rabčiciach. V roku 1658 Rabčania postavili vo svojej dedine kostolík, v ktorej slúžil omše rabčický farár alebo kaplán, ktorý býval v Rabči.

Vo vizitácii sa spomínajú zbojníci (vagabundi), ktorí znamenali pre katolícku cirkev nebezpečenstvo. V tom čase tu šarapatila zbojnícka skupina Mateja Klinovského z Rabčíc. Tento nielenže ozbíjal poľského kráľa Jána Kazimíra v októbri 1656 na úteku z Poľska (pred švédskym vojskom) cez Rabčice na Spiš, ale skoro na smrť dobil kňaza Adalberta (Vojtecha) Boroviča pri novom kostole na cintoríne na fašiangy roku 1659. Po vyšetrovaní tohto prípadu sa zbojnícka skupina Mateja Klinovského rozišla.¹⁸

V roku 1672 vypuklo na Orave povstanie pod vedením zemanu Gašpara Piku, ktorého sa zúčastnili najmä protestanti a ich sympatizanti. Po jeho potlačení a krutých popravách účastníkov na podzámokých šibeniciach, farnosť v Námestove dostala Rímskokatolícka cirkev. V rokoch 1672 – 1706 bola farnosť v Rabčiciach pričlenená do Námestova. Vojtech Borovič slúžil veriacim v Rabčiciach do roku 1690, potom odišiel na odpočinok do Oravky, kde dňa 30. júla 1696 zomrel. Pochovali ho do krypty kostola vedľa Jána Sčehoviča. Rabčania na znak úcty k Vojtechovi Borovičovi dávali jeho meno svojim synom.

V rokoch 1690 – 1697 pôsobil v Rabčiciach farár Serafín Steblínsky z Poľska. Rabčice sa stali opäť samostatnou farnosťou počas povstania Františka Rákocyho v roku 1706. Do jej zrušenia v roku 1772 tu pôsobili: Pavol Štefan Filovič v rokoch 1706 – 1709, Ján Hríbovský 1709 – 1712, Michal Vahaj 1712 – 1719, Martin Jozef Kuchtík 1719 – 1721, Martin Filovič 1721 – 1726, Juraj Morvay 1726 – 1731, Vojtech (Adalbert) Zubrický 1731 – 1762, Mikuláš Závadský 1762 – 1765 a Mikuláš Sádecký 1765 – 1772.¹⁹

V roku 1711 vybudovali Rabčania vo svojej dedine nový kostol, lebo starý kostolík vonkoncom nestačil rastúcemu počtu obyvateľov. Zachoval sa odtlačok pečatidla s obrazom Navštívenia panny Márie a kruhopisom **Sigillum ecclesiae rom. cath. in Rabča * Annus erectionis 1711** – Pečať cirkvi rímskokatolíckej v Rabči * Rok postavenia 1711.²⁰ Pamätnica Katolícke Slovensko 833 – 1933 uviedla vznik farnosti v Rabči už v roku 1711. Podľa kanonickej vizitácie z roku 1820 farnosť v Rabči vznikla 16. 12. 1772.

Po potlačení povstania Františka Rákocyho v roku 1709 nastalo pokojnejšie obdobie, utíchli kurucké vojny. Po šiestich pokojných rokoch zachvátila Oravu pohroma v podobe zamrznutých rokov 1715 – 1716. Dva roky za sebou mrzlo aj v júni, nič sa neurodilo, v obciach vládol hladomor. V roku 1715 richtárom v Rabči bol Ján Kaňačík a dedina mala 240 obyvateľov, 55 rodín.

V roku 1727 škola pre žiakov z Rabče bola ešte v Námestove. V župnom súpise organistov – učiteľov sa škola v Rabči spomína v roku 1733, avšak meno učiteľa sa nespomína.²¹

Nitriansky vicearcidiakon a kanonik Gašpar Ján Nepomuk Ipoli vizitoval farnosť v Rabčiciach 10. 9. 1754. O kostole napísal, že je nový, postavený z pevného materiálu (*templum novum e solido materiali*), ale stará drevená fara je na spadnutie. Rabčická drevená fara v roku 1766 bola pred zrútením – „*lignea extrema ruina proxima...*“ a mnohí navrhli preniesť sídlo farnosti do Rabče, najľudnatejšej obce Polhorskej doliny. Ročný príjem rabčickej farnosti od veriacich bol 563,30 florenov. Zo Sčechovičovej fundácie bol príjem 150 florenov ročne s podmienkou, že pán farár odsluží 30 svätých omší pre upevnenie katolíckej viery.²²

Prvá zmienka o škole v Rabči je z roku 1766 – námestovský arcidiakon Adam Vilček zaznačil, že škola v Rabči je vzdialená na 15 minút chôdze od Rabčíc. V roku 1792 Ondrej Gonda pôsobil v Rabči ako rektor-učiteľ.

Založenie rímsko-katolíckej farnosti v Rabči

1772

Mikuláš Sadecký

Prvým správcom farnosti v Rabči bol vdp. Mikuláš Sadecký. Po krátkom pôsobení v Rabčiciach sa rozhodol so súhlasom cirkevnej vrchnosti 16. decembra 1772 presťahovať farnosť z Rabčíc do Rabče, nakoľko sa tu už v rokoch

Prvá rímsko-katolícka fara a kostol v Rabči. Najstaršia známa zdokumentovaná a kolorovaná fotografia z Rabče z roku 1929. ZDROJ: HISTORIA PAROCHIAE ZAKAMENNENSIS FOTO: VDP. ADMINISTRÁTOR JÁN PIENČÁK

1768 – 1771 staval nový kostol a fara. K tomuto rozhodnutiu mu napomohlo, že Rabča sa nachádzala v strede okolitých obcí: Rabčíc, Oravskej Polhory a Sihelného. Preto bola Rabča pre katolícke účely lepšie centrum ako Rabčice.

Odvtedy sa Rabčice stali filiálkou Rabče až do roku 1787, kedy si postavili nový kostol a starý drevený predali za 80 zlatých do Chyžného. Počas pätnástich rokov Rabčíc v rabčianskej farnosti kapláni bývali v Rabčiciach, aj keď v novom rabčianskom farskom dome bola pre nich jedna izbička. V tomto období sa vystriedalo 16 kaplánov, poväčšine pátri rádu sv. Františka z Trstenej i neskorší významní oravskí kňazi: Libor Solár, Marián Matejko, Adolf Krasoň, Kazimír Šprlák, páter Ladislaus, Eliáš Klinovský, Pacificus Muczer, páter Michal, páter Vincent, Damasus Šimkovič (minorita), páter Antonius, páter Cyprianus, František Kecer, Joachim Zimmer, páter Secundus, Prothasius Mestický, misionár Felix Šimkovič, páter Andreas (misionár minorita), Peregrinus Pokriva, páter Petrus a misionár Remigius Jurčák.²³

Kostol konsekroval lokčiansky farár a vicarcidiakon František Keletsény.²⁴

Bol postavený z kameňa a prikrytý šindľovou strechou, v novšom barokovom slohu, zasvätený Navštíveniu Panny Márie, patrónke farnosti (oltárny obraz väčšieho formátu). Kostol mal cengalku a 4-centový zvon, vyrobený vo zvonolejárskej dielni zvonolejára Jána Juraja Knoblocha, syna, v Banskej Bystrici v roku 1748.²⁵

V kostole boli urobené lavice. Na výstavbe kostola sa podieľali veriaci Rabče, Polhory a Sihelného.

Odvtedy sa v náboženskom živote Rabče veľa zmenilo. Obec mala svoj kostol i svojich kňazov, ktorí tu žili s veriacim ľuďom. Ich prítomnosť a bohoslužby oživili vieru okolitého ľudu, ktorý v týchto pohnutých dobách najviac cítil a veril, že „nielen z chleba žije človek, ale i zo Slova, ktoré prichádza z Božích úst“.

V roku 1775 žilo v Rabči 120 rodín, 9 rodín bezzemkov, ktorí vlastnili len dom a záhradu a 7 rodín sluhov, ktorí nemali vlastný dom, ale bývali a pracovali u gazdov na šoltýstve.

1930 Pôvodný rímsko-katolícky kostol Navštívenia Panny Márie v Rabči z roku 1771 pred jeho rozsiahlou prestavbou

Mikuláš Sadecký, pôsobil v Rabči do smrti 24. 6. 1796. Bol prvý duchovný otec, za ktorého Rabčania, Polhorčania a Sihelňania postavili svoj spoločný Boží chrám a faru.

Prvý kňaz Mikuláš Sadecký pôsobil v Rabči do 24. júna 1796. Ešte za jeho pôsobenia v r. 1794 bola vykonaná biskupom Jánom Révayom kanonická vizitácia, z ktorej sa veľa dozvedáme o zariadení kostola, fary ale najmä o živote veriacieho ľudu tej doby. O kostole sa píše, že bol v Rabči postavený v r. 1771. Bol postavený čiastočne z príjmov kostola, z darov a príspevkov troch obcí: Starej Rabče, Sihelného a Polhory. Kostol bol zasvätený Navštíveniu Panny Márie a konsekrovaný. V kostole boli tri oltáre „opatrené“ kameňmi s relikviami. Bola v ňom murovaná sakristia, ktorá bola vlhká ale priestranná a svetlá. Zariadená bola jednou skriňou, jednou bedňou, v ktorej sa uschovávalo príslušenstvo. Na chóre, ktorý bol murovaný bol organ z ôsmich mutácií. Chodila tam aj mládež. Najsvätejšia Eucharistia bola na hlavnom oltári uschovaná vo svätostánku. Večné svetlo svietilo len počas bohoslužieb v nedele a sviatky, lebo nato neboli peniaze. Sviatosť oltárna sa zomierajúcim nosila bez zvonenia kostolného zvona, lebo bola doprevádzaná zvončekom, bez sprievodu a baldachína. V monštrancii sa Eucharistia vystavovala len na Bielu sobotu, na posvätenie chrámu a na sviatok Božieho Tela a aj počas oktávy. Panovníčka Mária Terézia dala relikvie apoštola sv. Bartolomeja. Pápež Pius VI. na sviatok Navštívenia Panny Márie, v nedele a sviatky udelil večné odpustky. Popisuje sa spôsob bohoslužieb z tejto príležitosti. Odpustová slávnosť sa vo farnosti začínala prvými večperami a končila sa tiež večperami. Krstiteľnica bola zatvorená na kľúč. Obnovovala sa dvakrát ročne. Inventár kostola tvorili tri kalichy, jeden medený s pozlátenou paténou a dva medené postriebrené s medenými paténami, jedno medené cibórium, jedna medená monštrancia a iné. Patrónom farnosti Rabča bolo Oravské panstvo. Kostol nemal žiadne pozemky. Budovy boli v dobrom stave, no nebolo prostriedkov na ich opravu, nakoľko príjmy zo zbierok, zvonenia a darov činili asi 85 zlatých ročne. Vo farnosti boli dve kaplnky. Jednu z nich smerom na Rabčice postavil a udržiaval Martin Galganyak, sedliak z Rabče. Bola uctievaná okoloidúcimi veriacimi. V tom čase sa v chotári nenachádzali žiadne kríže a sochy svätcov. Kos-

tol aj s cintorínom, už vtedy ohradený múrom, sa nachádzali mimo obce.

Vo vizitácii sa biskup ďalej venuje osobe farára Mikuláša Szadeczského. Bol to 65 ročný kňaz, ktorý bol v pastorácii 40 rokov. Filozofické a teologické štúdiá absolvoval v Trnave. Bol päť mesiacov kaplánom v Oravke, farárom v Zázrivej 4 roky a v Rabči pôsobil 29 rokov.

V tom čase ako kaplán v Rabči pôsobil františkán **p. Ferdinand Robotay**, ktorý štúdium skončil v Hlohovci. Do Rabče bol ustanovený r. 1792 a platil ho náboženský fond, býval na fare. Mal 42 rokov.

V tom čase ešte nebola vedená Historia domus. Lud biskup hodnotí ako zbožný, hovoriaci slovensko-poľsky, ktorý žije bez škandálov, dodržiavajúci sviatky a pôstnu disciplínu, ktorý sa pravidelne sponedá. Na záver vizitácie spomína, že v Rabčiciach je už nový farár.²⁶

V kanonickej vizitácii z roku 1794, ktorú vykonal biskup Ján Révay, sa uvádza, že učiteľ, ktorý tu pôsobil mal 40 rokov. Súčasne pôsobil ako organista, zvonár, kurátor a kostolník. Dobre hral na organ a deti učil slovensky. Chlapcov učil aj základy latinského jazyka. Verne slúžil Katolíckej cirkvi.²⁷

Správcovia rímsko-katolíckej farnosti Rabča

1796

Ján Dvorský

Bol rodák z Bijacoviec, prišiel do Rabče z dubovskej fary a pôsobil tu ako kňaz v rokoch 1796 – 1806. V roku 1801 sa stal náhradným vicearcidiakonom stredného dištriktu a stolíčným prísediacom – asesorom. Dal zhotoviť veľký 12-centový zvon v dielni majstra zvonolejára Františka de Paul Knoblocha v Banskej Bystrici v roku 1806, ktorý zvon pre Rabču signoval majuskulnými literami: FUDIT FRANCISCUS PAULA KNOBLOCH MAGISTER NEOSOLIENSIS 1806. Ján Dvorský zomrel dňa 1. júla 1806 a pochovali ho v Rabči.

1806

Pavol Vitkay

Pôsobil ako duchovný správca v Rabči v roku 1806 tri mesiace, potom odišiel do Bobrova.

Mikuláš Zboja

Rodák z Hámričiek. Pôsobil v Rabči ako katolícky farár v rokoch 1806 – 1829. Absolvoval filozofické a teologické štúdium v Bratislavskom seminári, ovládal latinčinu, maďarčinu, nemčinu a poľštinu. Štúdium absolvoval v generálnom seminári v Bratislave. Vysvätený bol spišským otcom biskupom Révayom dňa 24. 10. 1790. Do 24. októbra 1790 pracoval v Spišskej Kapitule. Ako kaplán tri roky a jeden mesiac v Tvrdošíne. Potom pôsobil ako farár v Pekelníku 13 rokov. V rabčianskej

farnosti pôsobil v tom čase už 14 rokov. K výpomoci v pastoračnej činnosti nemal kaplána. Pôrodné babice boli tri až štyri v každej obci. Farár ich poučil o krste. Pred 35 rokmi bola postavená murovaná fara. Postaviť ju dal patrón. Nachádzajú sa tam dve izby pre farára, jedna pre kaplána a jedna pre čeladníkov. Obyvatelia komunikovali slovensko-poľsky, pretože žijú na hraniciach Haliče. Vyznávajú rímsko-katolícku vieru, okrem jedného panského horára. Všetkých dospelých tu bolo 2637 a detí 1045 a spolu 3702. Boli tu aj Židia, ktorých bolo 31. Ľudia boli veľmi zbožní, ale bolo veľmi rozšírené fajčenie. Spomína sa, že farnosťou prechádzalo veľa Židov, že niektorí manželia žijú z vlastnej vôle oddelene. Spolu ich bolo šesť zo všetkých troch obcí.

Mikuláš Zboja zomrel vo veku 70 rokov dňa 12. septembra 1829 a pochovaný bol v Rabči.

Rabčiansky richtár Juraj Heretík v roku 1815 stanovil s vdp. Mikulášom Zbojom naturálne dávky pre farnosť od veriacich. V tomto roku postavili na cintoríne kamenný kríž.

Dňa 11. septembra 1820 prišiel do Rabče spišský biskup Ján Ladislav Pyrker a o farnosti, škole a obci uskutočnil kano-nickú vizitáciu a vyhotovil z nej zápis.²⁷ Mikuláš Zboja mal vtedy 59 rokov a biskup ho charakterizoval ako starostlivého a vhodného farára.

O kostole zaznačil, že bol postavený v roku 1771 z peňažných príspevkov rabčickej farnosti, veriacich z obcí Rabča, Sihelné, Polhora a Oravského panstva, ktoré bolo patrónom farnosti. Mal šírku 12 metrov a dĺžku so sanktuáriom 36 metrov. Kostol bol zasvätený úcte Navštívenia Preblahoslavenej Panny Márie a Alžbety.

Sakristia bola vymurovaná pri kostole z ľavej strany, bola svetlá a primeraná. Odkladali tu omšové rúcha, ale bolo tu vlhko. V sakristii boli aj knihy, skrinka s listinami a drobné predmety potrebné k vysluhovaniu sviatostí uložené v čiernej drevenej skrini. Kostolná veža mala mierne praskliny, biskup ju odporúčal prestavať. Vo veži boli dva zvony, starší z roku 1748, mladší z roku 1806. Nad sanktuáriom, vedľa sakristie visel zvonček, ktorým sa dávalo znamenie k svätej omši

alebo pred kázňou. Na murovanom chóre sa nachádzal starý organ (8-registrový) kúpený v Dolnej Lipnici, ktorý bol akotak opravený, ale nemal dobrý zvuk. Správca už dva roky žiada patróna o nový organ.

Sviatosť oltárnu opatrovali na hlavnom oltári vo svätostánku, večné svetlo nemali. Na hlavnom oltári bol obraz Navštívenia Panny Márie, bočné oltáre boli zasvätené úcte sv. apoštola Bartolomeja, mučeníka, patróna kožiarov a sv. Jána Nepomuckého, patróna pltníkov, spovedníkov, kňazov, mlynárov, proti nebezpečenstvu vody.

Na hlavnom oltári v pozlátenej skrinke bola relikvia sv. Bartolomeja, ktorú kostolu darovala kráľovná Mária Terézia. Farnosť mala skromné, staré a nevyhnutné liturgické predmety: 3 kalichy, z ktorých jeden bol medený s pozlátanou paténou, druhý bol v dolnej časti medený a v hornej časti pozlátaný, tretí medený, medené cibórium (nádoba s pokrývkou na uchovávanie Sviatosti Oltárnej vo svätostánku), ozdobná prikrývka na cibórium (vélum), posvätná nádobka na hostie (ostenzórium), lodička na tymián (navicula), monštrancia, nádobky na vodu a víno, miska na chlieb (paténa), 14 šatiek na utieranie kalicha (purifikatóriá), 18 obrúskov na oltár (korporal), oltárne plachty, 1 medený svietnik, 10 drevených svietnikov, 6 vlajok, 3 kríže, misál sviatočný, misál na pohreby atď. Medzi liturgickými rúchami sa spomína ornát, 2 pluviály, z ktorých jeden bol sviatočný, 7 bielych košiel pod ornát (alba), 5 štvorhraných plátenných šatiek pod albu (humerálov), opasková šnúra (cingulum) na previazanie alby, dalmatika medzi rúchami nebola. Krstiteľnica bola z dreva a cínu, spovedelnicu nemali.

Boží hrob, ktorý tu predtým nebol, teraz sa už nachádzal, ale bol nedokončený.

Farnosť bola chudobná, nemala žiadne pozemky, lesy, bratstvo ani základinu. Jej ročný príjem bol okolo 1000 florenov. Dostávala príspevok z fundácie Jána Štechoviča.

V obci boli tri kaplnky, ktoré dali postaviť obyvatelia Michal Gluščík, Alžbeta Galgaňáková a Juraj Zelina. O kaplnky sa starali ich potomkovia.

Kamenné kríže a sochy popri verejnej ceste a v lesoch postavili veriaci s misionármi, ale nikto sa o ne nestaral, bolo ich treba opraviť. Kamenná socha sv. Jána Nepomuckého pred kostolom je z roku 1821. Z 19. storočia pochádza aj kamenná socha vrúcne sa modliacej sv. Márie Magdalény pred kostolom. V obci boli dva cintoríny, jeden starý zarastený jelšami a krovinami a druhý nový bližšie pri kostole. Ohradené boli dreveným plotom. Na cintoríne bola kamenná socha Spasiteľa Ježiša Krista. Brána do cintorína sa dala zamknúť, aby dnu nevošiel dobytok. Nepokrstené mŕtve deti pochovávali na cintoríne oddelene.

Farská budova, postavená v r. (1796) mala 4 miestnosti, 2 slúžili farárovi, 1 kaplánovi, ale v čase vizitácie farnosť nemala kaplána a 1 miestnosť patrila služobníctvu. Gazdinou na fare bola 34-ročná Rozália Zbojová, farárova sestra a manželka zemanu Jána Bukovinského. Vo farskej budove bola kuchyňa, komora, pivnica. Pri farskej budove boli 2 maštale a hospodárske budovy. Farské gazdovstvo malo dvoch sluhov, ktorí sa starali o dobytok a kone. Cez leto sa kone pásli, v zime boli ustajnené. Pán farár ich potreboval do záprahu každú chvíľu, aby sa dostal k veriacim do Sihelného a Oravskej Polhory. Oráčiny mali v prenájme roľníci Jozef Galgaňák a Michal Sučák.

V roku 1820 bolo vo farnosti 3702 všetkých duší, z toho prijímajúcich 2637, neprijímajúcich 1042 a Židov bolo 31. Ľudia boli pobožní, iba šiesti sa separovali od cirkevnej autority.

Učiteľom bol 33 ročný Matej Stankovič, ženatý, viedol „*príkladný život*“. Z každej gazdovskej usadlosti dostával pol merice pšenice, 1 mericu miešaného obilia, 2 groše, počas odpustu maslo, masť, syr a hydinu. Poplatky dostával od spievania v kostole, na pohreboch, písania listov, zapisovania krstných, pečenia vianočných oblátok a hostií. Za zvonenie na veľkom zvone dostával 25 denárov, na strednom zvone 15 denárov a na malom zvone 10 denárov.

Škola bola stará, drevená a prehnitá (plesnivá) budova. Školu navštevovali len chlapci. Školské knihy boli v jazyku

slovenskom, nemeckom, maďarskom, na výučbu náboženstva a počtov.

Aj v roku 1820 počas učiteľovania Mateja Sztankovicza bola vykonaná kanonická vizitácia Mons. Pyrkerom, ktorý uvádza, že tunajšia rabčianska škola je stará a drevená. Kúpili ju farníci pri presťahovaní fary a kostola do Rabče. Murovanú školu si farníci nemohli dovoliť. Učiteľom tu bol už spomenutý Matej Sztankovicz, ktorý bol vzorným pedagógom. Hral na organ a plnil aj funkciu zvonára.²⁸

1829

Pavol Basista

Pôsobil v Rabči jeden rok ako správca farnosti (od roku 1829 do roku 1830). Od roku 1845 bol farárom v Starej Vsi na Spiši.

1830

Ján Drengubjak

Bol rodák zo Zázrivej. Pôsobil v Rabči ako správca farnosti v rokoch 1830 - 1834. Teológiu ukončil v Trnave. Po štúdiách pôsobil ako kaplán v Görgö v rokoch 1810 -1812, ako farár vo Veľkom Slavkove, Habovke a Nižnej. Bol vynikajúci maliar, sochár a ľudový rezbár. Vymaloval troch sv. Jánov v Nižnej, kostol v Hruštíne, vyrezal niekoľko sôch aj pre rabčiansky kostol. V Habovke pri veľkej povodni v roku 1813 zachráňoval faru, kostol, sviatosť oltárnu a takmer prišiel o život. V Rabči je cenný jeho obraz z roku 1833 „Predstavenie

Drevená socha sv. Metoda, prvého slovenského biskupa, ktorú zhotovil vdp. Ján Drengubjak

v chráme“. Tragédia ho postihla v Krakove, kde maľoval kostol, nešťastne spadol z lešenia a na následky zranenia zomrel.

Dňa 1. júla roku 1833 navštívili Rabču biskup Jozef Bielik, dekan Jozef Marcinko, panský prefekt Ján Smrečányi, panský advokát Jozef Cirul a spísali kanonickú vizitáciu.²⁹

Kostol v Starej Rabči (*ecclesia Vetero – Rabcsensis*) bol postavený v roku 1771 z peňažných príspevkov troch obcí Starej Rabče, Sihelného a Polhory. Stavebný materiál (drevo a kameň) dal patrón farnosti Oravské panstvo. Kostol vysvätil vicearcidiakon (dekan) František Keleček z Lokce v prítomnosti ostatných kňazov a ľudu tejto farnosti. Sviatok vysvätenia si pripomínali výročnou bohoslužbou v nedeľu 2. októbra alebo na ružencovú Pannu Máriu dňa 7. októbra, odpust mali vo sviatok Navštívenia Panny Márie dňa 2. júla.

Oltáre mali tri, zrenovované ku sviatku Navštívenia. Veľký oltár bol zasvätený Navštíveniu Panny Márie, druhý kamenný oltár sv. mučeníkovi Jánovi Nepomuckému a tretí tiež kamenný apoštolovi sv. Bartolomejovi. Na veľkom oltári bolo tabernakulum pre ochranu najsvätejšej sviatosti, uzatvorené zámkom, ktorej kľúče sa odkladali do sakristie s ostatnými liturgickými predmetmi. Veľký oltár bol nádherne farebne vymalovaný, ale večné svetlo bolo prestarnuté. Na oltároch mali 12 svietnikov drevených a 4 medené. Sošky svätcov v čase vizitácie renovoval talentovaný vdp. Ján Drengubjak. V kostole mali relikviu sv. apoštola Bartolomeja v pozlátenej uzatvorenej skrinke na veľkom oltári, darovanú panovníčkou Máriou Teréziou a potvrdenú biskupom. Úctu k apoštolovi prejavovali bohoslužbou 24. augusta.

Sakristia sa nachádzala na severnej strane kostola, bola postavená z pevného materiálu v dobrom stave, svetlá, suchá a murovaná, aby odolala požiaru. Proti vykradnutiu bola zabezpečená zámkom. Odkladali sa tu liturgické predmety a klenoty kostola, ale žiadne súkromné cenné veci veriacich. Chór vybudovali z pevného materiálu, bol v dobrom stave. Na chóre bol nový 12-mutáciový organ, iné hudobné nástroje farnosť nemala. Krstiteľnica bola z vnútornej časti medená (kotlík), z vonkajšej drevená, zrenovovaná a pekná. V kostole boli

3 kreslá a patronátna lavica pre patrónov z Oravského panstva a cirkevných hodnostárov. V lodi kostola na pravej strane boli lavice pre mužov a na ľavej strane lavice pre ženy. Kostol zamykali a kľúče boli uložené na tajnom mieste.

Veža pri kostole bola postavená z pevného materiálu a zre-novovaná. Boli v nej dva zvony, veľký 12-centový kúpil vdp. Ján Dvorský v dielni majstra Františka de Paula Knoblocha v B. Bystrici z peňažných darov veriacich Rabče, Polhory a Sihelného. Bol venovaný úcte Ježiša, Márii a Jozefa. Menší 4-centový zvon kúpil do kostola richtár Michal Rabčanský v r. 1748 a bol zasvätený úcte archanjela Michala. Tretí 48-librový zvon bol umiestnený nad sanktuáriom v kostole. Vežové hodiny nemali.

Medzi liturgické predmety kostola patrili: 1 kalich medený s pozlátenou patenou, 2 kalichy medené v dolnej časti medené a v hornej pozlátené s pozlátenou patenou, 1 cibórium medené a pozlátené, 1 monštrancia medená pozlátená, 2 kovové pozlátené pacifikále, 2 medené kadidelnice s loďkou, 2 schránky (pyxidy) na hostie, miska na hostie, 5 zlatých zvončekov, 1 červená zástava s ikonami sv. Jána Nepomuckého a sv. biskupa Mikuláša, 1 čierna zástava s ikonami sv. Doroty, Márie Magdalény a smrti, 1 zelená zástava s ikonami Panny Márie a sv. biskupa Martina, 3 postriebné lampáše visiace nad oltárom, 1 soška sv. Trojice, 1 soška Panny Márie, obraz zmŕtvychvstania, obrazy a sochy o zbožnosti na stenách kostola, 1 odev kňazský sviatočný, 8 odevov kňaza na všedný deň (ornáty) v dobrom stave, 2 pluviale - ozdobné kňazské plášte (jeden sviatočný, druhý na pohreby), 2 opasky pre kňaza sviatočné (cingulá), 1 opasok pre kňaza na pohreby, 8 bielych kňazských álb (košiel), z nich jedna sviatočná, 4 humerále (oblečenie kňaza na ramená a krk pod košeľu), 1 opasok, 1 štóla, 9 oltárnych plachiet (korporalia), 9 purifikatórií na utieranie, 7 purifikatórií na čistenie omšového riadu, 6 misálov sviatočných i pohrebných, 4 obradné predmety v dobrom stave, obrazy krížovej cesty Ježiša, 26 kánonových tabuliek a obrázkov.

V Rabči boli dve kaplnky, ktoré dali postaviť na svojich pozemkoch Michal Glušík a Alžbeta Galgánáková. O kaplnky

sa starali ich potomkovia. Zelinova kaplnka sa v tejto vizitácii nespomína. Veriaci navštevovali kaplnky počas prosebných dní (napríklad za dobrú úrodu, za odvrátenie povodne, ľudovca, moru, za skončenie vojny atď.). Kamenné kríže sa nachádzali pri verejných cestách a v lesoch, niektoré boli v dezolátnom stave. V Rabči boli 2 cintoríny. Do staršieho sa prestalo pochovávať pred tromi rokmi, čiže v roku 1830.

Farská budova mala 5 izieb, z ktorých 3 boli pre farára, 1 pre kaplána a 1 pre sluhov. Kuchyňa bola svetlá, vínná pivnica vhodná, ďalej tu bola pokladnica, obilná sýpka, 2 včelíny, 2 maštale, chliev, 1 dreváreň, hospodárske stavby a 1 voz so záporahom. V obvode farnosti sa nenachádzal iný cirkevný príbytok alebo dobročinná inštitúcia.

Školská budova bola drevená s dvoma miestnosťami – učebňou a bytom pre učiteľa. Pri škole bola záhradka, 2 maštale a hospodárske stavby. Patrónom farnosti v Rabči bolo Oravské panstvo, ktorého majiteľmi boli potomkovia Thurzu. Farárom bol 50-ročný Ján Drengubjak, farnosť nemala kaplána.

Učiteľom bol 45-ročný Matej Stankovič, ženatý, vidol „príkladný život“ a učiteľské povinnosti starostlivo plnil podľa pokynov Spišského učiteľského ústavu. Učiteľ hral na organe v kostole, asistoval ako predriekavač ľuďom, kňazovi, pozostalým na pohrebe, zvonil, sprevádzal farára na pohreboch a bohoslužbách, zapaloval a zhasínal sviečky, staral sa o nábytok a jeho čistotu, výbavu kňaza, omšové oblečenie, obliekal kňaza, odkladal a čistil rúcha. V škole vyučoval žiakov čítanie, písanie, rátanie a náboženstvo. Zomrel v Rabči dňa 26. februára roku 1838. Farnosť nemala katechéta.

Cirkevným kurátorom a sirotským otcom bol Juraj Heretík, kostolníkom bol 44-ročný Ján Pilarčík, hrobárom 40-ročný Matej Sučák. Vo farnosti nebola stabilná pôrodná bábica, ženám pri pôrodoch pomáhali viaceré staršie ženy, ktoré v „nevyhnutnom čase“ pokrstili novorodenca. Medzi služobníkmi fary boli uvedení 24-ročný sochár a hospodár Ján Martinský s manželkou 21-ročnou Annou rod. Bobrovnickou,

ktorá bola gazdinou, 19-ročný kočiš Jozef Žilčák, 24-ročná slúžka Anna Zajoncová a 15-ročný pastier Štefan Garlaťák.

Farnosť mala 4573 duší, z toho 3301 prijímajúcich a 1272 neprijímajúcich. Ľudia boli zbožní, rešpektovali sviatočné i pôstne dni, vykonávali procesie, zmiešané manželstvá sa nevyskytovali. Farár vysvetľoval slovo Božie v materinskej reči. Farnosť bola skromná a chudobná. O príjmoch farnosti biskup zaznačil: peňažné poplatky vo výške 2 245 florenov 30 grajciarov, z toho od veriacich z Rabče 1 171 florenov 30 grajciarov, od veriacich z Polhory 768 florenov 30 grajciarov, od veriacich zo Sihelného 305 florenov 30 grajciarov. Za zvonenie pri pohrebe pozostalí platili 18 grajciarov, za voskové sviece 12 grajciarov a za „odstránenie“ bolesti 17 grajciarov. Farár mal príjem 105 florenov 6 grajciarov z cirkevných pozemkov a 73 florenov z konšských porcií. Farnosť mala záhradu a veľmi neúrodnú poľnohospodársku pôdu pri rieke Polhoranke (82 jutár), ktorú podľa nájomnej zmluvy z roku 1802 obhospodarovali roľníci Michal Sučák na južnej strane a Jozef Galgaňák, zvaný Kvašňák na severnej strane za poplatok 30 florenov ročne. Dvaja sluhovia na farnosti mali v prenájme po 1 jutre pôdy za poplatok 3 floreny ročne. Farár dostával od roľníkov obilie – žito a miešané jariny. Dedina Stará Rabča dávala 8 bratislavských meríc žita, 17 meríc miešaného obilia, 8 sliepok, 8 syrov a 8 polovic masla, dedina Polhora dávala 7 meríc žita, 14 meríc miešaného obilia, 7 sliepok, 7 polovic masla a dedina Sihelné dávala 6 meríc žita, 12 meríc miešaného obilia, 6 sliepok, 6 syrov a 6 poličiek masla. Z panských lesov dostávala farnosť 20 siah kubických dreva na kúrenie. Biskup stanovil poplatky za cirkevné obrady: 1 floren za pohreb starého muža, 48 grajciarov za pohreb starej ženy, 24 grajciarov za pohreb mládenca, 24 grajciarov za pohreb dievčaťa, 15 grajciarov za pohreb dieťaťa, 1 floren 30 grajciarov za sobáš, 9 grajciarov za krst. Mlynári platili poplatok 30 florenov a sluhovia 6 florenov. Ofera pre pána farára sa konala na Bielu nedeľu, ale tretina darovanej peňažnej sumy patrila učiteľovi.

1834

Jozef Kohút

Rodák z Ústia, bol v Rabči katolíckym farárom v rokoch 1834 - 1835. Potom odišiel do Veličnej a odtiaľ do Dolného Kubína. Bol významným historikom, jeho osobný archív je uložený v Slovenskom národnom archíve v Bratislave. Obsahuje listiny k dejinám mestečiek a obcí na Orave a odpisy kanonických vizitácií. Zaujímal ho dejiny reformácie a rekatolizácie na Orave.

1835

Ignác Matkovčik

Rodák zo Slanice, bol duchovným správcom farnosti v Rabči v r. 1835 - 1873. Predtým bol kaplánom vo Veličnej, Lokci, Dubovej a farárom v Bielom Potoku. V roku 1845 bol zvolený za stoličného prísediaceho (asesor). Dal urobiť tretí veľký zvon pre rabčiansky kostol a s latinským nápisom, ktorý v slovenskom preklade znamená: „*Bol uliaty Adalbertom Littmanom v Banskej Bystrici za farára Ignáca Matkovčika, zasvätený Navštíveniu Panny Márie, patrónke farnosti*“. ³⁰ Vdp. Matkovčik odišiel z Rabče do Tvrdošína, kde zomrel dňa 21. júla 1883. V Rabči pôsobil 38 rokov.

1842

Historia domus o školstve v Rabči uvádza. V roku 1842 bola postavená školská budova, v ktorej sa vyučovalo a po učiteľovi Gondovi nasledoval učiteľ Matej Stankovič a po ňom učil Jozef Bugala. Od počiatku až po rok 1857 sa škola volala školou farskou a patrila do správneho obvodu bratislavského. K tejto škole patrili všetky tri obce: Rabča, Oravská Polhora a Sihelné. Školským patrónom boli obce: Rabča, Polhora, Sihelné spolu aj s oravským panstvom. V školskom zozname z roku 1857 vsdp. Ján Kecera zistil, že počet školopovinných detí z troch obcí bolo spolu 180 a to z Rabče 46 chlapcov, 20 dievčat. Z Polhory 45 chlapcov, 14 dievčat, zo Sihelného 31 chlapcov, 24 dievčat. Učilo sa každý deň ráno 2 hodiny, popoludní 3 hodiny, učil jeden učiteľ v slovenčine.

Horná drevená škola pri kostole postavená v r. 1888

Tretia škola bola postavená v roku 1888, dôkazom je zmluva z 30. mája, ktorú obce urobili s Jánom Vorčákom za richtára rabčianskeho Jána Kabáča. Štvrtým učiteľom – rektorom bol Anton Vojtaššák od roku 1893 až do roku 1915.

1873

Mikuláš Lacko

Rodák z Podolínca, pôsobil ako kaplán v Trstenej (1846), potom ako farár v Novoti, Ústi a Rabči v rokoch 1873 – 1879. Odišiel do Námestova, kde dňa 24. decembra 1885 zomrel.

1876

Anton Florek

Narodil sa 4. 2. 1836 v Oravskej Jasenici. Bol národnobuditeľský kňaz, publicista a člen výboru Muzeálnej spoločnosti. V Rabči pôsobil najskôr ako kaplán v rokoch 1876 – 1878.

Anton Florek pôsobil v Rabči od 1. 9. 1878 ako farár do 23. 7. 1897. Študoval v Ružomberku, neskôr v Jágri a vo Viedni. Vysvätený bol v roku 1871. Kaplánske stanice striedal

Hrob vdp. Antona Floreka 1878 - 1897

FOTO: V. BRIŠ

v Liptove a na Orave. Jeho pobyt v Rabči bol veľmi plodný po stránke duchovnej i národnej. Založil Spolok striezlivosti a Spolok Božského srdca Ježišovho, usporiadal zbierku na fond chudobných detí vo farnosti.

Stal sa zakladajúcim členom Spolku sv. Vojtecha, ale angažoval sa pri každých voľbách ablegátov do uhorského snemu, hlavne za slovenského ablegáta, písal články do Katolíckych novín. Mal dobré vzťahy s P. O. Hviezdoslavom, stretávali sa v období, keď Pavol Országh bol advokátom v Námestove. V roku 1881 mal v Rabči primície novokňaz Jozef Genzor. Od 1895 zvolili Antona Floreka medzi najpoprednejších národných dejateľov - do Výboru muzeálnej slovenskej spoločnosti. Zbierky Slovenského národného múzea obohatil o goralský kroj z Rabče, ktorý v obci kúpil za 12 zlatých. Osobnosť Antona Floreka svojím významom ďaleko prekročila hranice Oravy a patrí mu dôstojné miesto v kultúrnych a duchovných dejinách Slovenska.³¹

Zomrel vo veku 51 rokov následkom značnej prepracovanosti na zlyhanie srdca dňa 23. júla 1897 a je pochovaný na cintoríne v Rabči.

Sekanie brázd – „prekopávanie zemiakov“ na farskom v Rabči

1897

Jozef Matúška

Pôsobil ako duchovný správca farnosti v Rabči v roku 1897. Dňa 23. októbra 1897 odišiel za dočasného administrátora do Rabčíc.

Jozef Murdžák

Rodák zo spišskej Tepličky, vysvätený bol dňa 26. júla roku 1872, bol kaplánom v Letanovciach, Veličnej, Námestove, od roku 1876 farárom v Rabčiciach, v roku 1878 sa stal inšpektorom rímsko-katolíckych škôl Námestovského dištriktu, v rokoch 1887 - 1912 dekanom námestovského okresu, od roku 1903 mal titul kanonik, v Rabči pôsobil v rokoch 1897 - 1927 ako farár. Bol podporovateľom Ferka Skyčáka, kandidáta na poslanca. Bol priateľom P. O. Hviezdoslava. Písal básne o živote a práci roľníkov a vytvoril základinu na podporu chudobných študentov z hornej Oravy.

1899

Od roku 1899 - 1902 bol kaplánom v rabčianskej farnosti **Jozef Hromada**.

1902

Po odchode kaplána Hromadu pôsobil v Rabči ako kaplán **Michal Bajor** od roku 1902 - 1903.

1903

V roku 1903 prišiel do Rabče kaplán **Karol Kučera**, ktorý pôsobil od roku 1903 - 1905.

1904

V rabčianskej farnosti sa vyskytli aj mimoriadne udalosti, ktoré dodnes zotrývajú v pamäti obyvateľov.

Dňa 30. júna roku 1904 vypukol obrovský požiar v Oravskej Polhore v neobyčajne suchom roku, počas ktorého zohorelo 80 gazdovských usadlostí od Rusnáka po kaplicu. Za silného vetra sa domy zapalovali až pri ceste na Slanú vodu.

1905

V roku 1905 tu pôsobil ako kaplán **Bernard Sommer**.
Od roku 1905 - 1907 v Rabči pôsobil ako kaplán **Vincent Malinay**.

1907

V roku 1907 tu nastúpil na kaplánske miesto **Štefan Schultz**, ktorý tu pôsobil jeden rok. Po jeho odchode pôsobil ako kaplán **Ján Dorník** od roku 1907 - 1909.

1909

Ďalším kaplánom od roku 1909 - 1910 bol **Štefan Kofrit**.

1910

V roku 1910 prišiel do Rabče kaplán **Eugen Sikora**, ktorý tu pôsobil do roku 1911.

1911

Striedanie kaplánov pokračovalo. Od roku 1911 – 1912 pôsobil v Rabči kaplán **Ján Bukna**.

1912

V roku 1912 tu bol ďalší kaplán Martin **Jablonský**. Po jeho odchode prišiel v roku 1912 a pôsobil tu do 1913 kaplán **Jozef Gyagyo**.

1913

Ďalší kaplán **Ján Kecera** pôsobil v Rabči od roku 1913 do roku 1914.

1914

V tomto roku prišiel do našej farnosti kaplán **Jozef Kubičár**, ktorý tu pôsobil do r. 1915.

PRVÁ SVETOVÁ VOJNA (1914 - 1918) bola srdcovúca udalosť, ktorá si vyžiadala bolestnú daň od obyvateľov našej farnosti. Vypukla po zavraždení následníka trónu Rakúsko-uhorskej monarchie Františka Ferdinanda a jeho manželky v Sarajeve dňa 28. júna roku 1914.

Do tejto vojny bolo povolaných veľké množstvo mužov, mladších i starších. Naši kňazi po celé dni sedeli v spovedniciach a rodiny s plačom a nesmiernou bolesťou vyprevádzali otcov a synov do nezmyselnej vojny, modliac sa k Bohu za ich návrat.

1915

V r. 1915 prišiel do Rabče kaplán **Jozef Machaj**, ktorý tu pôsobil do roku 1916.

1916

Vystriedal ho kaplán **Jozef Brnuššák**, ktorý pôsobil od roku 1916 do roku 1917.

1917

V roku 1917 tu pôsobili dvaja kapláni **Jozef Michna** a **Fran-tišek Galovič**. Od roku 1917 - 1924 tu pôsobil kaplán **Štefan Kubičár**.

Rekvirácia kostolných zvonov z rabčianskeho kostola v au-guste 1917 bola tiež jednou z dojemných chvíľ pre našich ve-riacich, ktorí sa tomuto hanebnému činu prizerali. Chlapi ešte zazvonili na rozlúčku a potom zhodili 7-centového Jo-zefa, rozbili 12-centového Urbana a tiež ho zhodili. Ostal len stredný zvon Michal. Cengalku ukryl do kadluba Juraj Kvas-niak. S eskortou vojakov odvážal tieto zvony párom koni Šte-fan Somsedík do Tvrdošína na železničnú stanicu podľa prí-kazu starostu a notára.

1918

Bilancia prvej svetovej vojny bola krutá, domov k rodinám sa nevrátilo z Rabče 42 chlapov, z Rabčíc 72, z Polhory 80 a zo Sihelného taktiež mnoho chlapov.

Vojaci vracajúci sa z frontu na jeseň roku 1918, revolučne naladení, keď našli doma hladné živoriace rodiny, vyrabo-vali s obyvateľmi židovské krčmy, obchody i kúpele na Slanej vode. V tunajšej obci rabovačky postihli krčmára Mórica Ze-idlerera, obchodníka Mrovca Lelentála a obvodného notára Mi-chala Bohuckého. Obstal len pekár Bľoch, Zigmund Steinitz v Gaceli a Zelinger na dolnom konci.

Vznik Československej republiky 28. októbra 1918 a roz-pad Rakúsko-uhorskej monarchie - bol jediný pozitívny dô-sledok. Splnila sa tisícročná túžba Čechov a Slovákov zhodiť jarmo útlaku a zakotviť v spoločnej domovine. Ustálili sa hra-nice nového štátu.

Žiaľ, za poľské Tešínsko musela naša Orava oželiť Jab-lonku, Chyžné, Malú a Veľkú Lipnicu, Zubricu, Podvlk, Bu-kovinu, Podskalie, Sárnu, Pekelník a viac dedín na Spiši.

1920

Na hornú školu bol od 4. decembra 1920 ustanovený za správcu školy a zároveň za farského rehtora Florián Gogo-

lák, kvalifikovaný učiteľ, rodák z Bobrova.

1923

Vsdp. kanonik Murdžák roku 1923 dal zo zbierky veriach zhotoviť nové zvony za tie, ktoré boli v roku 1917 zrekvirované na výrobu kanónov do vojny. Obidva nesú jeho meno. Za pôsobenia Jozefa Murdžáka v Rabči sa stal kamenný kostol v Oravskej Polhore v rokoch 1926 - 1927 z iniciatívy cirkevného kurátora Pavla Mularčička za 60 000 Kčs. Staval ho tamojší murár Marlenga. Pôvodne sa

1928 Novopostavená posvätená kaplnka v Oravskej Polhore

tam konali bohoslužby trikrát do roka: na Božské srdce Ježišovo, vo Sviatok Cyrila a Metoda a v druhú nedeľu októbrovú. Dp. kanonik Jozef Murdžák zomrel dňa 30. marca 1927 a je pochovaný na miestnom cintoríne v Rabči.³²

1924

Od roku 1924 - 1925 pôsobil v Rabči kaplán **Michal Báčik**. Majster Hardonyi opravil organ v kostole v roku 1924 a v roku 1932 ho opravoval Ján Gazdovský.

1925

V roku 1925 prišiel do Rabče kaplán **Ján Pjenčak**. Pôsobil tu do r 1927.

1926

V r. 1926 si Polhora postavila kaplicu, ktorá s dovoľením diecezánskeho úradu bola vysvätená vo sviatok sv. Cyrila a Metoda v roku 1928. Kaplnka sa postavila z iniciatívy cirkevného kurátora Pavla Mularčička. Mala oltár k úcte Božského Srdca

28. 10. 1928 Účastníci lampiónového sprievodu zhromaždení vedľa školy pri kostole oslávili 10-ročné jubileum vzniku Československej republiky

Ježiša a krížovú cestu, ktorú posvätil dňa 16. novembra 1930 páter Friderik, františkán z Trstenej. Šatstvo a kalich nemala. Svätá omša s kázňou sa slúžila trikrát v roku. Vybudovanie kaplice okrem nádenníckej práce, povozov a kameňa stálo údajne do 60 000 Kčs. Staval ju murár Marlenga z Polhory, aj ostatní murári boli z Polhory (Dendys). Kaplnka mala zvon, na ktorom sa zvonilo na „Anjel Pána“, aj zosnulému.³³

1927

Ján Kecera

Narodil sa v roku 1887 v Dolnej Lehote. Pôsobil v Rabči v rokoch 1927 - 1951. Za kňaza bol vysvätený v Spišskej Kapitule v roku 1911. Po trojročnom kaplánovaní v Podvľku a Švábovciach sa dostal na faru do poľskej Oravky ako kaplán a v r. 1917 - 1927 tu pôsobil ako farár. Zaslúžil sa o zreštaurovanie kostola v Oravke. Arcibiskup - knieža krakovské Adam Sapieh udelil Jánovi Kecerovi titul kanonik.

28. 10. 1928 *Slávnostná sv. omša. „Ite missa est“. 10-ročné jubileum Československej republiky. Slávnostnú svätú omšu celebroual vsdĽ. Ján Kecera*

Svoj mladistvý elán, ambicióznosť a podnikavosť plne využil aj v Rabči. V roku 1927 založil rád sv. Františka, mal 120 členov. Založil a starostlivo viedol farskú kroniku „Historia domus.“

Od roku 1927 – 1929 pôsobil v Rabči kaplán **Ján Húšťava**.

1928

Dňa 28. októbra 1928 sa oslavovalo 10-ročné jubileum vzniku Československej republiky. V našej farnosti sa v predvečer konal lampiónový pochod od kostola hore do Polhory ku Tyrolovi, odtiaľ nadol do Rabče po Gacel. Zúčastnili sa ho žiaci s učiteľmi i rodičia a hrala hudobná skupina z Rabčíc. Na slávnosti bolo prítomných do 4 000 ľudí. Pri sv. omši ministrovali dvaja žandári. Hlavným rečníkom bol Ján Kecera, miestny farár, potom rečnila učiteľka Ružena Mazánková z Oravskej Polhory a školské deti predniesli príležitostné básne.

1929

V roku 1929 nastúpil za kaplána **Ján Koperdán**. Pôsobil v Rabči do roku 1931.

V Historii domus je zaznamenané, že v roku 1929 bola zriadená druhá trieda pre nedostatok vhodnej miestnosti sa vyučovalo striedavo. Bol nedostatok kvalifikovaných učiteľov. Tretia trieda bola umiestnená v dome Ignáca Domina na Adamovke.

Vsdp. Ján Kecera videl, že tunajší kostol v Rabči veriacim priestorovo nevyhovuje (4 200 ľudí z troch obcí), uvážil za potrebné kostol zrekonštruovať a rozšíriť. Stavebné plány dal vyhotoviť so súhlasom vrchností Ing. architektovi Harmincovi a stavbu podľa nich zrealizoval Ing. arch. Eugen Ormay z Levoče od 20. októbra 1929 do 20. októbra 1930.

1930

Kolaudácia zrekonštruovaného kostola sa uskutočnila dňa 6. novembra 1930 a posvätil ho dňa 9. novembra 1930 spišský biskup Msgr. Ján Vojtaššák, aj hlavný oltár spolu s relikviami sv. Andreja a Benedikta.

9. 11. 1930 Slávnosť pri príležitosti rekonštrukcie a nového interiéru kostola. Pohľad na zrekonštruovaný kostol od hlavného bočného vchodu. Vľavo nad vchodom socha sv. Donáta a vpravo sv. Floriána

6. 11. 1930 *Interiér chrámu Navštívenia Panny Márie.
Kolaudácia rozšíreného kostola*

6. 11. 1930 *Hlavný oltár Navštívenia Panny Márie*

6. 11. 1930 *Vedľajší oltár Ukrižovaného Ježiša*

9. 11. 1930 Slávnosť posviacky kostola po rekonštrukcie a nového interiéru. Vsdp. Ján Kecera, vdp. Roman Grigel – farár zubrohľavský, vsdp. Andrej Marhevka – farár rabčický, vdp. Vladimír Polačik – farár bobrovský, v strede vzadu: Mons. Ján Vojtaššák, spišský biskup

Slávnosť posvätenia bola veľká, asistovalo 10 kňazov a kázeň mal Msgr. Andrej Hlinka, ružomerský farár. Slávnosti sa zúčastnilo okolo 5 000 veriacich. Krížovú cestu posvätil páter Friderik, františkán z Trstenej. Sochy sv. Donáta a Floriána pri hlavnom vchode posvätil dňa 23. 11. 1930 rabčický dekan vsdp. Andrej Marhevka. Tak, ako starý pôvodný kostol, aj tento bol zasvätený úcte „Navštívenia Panny Márie“.

Prístavbu vybudovali na území rabčianskeho cintorína. Celý kostol bol zväčšený o prednú rozšírenú časť lode. Postavili novú svätyňu, sakristiu a kaplnku. V celom kostole vybudovali novú klenbu, zväčšili okná a urobili nové lavice. Kostol je 54 m dlhý a 24 m široký. Hlavný a vedľajší oltár sv. Františka Salezského dodala firma Ferdinand Prinoth, Gardena z Talianska. Dve sochy nad hlavným vchodom kostola: sv. Donáta – patróna proti búrke a bleskom, sv. Floriána – patróna proti ohňu, dodala firma Semerák z Olomouca. Krížová

9. 11. 1930 Rabčiansky kostol po rekonštrukcii od západu

cesta prišla z Talianska spolu s hlavným oltárom a zaplátil ju Ján Mularčík z Oravskej Polhory. Tesárske práce zabezpečoval majster Sameliak z Trstenej, klampiarske práce Eberstark z Trstenej, stolárske práce Jozef Antal z Piešťan, mozaikové terasso na podlahe firma Zeival a Pokora z Brna. Veža bola pokrytá pravou meďou a strecha kostola pálenou škridlou. Kameň na stavbu kostola dolovali Rabčania v lome Jozefa Pitáka – Mokoša pod Glembokým. Emil Gazdík zakúpil pre kostol dve sochy a daroval 5 000 Kčs. Oravský komposesorát v Oravskom Podzámku prispel sumou 75 000 Kčs a daroval 150 m³ dreva na pni. Spišský biskup Ján Vojtaššák daroval 10 000 Kčs, Ján Kecera 10 000 Kčs, obec Rabča 25 000 Kčs, Oravská Polhora 216 550 Kčs, Sihelné 125 000 Kčs, z ofery 20 000 Kčs, dobrodinci – hlavne Jozef Banás 127 601 Kčs. Pozoruhodnými čiastkami prispeli starostovia Pavol Labudjak z Rabče, Jozef Pienčak z Oravskej Polhory a Pavol Brandys zo Sihelného. Podobnými darmi prispeli aj veriaci všetkých troch obcí a k tomu priložili aj neoceniteľnú manuálnu robotu a povoznícke práce.

24. IX. 1931. obdržala: 512. Laco
 2 00

Kandidačná listina

Slovenskej Ľudovej Strany Hlinkovej
 k voľbe obecného zastupiteľstva obce Rabča.

1. Ján Kecera r. kat. farár kanonik Rabča č. d. 219.	
2. Pavel Labudják roľník	176.
3. Ján Bartkovják	115.
4. Ignác Kozák	165.
5. Jozef Piták Pajtás	146.
6. Anton Kumor	293.
7. Terezia Brišák roľníčka	99.
8. Jozef Mokoš Piták roľník	102.
9. Anton Adamčík	69.
10. Ján Svetlošák	48.
11. Ján Michalák	77.
12. Anton Prisenžník	54.
13. Ignác Čigánák	22.
14. Jozef Ratičák ml.	35.
15. Anton Kobiliak	300.
16. Anna Kumor roľníčka	287.
17. Jozef Svetlošák roľník	60/a.
~~18. Jozef Kozák~~	167.
19. Jozef Ďurčík	124.
20. Ján Piták	128.
21. Anton Tyrol	149.
22. Jozef Pacholský	150.
23. Anton Žitník	196.
24. Ignác Brišák	239.
25. Anton Kvašník	226.
26. Jozef Gonšor	198.
27. Ján Oršulák	234.
28. Anton Kozák	169.
29. Martin Kulka	172.
30. Emil Gazdík hostinský	221.
31. Ján Zboroh roľník	227.

Vsdp. Ján Kecera sa zapájal aj do politického života.

Dolná II. rímsko-katolícka ľudová škola v Rabči - školský rok 1931/32, ročník 1 - 8: v strede zľava: učiteľka Mancika Buznová, učiteľ náboženstva kaplán Ján Koperdán, učiteľ Jozef Baláž

1931

Od roku 1931 - 1932 pôsobil ako kaplán **Eduárd Bugár**.

Ján Kecera sa zapájal aj do politického života. Dňa 30. októbra 1931 ho voliči zvolili za starostu obce Rabča. Tento úrad vykonával do 14. apríla 1934.

1932

V roku 1932 bol odpust s veľkou slávnosťou. K sviatostiam pristúpilo do 800 ľudí. Kázeň mal čimhovský farár Jozef Slanicay, omšu poslanec, dekan a farár z Veličnej Ignác Grebáč-Orlov, prítomní boli kňazi Viktor Kubašek z Oravského Veselého, Román Grígel zo Zubrohlavy, Andrej Marhevka z Rabčíc, Vladimír Polačik z Bobrova, František Nádašky z Hruštína, Ján Málík z Námestova, Karol Končiarik z Tvrdošína, Július Šimko, kaplán z Veličnej a Ján Harkabúzik, kaplán z Or. Veselého. Vsdp. kanonik Kecera sa staral nielen o zveľádovanie cirkevných budov, ale aj o náboženský život obce. Počas jeho pôsobenia boli v obci 5-krát ľudové misie. V roku 1932

Na ceste po hornej Orave

Dostal som porvanie na Horniaky, ako sa to hovorí a, pravda, celý nateľený som pozvanie prijal. Prečo asi? Ale ako sa možno ešte na také veci pýtať, keď Babia Gura, Pilsko, to sú také tajnostné mená, že človek ja veru zvedavý, či tie mená naozaj nejakú tajnosť v sebe obsahujú? A veru! Pohľad na Babia Gura alebo na Pilsko takým dojmom pôsobí, že človek už-už by sa pokoril v prácu zemi, že Stvoiteľ nás je taký veľobný a majestätny vo svojich stvorených veciach.

Mimovoľne som si predstavil, že Babia Gura je taká stará mať, ktorá opatruje svoje deti, vnúčatá a Pilsko že je otcom, ktorý už svojím zjavom naháňa strach do detí.

No, moja cesta vedie vlastne nie na Babia Gura, ani na Pilsko, ale do obce, ktorá sa tiež hovorí tým, že je pod ochrannými krídlami Babie Gury a Pilska, do — Rabče.

Rabča!... 1. júli... Čo to za rach v tej obci?

No, pravda, však zajtra 2. júla je odpust levočský v zmenenom vydaní v Rabči a naši ľudia majú slávnosť, svätia Navštívenie Panny Marie. Chcú ozaj zasvätiť dôstojne ten svoj sviatok, chystajú svoje príbytky i v Rabči, i v Polhore, i v Šišelnom, oni sa chystajú na hody, no nie tak na teľmeš, ako viac na hody duševné.

Či ozaj? Áno, ozaj, veď to šochrifa i vidno, veď ešte v predvečer sviatku prichádza deväť pracovníkov, deväť kňazov, aby zaujali svoje miesta v spovedniciach, kde strávili hodiny od piatej do deviatej.

Zatva bola veľká... Zástupy ľudu sa henuľ, aby okriali, aby zabudli na starosti pozemské a očistiac sa, aby sa spojily s Bohom.

Ustati sme boli od úmornej práce večernej a spánok nám dobre padnal. Pravda, aj z toho nás vyrútil zlodech, ktorý sa škriabal oknom do fary, aby niečo ulovil. Napodarilo sa mu, lebo bol vyrútený.

Sviatok nový deň... Slnko prašilo, skoby ľbilo chcelo vynahradiť týmto ľuďom za rímu, ktorá tak dlho trvala... Zástupy sa už vŕtily a zhromažďovali sa v nádhernej svätyni, — ktorá svoju nádhru môže ďakovať horlivému pastierovi vdp. kanoňkovi-fararovi Jánovi Kečerovi — a ich ústa plné sú chvály Matky Nebeskej.

rana bolo roboty až do pol druhej odpoludnia; však svätých príjmaní bolo vyše 1200.

Bola to slávnosť, akaj málo, ktorá znechá po sebe krásne dojmy. Vystupuje na kazateľnicu slávnostný kazateľ dp. Jozef Šlanecy, farár z Čimberej, a svojou výrečnosťou dal výraz významu sviatku; slávnosťou sv. omšu celebruje vdp. Ignác Grebáč-Orlov, poslanec a dekan z Veličnej, a takto imponantný je priebeh celej slávnosti. Eodí odchádza do svojich príbytkov nateľený a ľahký, že stránil so seba hromom svedomia.

Po bobodľubách zhromažďujeme sa okolo ľadného stola milého nášho hostiteľa, vdp. kanoňka Jána Kečera, ktorý jemným úsmevom dáva výraz vďačnosti svojim pomocníkom.

Pri obede odznejú zdravice. Ale tie zdravice nie sú každodenného ľtlu, každá totiž o-čo rozlief vyrúdvňuje. Tak prvý pozdravuje vdp. dekan v. v. zo Záhroblavy Roman Grige? oravský komponeent, ako patróna tejto fary a jeho zástupcu lebného správcu p. Antona Stahala. Rečník volá na slávu pánstva, že vykonáva verne svoje patronátske povinnosti a želá mu ďalší rokvet. Po-vedľa poslanec Ignác Grebáč-Orlov a so-črami v očích tuňmeš svoje úprimé priateľskú lásku vdp. kanoňkovi pánovi. Teľ sa, že po ľaľkej chorobe môže ho vidief opäť zdravého a schopného pracovať za časté a veľa ľbaho hornooravského ľudu. Domáci pán vdp. kanoňk-farár Ján Kečera srdečnými slovami odpovedá za odznelé toasty, rozlief však pripomína neľudné vec, že totiž tam prítomný vdp. dekan Andrej Marhevka peľ-ve včera prežil 43. rok svojho kňazstva. Volali sme na slávu vdp. dekanovi, ako nestorovi námestovského distriktu a želali sme mu ešte hojnosti i v právi i v milosťiach. Ďalej vŕtelými slovami poďakoval za miestny duchovný pastier tým, ktorí i svojou prítomnosťou poctili jeho farnosť, i svojou prácou mu pomohli. Bol tiež hľbok dojatý, keď videl oddanosť a priateľskosť svojich oľtárnych bratov.

J. Š---o.

2. júl 1932 Na ceste po hornej Orave. Nádherný opis odpustu v Rabči.

Článok J.Š---o.

založil Miestnu charitu, Tretí rád sv. Františka. Založil a starostlivo viedol farskú kroniku „Historia domus“. V tridsiatych rokoch sa zaoberal včelárstvom a založil včelársky spolok pre všetky tri obce. Bol aj poľovníkom. Robil všetko pre povznesenie kultúrneho a hospodárskeho života. Organizoval prednášky, pozýval do Rabče významné osobnosti.

Kaplán **Pavol Sopko** pôsobil v Rabči od roku 1932 - 1936.

1934

Od vzniku rabčianskej fary sa ani v jednom roku nenarodilo toľko detí, ako v roku 1934. V matrike narodených bolo zaznamenaných 183 detí, zomrelo 89 občanov.

V rokoch 1934 - 1935 bola postavená cirkevnou obcou za kanonika Jána Keceru nová cirkevná rímsko-katolícka ľudová škola. Bola trojtriedna, vrátane bytu pre riaditeľa školy. Vedeniu školy naďalej predsedal riaditeľ Florián Gogolák. V roku 1940 pôsobili v Rabči títo učitelia: Florián Gogolák, Jozefína Gurtlerová, Helena Országová, Ruža Jaseneková, Helena Hubeková, Mária Malicherová. V Sihelnom pôsobili učitelia: Ferdinand Kavala, Vilhem Várady, Teodor Varady. Vtedy bolo v Rabči na školách spolu 254 a 172 žiakov, v Oravskej Polhore spolu 331 žiakov a v Sihelnom 198 žiakov.³⁴

1935

„V noci z 30. na 31. mája 1935 sa stala veľká krádež v kostole. Ráno kostolník, keď otvoril dvere do sakristie, prišiel mi oznámiť, že v kostole boli zlodeji. Utekám i vidím - až ma hrúza prejala, ku slovu som nemohol prísť, že monštrancia s prevelebnou sviatosťou - ktorá bola v tabernákulume, je položená na skrini, kde sa obliekame, všetky kalichy pri nej. Pozriem na veľký oltár - vidím tabernákulum otvorený, cibórium so sviatosťou položený na oltári, pokladničky (3) rozbité, peniaze z nich vybraté. Kostol som dal ihneď zamknúť, poslal som po četníkov, ktorí nález krádeže a tento škaredý čin vyšetrili, zavolajúc si pomoc i z Polhory z Námestova, ba až z Ružomberka prišli 4 četníci pod vedením štátneho kapitána Veselého a začali stopovať. Zlodeji kalichy i monštranciu chceli ukradnúť, ale v krádeži boli istotne vyrušení, tak ich nechali tam, iba peniaze vzali. Tej istej noci vy-

1. 9. 1932, Rabčice - oslavy 70. narodenín dekana vsdp. Andreja Marhevku. Vdp. Ján Kecera (tretí v prvom rade zľava), vdp. Andrej Hlinka a vsdp. Marhevka (vpravo od A. Hlinku)

kradli i miestneho obchodníka a hostinského Emila Gazdíka. Ukradli mu všelijaké látky i pijatiku v cene asi 3000 Kč.

Četníci, ktorým i naši ľudia pomáhali, (sám Gazdík, Martinkovič, Anton Masničák, Pavol Buška kostolník), našli zlodejov pri potoku pod Sihel'ským hrádkom – tam si oheň kládli, odpočívajú čakajúc, kým sa zotmie, aby v tmavej noci pokračovali v ceste so svojou korisťou do Poľska. Zlodeji vidiac, že je s nimi zle, rozprchli sa; ukradnuté peniaze z kostolných pokladničiek v obnose 498 Kč a ukradnuté látky tam nechali, ktoré boli majiteľom vrátené. V ten deň zlodejov nechytli – len zistili, že boli štyria, medzi nimi poznali Antona Rusňáka, ktorý pred 2 týždňami prišiel zo žalára.

V noci zo 7. na 8. októbra roku 1935 sa stala veľká krádež v kostole i u Gazdíka. Z kostola, do ktorého sa vlámali, vykradli jeden kalich, cibórium. Zlosynovia sú vo farskej kronike na fotografii. Pochádzajú z Poľska od Žiwca, kde boli i chytení. Okrem toho vylámali pokladničky, z ktorých odcudzili peniaze. Manželku Gazdíkovu skoro na smrť zbili. Kalich a cibórium na kúsky podrúzané našli chlapci Anton Bielák, Pavol Grižák, Anton Šimurda, Anna Bieláková, keď pásli statok v Bielej skulke nad

Vykládanie sena pre rabčiansku faru

Sihelným a 13. októbora odpoľudnia v šatke zaviazané mi to priniesli. Dal som to prepracovať a pozlátiť firme Alojz Trugler Praha, čo dosvedčuje i nápis na cibóriu i kalichu. Práca stála 545 Kčs. Kalich konsekroval a cibórium benediktoval pražský pomocný biskup Ján Remiger dňa 6. decembra 1935. Na odprosenie tejto hroznej neúcty proti sviatostnému Spasiteľovi dňa 30. novembra 1935 bola zriadená pobožnosť v spôsobe adoračnej hodinky.“

Počas pôsobenia vsdp. Keceru bola postavená cirkevná škola v roku 1935. V Historii domus je napísané: „Pozemok pre školskú budovu a ihrisko a pod záhrady, ktoré sú ohradené plotom dal rímsko-katolícky farský úrad v Rabči. Tento pozemok činí 4 kat. jutra. Pri škole je aj byt s gazdovskými stavami výlučne pre organistu, ktorý vykonáva svoju funkciu v rímsko-katolíckej farnosti rabčianskej. Školská budova je majetkom rímsko-katolíckej cirkevnej obce rabčianskej.“ Vtedajšia I. rímsko-katolícka ľudová škola v Rabči, drevená z 19. storočia, priestorovo nevyhovovala. Ján Kecera sa rozhodol vybudovať novú trojtriednu rímskokatolícku ľudovú školu v blízkosti starej. Staval ju Ing. Adalbert Diamant, staviteľ z Tvrdošína. Stavebný dozor vykonával Alojz Fraštia, staviteľ z Námestova.

24. 8. 1935 Kolaudácia Rímsko-katolíckej ľudovej školy v Rabči, vysvätená bola 25. 8. 1935

Kolaudovaná bola dňa 24. augusta 1935 a niesla názov I. rímsko-katolícka ľudová škola v Rabči. Posviacka sa konala dňa 25. augusta za účasti okresného náčelníka a poslanca Pavla Floreka, okolitých duchovných, učiteľov a veriacich. Školská budova sa stala majetkom rímsko-katolíckej cirkevnej obce rabčianskej. Ján Kecera v Historii domus zaznačil: „Poznamenávam, že najväčší boj som mal s bývalým okresným náčelníkom Szolnokim, školským inšpektorom, s obvodným notárom Fodorom, ktorí chceli obecnú školu. No nepodarilo sa im!“³⁵

V roku 1935 sa konal veľký odpust v Rabči, ktorý slávil **Msgr. Andrej Hlinka**. Ján Kecera o ňom zaznačil: „Mal som 16 kňazov. Pontifikálnu sv. omšu celebraval s úplnou asistenciou Andrej Hlinka. Kázal administrátor z Rabčíc Jozef Gočál. V Rabči ešte tak veľkého odpustu nebolo! Bolo do 6000 ľudí! K sv. prijímaniu pristúpilo 1250. Po službách Božích bolo verejné politické zhromaždenie. Rečnili Andrej Hlinka, poslanec Pavel Florek a Ferko Skyčák. Andrej Hlinka bol s veľkou ováciou a s veľkou procesiou ľudu privítaný. Pri slávoobráne pozdravil som ho ja, dievča Janka Labudjaka, Pavol Ďubek zo Sihelného a Jozef

Mačinec. Potom v sprievode ľudu išlo sa do kostola, kde sa začali o pol 11. hodine odbavovať slávnostné bohoslužby.“

Dňa 1. júna 1936 vsdp. Kecera slávil 25-ročné kňazské jubileum. Pri tejto príležitosti ho obce Rabča, Oravská Polhora a Sihelné zvolili za čestného občana.

1936

Od roku 1936 – 1938 pôsobil ako kaplán **Ľudovít Bakoš**.

1938

V jeseni roku 1938 pokryli budovu fary novou krytinou, vykopali odpadový kanál a v izbe gazdinej opravili dlážku.

Od roku 1938 do roku 1940 pôsobil v Rabči kaplán **Jozef Gonsorčík**.

Ján Kecera zapísal v Historii domus nasledovné udalosti: dňa 16. augusta 1938 zomrel Msgr. Andrej Hlinka. Pohreb bol 21. augusta v Ružomberku. Dňa 23. septembra 1938 bola vyhlásená mobilizácia. „Dňa 6. októbra 1938 bola v Žiline vyhlásená Slovenská autonómia. Bol som!“

1939

Dňa 2. marca 1939 sa konala voľba nového pápeža, zvolili Eugena Pacelli, ktorý prijal meno Pius XII. „*Opus iustitiae pax*“. Život pospolitého ľudu v našej farnosti počas pôsobenia vsdp. kanonika Jána Kecera bol poznačený príslovečnou chudobou a biedou. Žil ho vo viere a nádeji na Božiu pomoc. Priblížil sa však príznak nemeckého fašizmu, ktorý ovplyvnil ďalší vývoj v celej Európe – najprv v Československu, ktoré sa rozobilo ako krehká nádoba. Konečne sa docielila slovenská autonómia a dňa 14. marca 1939 Slovenský štát. Na druhý deň 15. marca 1939 sa vytvoril Protektorát Čiech a Moravy.

Dňa 4. júna 1939 bola posviacka hasičskej striekačky v Rabči. Stála 8500.

Dňa 1. septembra 1939 Nemecko napadlo Poľsko a obsadilo ho. Rozpútala sa II. svetová vojna. Nemecká expanzia postihla aj ďalšie európske štáty a 22. júna 1941 Sovietsky zväz. Naše Slovensko za cenu svojej samostatnosti vstúpilo do

21. 7. 1940 *Posviacka turistickej chaty vystavanej pri „Slanej vode“ - vsdp. Ján Kecera*

vojny proti Poľsku a Sovietskemu zväzu. Naši mladí vojaci aj záložníci boli povolaní do boja pomáhať Hitlerovi v jeho nespravodlivom boji. Rodiny povolaných trpeli pre neistý osud svojich otcov a synov.

„Na Slovensko prišlo nemecké vojsko, teda i do Rabče i Polhory. Dňa 28. augusta roku 1939 bola u nás čiastočná mobilizácia. Uvidíme, gvideriteum Európa; zvlášť zaujíma ma, guideriteum, Polonia?“ (Udalosti starostlivo sledoval a zapisoval Ján Kecera v Historii domus)

Dňa 1. 10. 1939 sa konal zjazd Hlinkovej Slovenskej ľudovej strany v Trenčíne. Za predsedu strany bol jednohlasne zvolený Dr. Jozef Tiso, predseda Slovenskej vlády.

1940

V roku 1940 turistický klub postavil turistickú chatu pri Slanej vode. *„Útulňu som posvätil 21. júla 1940. Tam som odbavil sv. omšu i bohoslužby.“*

Od roku 1940 - 1943 pôsobil v Rabči kaplán **Bartolomej Sedlák**.

1941

Dňa 7. mája 1941 sa začala stavať nová farská budova. Strecha farskej budovy bola prikrytá krytinou 5. júla 1941.

Dňa 19. júna 1941 navštívil Rabču minister školstva a národnej osvety Jozef Sivák.

Nemecké vojsko stále prechádzalo cez Rabču do Poľska.

Dňa 6. októbra roku 1941 bolo zriadené v Rabči druhé kaplánske miesto.

Stavba farskej budovy bola dokončená 16. 10. 1941. *„Prešli sme do nej dňa 20. júna 1942. Benedictia bola slávnostne prevedená dňa 2. júla 1942. Vykonal ju vsdp. farár Roman Grígel, zubrohľavský dekan.“*

V roku 1941 bol vystavený nový oltár Panny Márie Lurdskej na mieste, kde predtým bol oltár sv. Jána Nepomuckého. Za Slovenského štátu sa museli zo Slovenska vysťahovať Česi a pravdepodobne z tohto dôvodu sa rozhodlo o odstránení českého svätca, mučeníka Jána Nepomuckého z bočného oltára v Rabči, ktorý tu bol od roku 1771. Nový oltár p. Márie Lurdskej staval Štefan Bohuš z Uhorskej Vsi. V oltári sú relikvie sv. Andreja Svorada a Benedikta. Vtedy bola zrekonštruovaná aj kazateľnica, na ktorej je erb Bratislavskej župy. Za rekonštrukčné práce, okrem sôch sa zaplatilo 25 800 korún.

1942

V roku 1942 bolo v Rabči 341 rodinných domov, u 174 domov je poznámka „chatrný“, u ostatných „obyčajný“.

Ale aj mimo frontu sa diali v tej dobe neľudske veci. V máji 1942 boli zo všetkých dedín a miest vysťahovaní všetci Židia do koncentračných táborov a tam fyzicky likvidovaní. Z našich Steinitzovcov a Blochovcov sa vrátila len Eržika Steinitzová, ktorá neskôr odišla do Ameriky.

V roku 1942 od 5. do 14. decembra boli misie, viedli ich pátri z rádu sv. Františka Rafael Fidrik z Beckova a Anzelm Pekarovič z Malaciek. Biskup požehnal misie v Rabči, kostol bol vždy plný veriacich. Spomenutí františkáni vykonali misie v Rabči aj v dňoch 4. – 9. decembra 1943.

16. 10. 1942 Nová farská budova. Kňazi v nej začali bývať už od 20. júna 1942

1943

V roku 1943 bol kaplánom v Rabči **Andrej Sula**. V rokoch 1943 - 1944 ho vystriedal **Ignác Žemba**.

1944

Dva roky tu pôsobil ďalší kaplán **Štefan Precner** od r. 1944 - 1946. Narodil sa 10. 6. 1915 v Tvrdošíne. Po maturite nastúpil na Vysokú školu bohosloveckú do Spišskej Kapituly, ktorú ukončil roku 1941 a 22. júna 1941 bol vysvätený za kňaza Spišskej diecézy biskupom Jánom Vojtaššákom. Po kňazskej vysviacke sa stal kaplánom v Oravskom Veselom, v Tvrdošíne a u nás v Rabči pôsobil dva roky. Po vykonaní základnej vojenskej služby sa stal kaplánom v Levoči, kde pôsobil do 1. 7. 1950. V čase nástupu tvrdého komunizmu a prenasledovania kresťanov v Československu ušiel do západného Nemecka, kde pôsobil na viacerých miestach. Zomrel 1. decembra 1982 a je pochovaný v Zele v Nemecku.³⁶

V roku 1944 vsdp. Ján Kecera kúpil od firmy Františka Hrubáňa v Bratislave 2 dalmatiky, čiernu na pohreby a bielo-žltú sviatočnú.

1945

Rabčania od januára 1945 do oslobodenia prežívali chvíle ozajstnej hrôzy. Rovnako s nimi ich prežíval aj náš prestárly vsdp. kanonik Ján Kecera i so svojim kaplánom vdp. Štefanom Precnerom a gazdinou. Vo farskej kronike traslavou rukou napísal: *„Nemecké vojsko prechádza Rabčou na nohách, na vozoch i autobusoch, cez noc tu prenocujú a ráno idú ďalej a noví prichodia, ale sú čo deň horší. Berú, čo im príde pod ruku: kravy, kone, svine, zrno, ba i chlapov berú so sebou, jedným slovom kradnú. Toto má byť ten národný socializmus?? To sme pod takou ochranou?? Dnes je 30. 1. 1945. Nemilosrdné veci robia Nemci. Napríklad Antona Hopjáka z Polhory, ktorý niesol pradienka do knopa na vyrobenie plátna do Sihelného, dvaja Nemci na ceste skoro na smrť zbili, hovoriac k nemu: „Ty partizán, ty partizán.“ A Hopják nikdy nebol partizánom, je to statočný človek. Ľudia, chlapi sa skrývajú, nevidno nikoho na ceste. Ž 31. januára na 1. februára strašná noc. Ani na hodinku som nespál, nedalo sa, samé strielanie. Čo bude 2. 2. 1945, napíšem. Fronta sa robí v Polhore. 2. 2. 1945 Nemci sú ešte tu, ďalej rabujú, zbojnikujú, dievčatá a ženy znásilňujú. ... A sme úplne bezmocní, niet žiadneho úradu. Celú noc sa ťažko strielalo. Čo bude tej noci, napíšem, ak budem žiť. 3. 2. celý deň sa od Gacela strielalo, Nemci sú tu a v Rabčiciach Rusi. V Polhore sa to isté robí, ba ešte horšie. Mal som v udiarni u Týrola pri pile klobásy, slaninu, všetko mi Nemci zobrali. To je kultúrny národ. Rádio mi Nemci vzali 30. 1. 1945, mám o tom potvrdenie. 6. 2. 1945 sme v úplnom fronte, striela sa vo dne v noci z každej strany. Nemec, ten chodí hore-dole a čo vidí, rabuje. 11. 2. 1945. Obyvatelia sú úplne vyrabovaní, ani koňa, ani kravy, ani kury, ani zrna, ani voza, ani sánok. To je hrúza, čo Nemci robia. Nemci stále berú, čo vidia, na nič nehľadia. Ľud ich preklína. Kŕmiť nieto čím. Nebude čo siať... Ľudia plačú, zúfajú si. Lepšie sú v lesoch všetky divé zveri... Nešťastná hodina, keď sa Slovensko s Nemcami spojilo. 13. 2. 1945 Nemci kravu mi ukradli. 16. 2. 1945 Nemci ďalej rabujú, ľudia sú bezradní, nebudú mať ani čo zjesť, ani čo zasieť. Niektorí už nemajú čím kŕmiť, už je všetko vyrabované. Ľudia plačú, zúfajú a nemôžu na nich ani pozrieť. 17. 2. v starejšare je 28 koní, Nemci berú pre nich seno, neviem, čím budem kŕmiť tri kravy. 7. 2. 1945 Nemci chlapov zbierajú. Niektorí chlapi sa skrývajú, sponedáme ich po domoch, lebo do kos-*

tola sa boja príst. Ľudia začínajú chorieť, lekára niet, lekárne sú prázdne, budeme padat ako muchy na jeseň. Celý marec boli ohromné fujavice. Kone v starej fare zdochýňajú od hladu. 12. 3. 1945 od Slanice strieľajú Rusi. Pri Skurčoňákovi v Polhore zabilo jedného Nemca. My sme sa skryli do pivnice. 16. 3. Nemci sa z fary vystahovali, prišli Madari, nerabujú, nekradnú, čo potrebujú, kupujú, za všetko platia. 25. 3. 1945 na Kvetnú nedeľu Nemci zakázali odbavovať bohoslužby. Kostol bol zamknutý. 2. 4. 1945 Velkonočný pondelok. Dačo hrozná! Pred faru tam, kde je kanál, padali gule, všetky okná roztrepané, dvere do vchodu a kancelárie rozstrieľané. Na prvý výbuch utiekol som do pivnice a tak som si život zachránil. Rusi došli o 11. hodine. Rabujú, čo len môžu. Ja som skoro holý. Asi 120 litrov vína mi vzali, zlaté hodinky, 45 kg sviec, vyrabovali špajzu, kostolnú bielizeň, ešte aj matriku sobášených mi ukradli i kostolnú kasu chceli vylámať, ale im to nevyšlo. Hrozná, ťažko o tom písať. Ženy a dievčatá znásilňujú. Plač.

Dňa 9. 4. 1945 úradne mi bolo oznámené, že je koniec vojny, aby som dal na pol hodiny zvoniť, čo sa aj stalo. Na tento úmysel dva dni sú zasvätené.“ Citácie sú použité z Historie domus. Stará kaplnka pri Žitňákovi bola vojnou veľmi poškodená, nachádzala sa v úbohom stave. V roku 1945 vsdp. Kecera ju dal zvaliť a vystavať novú, na tom istom mieste a väčšiu.

Obidve rabčianske školy boli rímsko-katolícke do roku 1945. Vtedy ich štát v zmysle uznesenia Slovenskej národnej rady a Komisie pre školstvo a osvetu pri Okresnom národnom výbore v Dolnom Kubíne zo dňa 24. apríla 1945 poštátnil. K poštátneniu škôl v roku 1945 došlo na celom území Československej republiky. Horná škola s dovtedajším názvom I. rímsko-katolícka ľudová škola a dolná II. rímsko-katolícka ľudová škola sa premenovali na I. Štátnu ľudovú školu v Rabči a II. Štátnu ľudovú školu v Rabči. Zo škôl boli odstránené kríže a vyučovanie sa nesmelo zahajovať a ukončovať modlitbou.

1946

V školskom roku 1946 - 1947 došlo k zriadeniu Štátnej meštianskej školy v Rabči pre ročníky 6 až 8.

Vdp. Andrej Doranský, správca farnosti Rabča

Do tejto školy dochádzali deti z Rabče, Rabčíc, Oravskej Polhory a Sihelného. Vyučovanie v škole pri kostole bolo dvojsmenné.

Za riaditeľa bol ustanovený Ján Sopko a vyučovali: Elena Pfauová, Anna Margita Slovíková, František Irha, Alojz Beňo, Ján Adamec, Emília Slovíková. Viliam Fiřtík nastúpil za riaditeľa školy v roku 1947.

Dp. kaplán Andrej Doranský pôsobil v Rabči ako kaplán v rokoch 1946 - 1949 a v rokoch 1951 - 1953 ako farár. Počas druhej svetovej

1947 Žiaci meštianskej hornej školy. V strede riaditeľ Ján Sopko a kaplán vdp. František Irha

1948 Divadelní ochotníci z Rabče a z Or. Polhory v roku 1948 (z Rabče: Jozef Kompan, Emília Pitáková, Jozef Tarčák, Jozef Ratičák, Štefan Piták)

vojny bol kaplánom v Lipnici. Mnohým utečencom z koncentračných táborov a partizánom pomohol tak, že im zohnal ilegálne „pasirschany“. Po prezradení ho Nemci mučili, mal byť popravený, ale zachránil sa. Vykonal kus veľkej práce na poli divadelnom vo všetkých troch obciach farnosti. Bol veľmi horlivý a pracovitý.

Spolu s ním pôsobil v Rabči v rokoch 1946 – 1949 aj druhý kaplán vdp. **František Irha**. Farnosť Rabča mala dvoch kaplánov. Vdp. kaplán František Irha sa zaslúžil o rozvoj futbalu v obci. Vedel, že ak sa mal futbal v obci rozvíjať, je potrebné mať ihrisko. Z iniciatívy vdp. kaplána Františka Irhu na jar 1949 si svojpomocne pripravili potrebnú plochu ihriska na Kamencoch poniže kostola. O úpravu plochy tohto ihriska sa najviac zaslúžili chlapi z meštianky.

Bol plný nadšenia pre futbal a trénoval na hornom ihrisku spolu s ďalšími nadšencami, aby mohli začať hrať zápasy s inými obcami. Čoskoro začali hrať prvé zápasy len tak medzi sebou. Aj keď v tej dobe nemali kopačky, dresy a niektorí

hrávali spočiatku aj bosí, futbal v celej obci začal získať medzi chlapcami veľkú obľubu. Futbal sa začal šíriť aj medzi staršími nadšencami po obci. Vdp. kaplán Irha sa učil „šustrovať“ u Antona Cvoligu, aby si mohol ušiť kopačky a aj si ich ušil.

1947

Po skončení vojny zanikol Slovenský štát, obnovila sa Česko-slovenská republika na čele s prezidentom Dr. Eduardom Benešom. Dňa 15. 4. 1947 Národný súd v Bratislave odsúdil prezidenta Slovenského štátu Dr. Jozefa Tisa na trest smrti obesením. Milosť bola zamietnutá. Udalosti sú zaznamenané v Historií domus.

1948

Február 1948 zmenil celkový politický vývoj v Československej republike. Ešte predtým v máji 1945 Slovenská národná rada svojím rozhodnutím vydala zatykač na 68-ročného spišského biskupa Msgr. Jána Vojtaššáka. SNR 16. 5. 1945 vydala dekrét o poštátnení cirkevných škôl. Vyvlastnilo sa celkom 1800 cirkevných ľudových škôl a 88 stredných a vysokých škôl na Slovensku. To isté sa stalo i s našimi školami v Rabči, menovite s I. rímsko-katolíckou ľudovou školou v Rabči pri kostole, v ktorej doteraz bol riaditeľom Florián Gogolák, zároveň farský rektor.

Dňa 14. 6. 1948 Národné zhromaždenie v Prahe zvolilo za prezidenta komunistu Klementa Gottwalda. Moci sa ujala robotnícka komunistická vláda. Československo nastúpilo cestu totalitného socializmu. Zosilnel ideologický tlak na cirkve a veriacich. Komunistická strana Československa venovala svoju pozornosť najmä rímsko-katolíckej cirkvi – farským úradom prostredníctvom cirkevných tajomníkov na okresných národných výboroch.

Posviacka kaplnky v Sihelnom sa konala dňa 9. mája 1948. Vdova Anna Grižáková, rod. Gabrielová a jej syn Anton Gabriel vystavali malú kaplnku, v ktorej je umiestnená socha Sedembolestnej P. Márie, Patrónky Slovenska.

Vsdp. Ján Kecera zaznamenal: „Na základe povolenia Biskupského Úradu čís. 2189 zo dňa 13. októbra 1947 túto kaplnku som benediktoval a pri nej som slúžil poľnú sv. omšu. Bolo to 9. mája 1948.“

Starý organ, na ktorom hrával pán rektor Florián Gogolák, riad. školy, bol nevyhovujúci. Nový organ, značky RIEGER od firmy z Krnova zakúpila farnosť z podnetu vdp. kaplána Andreja Doranského. Peniaze sa vtedy získali zo zbierok veriacich, z bohatej divadelnej činnosti a z koledovania mládeže po dedinách. Od svojho začiatku išiel na elektrický pohon z horného mlyna od Motyku.

*Vdp. František Irha, kaplán
a neskôr administrátor*

1949

Nový organ bol posvätený 30. januára 1949 Msgr. Viktorom Trstenským, farárom kubínskym. Vtedy ho na slávnostnej sv. omši vyskúšal ružomerský regenschori pán Paučo aj so svojím cirkevným zborom.

V máji 1949 pozvali štátne úrady do Prahy mnohých kňazov na schôdzku, kde mnohí podpísali tzv. Ohlas alebo Súhlas s politikou štátu, ktorá sa začala proti cirkvi v našom štáte. Civilné, laické osoby, aj vojaci boli nútení podpísať tzv. „Katolícku akciu“, ktorú Svätý Otec rozhodne odsúdil a vydal na to zvláštny dekrét, tento reskript označoval štátnu katolícku akciu za nepravú a podvodnú, ktorá so skutočnou katolíckou akciou riadenou sv. Ocom nemala nič spoločného.

Od roku 1949 nabralo prenasledovanie Cirkvi takú intenzitu ako nikdy v dejinách od čias kniežaťa Pribinu. Kňazi sa strácali jeden po druhom v tzv. Táboroch nútenej práce, ktoré

boli vynálezom komunistickej strany, ktorá ustanovila ešte aj jednotný pozdrav na česť práci.

Od roku 1949 - 1951 pôsobil ako kaplán **Ján Slávik**. V rokoch 1949 - 1957 bol vdp. František Irha vo väzení mimo pastorácie.

BOJ ŠTÁTU PROTI CIRKVI - ROZKOLNÍCKA KATOLÍCKA AKCIA

Náboženský život mal byť uzavretý do múrov kostola a mimo neho sa nesmela vykonávať žiadna náboženská aktivita.

V roku 1949 sa v Prahe začala Katolícka akcia. Na zakladajúcom zjazde sa v júni zúčastnili kňazi i laici. Bolo to „obrodné hnutie pokrokových katolíkov“, zamerané proti politike Vatikánu. O necelý týždeň vydali slovenskí a českí biskupi na tajnej porade v Prahe pastiersky list: *„Hlas biskupov a ordinárov veriacim v hodine veľkej skúšky.“* Nariadili kňazom, aby pastiersky list prečítali na sv. omši vo sviatok Božieho tela. Bezpečnostné orgány sa snažili čítanie tohto pastierskeho listu prekaziť, aby nemohol byť kňazom doručený, alebo ho zhabali. Pastiersky list bol zameraný proti Katolíckej akcii.³⁷

Aj biskup Msgr. Ján Vojtaššák zaslal pastiersky list, v ktorom vysvetľoval škodlivosť rozkolníckej tzv. „Katolíckej akcie“, účelom ktorej bolo vnieť rozkol do radov rímsko-katolíckej cirkvi a exkomunikačné dekréty, ktoré vydala Svätá Stolica voči tým, ktorí vstúpili do Katolíckej akcie. Národná bezpečnosť - žandári aj v našej obci mali rozkaz tento pastiersky list pred prečítaním v nedeľu ráno zhabať. Pastiersky list prišiel do Rabče na poštu vo štvrtok a štátna bezpečnosť ho zhabala. Vdp. kaplán František Irha ako mladý aktívny kňaz zašiel osobne autobusom do Zákamenného a od Msgr. biskupa Jána Vojtaššáka doniesol nový pastiersky list, ktorý nebojácne, napriek zákazu, prečítal. Obsah listu rozhorčil viacerých veriacich v kostole až natoľko, že po skončení sv. omše došlo k incidentu.

Čítanie listu prišiel do kostola tajne sledovať ozbrojený príslušník národnej bezpečnosti v civile. Niektorí ho spoznali, nepáčilo sa im to a po jeho odchode z kostola ho napadli vyše

fary a zbili ho. Na tento čin ihneď reagovala národná bezpečnosť. Kostol obkolesili príslušníci bezpečnosti. Františkovi Irhovi sa podarilo utiecť a niekoľko mesiacov sa skrýval. Napokon sa sám vydal bezpečnostným orgánom. Bol odsúdený na 16 a pol roka väzenia. Po polovičke výkonu trestu ho prepustili. Istú dobu nesmel účinkovať v pastorácii.

Cirkevná kronika *Historia domus* o tomto incidente uvádza: ... „žandár a člen SNB, ktorý údajne vdp. kaplánovi hrozil smerom na kazateľnicu a potom vyšiel ku fare...“; iná verzia: „nejaká žena si všimla, že z kostola vychádza príslušník SNB v civile, ktorý tam bol aj pred dvoma týždňami a možno v panike povedala, že kňazov idú zatvárať; čo stačilo, aby niektorých chlapov: nevedno ktorí – tak rozžúrilo, že príslušníka SNB dobehli a veľmi ho zbili a skrývavili. Stalo sa to v jačmeni nedaľeko cesty vedúcej z fary na hlavnú cestu. Potom sa žandár zdvihol a išiel zatelefonovať pre žandárov o pomoc, ale keď sa zdvihol a uschol, zase noví chlapi začali do neho biť a kopať. Potom akosi unikol. Prišli žandári na dvoch autobusoch. A títo žandári pozbierali všetkých chlapov, ktorí boli v okolí fary, alebo ktorí šli ku fare pozrieť sa, čo sa tam robí – údajne brániť kaplána vdp. Irhu. Vdp. kaplán Irha ušiel poza kostol a dva mesiace sa skrýval po domoch v Sihelnom a Or. Polhore. Potom sa išiel v sprievode vdp. Doranského vydať vyšetrovateľom do Žiliny. Zatkli ho, týrali a psychicky zničili. Odsúdili ho na 16 rokov za to, že poburoval ľud a popudil ho k vzbure, z čoho polovicu do roku 1957 si odsedel vo väzení“.

Tieto udalosti veľmi poznamenali život v obci. Vdp. kaplán František Irha bol do futbalu úžasne zapálený a čo mohol, aj futbalu dával – bol prvým priekopníkom futbalu nielen v Rabči, ale aj v okolitých obciach, lebo v nich sa futbal vtedy ešte nehral. A nielen futbal, ale aj šport podporoval. Zima bola dlhá a vdp. Irha chcel, aby sa mohlo športovať aj v zime. Dal preto zhotoviť u miestneho stolára prvý pingpongový stôl.

Vdp. kaplán František Irha prežil veľké útrapy počas väzenia, ktoré ho na jeho zdraví veľmi poznačili. Ako uvádza vdp. Viktor Trstenský vo svojej knihe *Sila viery, sila pravdy* na str. 286: „Eštebáci pozvážali do ruzynského „sila“ a leopoldského „mlyna“ vela spišských kňazov, ... Františka Irhu, Štefana Baču a i. a nástojčivými výzvami i hrozbami, hladom i drogami ich nútili svedčiť proti svojmu bis-

kupovi Msgr. Jánovi Vojtaššákovi. Podarilo sa im dlhotrvajúcim väzením zoslabnutého Štefana Baču a Františka Irhu tak zdriť v ruzynskom sile, že vypovedali svedectvá podľa žiadosti eštebákov. Obidvaja – Štefan Bača zomrel 4. novembra 1957 v brnenskej nemocnici – s plačom olutovali svoju slabosť, vyhlasujúc, že ju spôsobil skoro štvormesačné „školenie“ eštebákmi a vnútorné memorovanie ich „svedectiev“, ktoré im eštebáci priamo injektovali do pamäti, zoslabujúcimi vôľu a tzv. „liečivými“ tabletami.“ – koniec citátu.

Veriaci celej farnosti rabčianskej si na vdp. Františka Irhu, ktorý sa stal v Rabči prvým mučeníkom komunistického režimu, vďačne spomínajú.

Zatknutie vdp. kaplána Františka Irhu v roku 1949 bolo len jednou malou čriepkou z udalostí, ktoré sa začali v spoločenskom živote katolíkov v ČSR – pripomenulo to prenasledovanie prvých kresťanov v rímskej ríši za rímskych césarov. Štátna moc prestala jednať s Cirkvou a zosnovala 2 zákony nazvané ako cirkevné zákony č. 217/1949 a č. 218/1949 z 18. októbra 1949, ktoré nadobudli účinnosť od 1. novembra 1949. V Karlových Varoch vypracovali tzv. Karlovarské body, ktoré boli namierené na zničenie Cirkvi – znemožniť biskupskému zboru styk so sv. Stolicou, vrázať klin medzi biskupov a kňazov a veriacich, podporovať možnosť vyhlásenia štátnej cirkvi, ktorá by bola odtrhnutá od Ríma a napokon zlikvidovať aj takú národnú cirkev, zlikvidovať rehole, podporovať a odmeňovať kňazov slabého charakteru, ...

Zastrašovanie kňazov sa dialo často veľmi rafinovaným spôsobom. Zo začiatku boli zatváraní do väzenia, neskôr obmedzovaní v práci a pokúšali sa ich získať pre spoluprácu s komunistickým režimom. Veriaci v obrane viery a kňazov veľa vytrpeli.

Zošťátnenie cirkevného majetku

Správcovia farností boli vyzvaní, aby vypracovali súpisy cirkevného inventáru a poslali ich na okres. Ani jeden duchovný túto povinnosť nesplnil, a tak Okresný úrad podal na Policajný trestný súd v Námestove trestné oznámenie na všetkých duchovných okresu Námestovo.

V novembri roku 1949 bol v zmysle § 11 Zák. č. 218/1949 zo dňa 14. októbra 1949 zrušený všetok súkromný a verejný patronát nad kostolmi a inými cirkevnými ústavmi a patronát spolu s farchami prešiel na štát.

KOMUNISTICKÝ REŽIM zlikvidoval cirkevné školy, zhabal cirkevný majetok, rozbil rehoľné rády, zakázal katolícku tlač - zhabal tlačiarne, zakázal katolícke spolky, odpočúval telefóny kňazov, dosadil svojich štátom určených ateistických zmocnencov...

Zaviedol jedinú úradnú ideológiu a jediný svetonáhľad: „Marxistický ateizmus“, ktorý vyhlásili za vedu všetkých vied.

Všetky záväzky voči cirkevným ustanovizniám zanikli, okrem záväzkov členov cirkví a náboženských spoločností. Urbárom na obciach nariadili, aby už neschvalovali prídely dreva pre fary a kostoly. Všetok materiál mal odteraz hradíť štát a duchovní si ho mali pojať do rozpočtov cirkevnej obce. Už v decembri 1949 predložili duchovní rozpočty na rok 1950. Aj keď štát zhabal bez náhrady všetky cirkevné majetky o správu týchto majetkov sa museli starať veriaci za svoje. V decembri žiadal Slovenský úrad pre veci cirkevné v Bratislave, aby cirkevní tajomníci na Okresných výboroch zaslali presný zoznam duchovných, rozdelených podľa cirkví, ktorí vstúpili do Zväzu priateľov SSR (SP SSR - sväz priateľov Sovietskeho sväzu) a ktorí podpísali zdravicu generallissima J. V. Stalina.

Pohon na biskupov a kňazov pokračoval zo strany štátnej moci tým, že vláda dosadila do biskupských úradov tzv. vládnych zmocnencov, ktorí mali jedinú úlohu, aby kontrolovali ich činnosť. Štátna moc tých kňazov, ktorí dôsledne plnili nariadenia svojich ordinárov, násilne odvláčala z fár do pracovných táborov a žalárov. Do každej obce bol dosadený dôverník, ktorý ohlásil okresným orgánom všetko, čo sa dialo v cirkevnom živote obce, kde sa čítavali pastierske listy, ako na ne reagovali veriaci. Oznamoval všetky klebety o duchovných, ktoré o nich kolovali, i to, čo kázali v kostoloch. Dôverníkom bol občan inej obce, ktorý buď mal v pridelennej obci informátora spomedzi veriacich, alebo sa sám zúčastňo-

Ján Vojtas, bývalý organista

val rôznych cirkevných podujatí. Zo správ, ktoré podávali dôverníci, boli okresným úradom každý mesiac vypracované hlásenia. Cirkevný tajomník určoval, čo sa môže, napr. či sa dovolí vymalovanie kostola.

1950

Dňa 14. 4. 1950 po Veľkej noci boli zatvorení všetci rehoľníci a sústredení a niektoré miesta: Podolinec, Močenok a pod. Na autobusoch rehoľníkov zväžali do vyprázdnených jednotlivých kláštorov. Za jedinú noc štátna ko-

munistická moc zlikvidovala rehole, ktoré mali na Slovensku tisícročnú civilizačnú a kultúrnotvornú tradíciu.

V roku 1950 prišiel do Rabče kaplán **Michal Šefčík**, ktorý tu pôsobil do roku 1952. Narodil sa 10. 12. 1916 v Harichovciach. Gymnázium navštevoval v Spišskej Novej Vsi, kde aj maturoval. Po maturite bol bankovým úradníkom a vojakom, kde dosiahol hodnosť kapitána. Roku 1945 ako dvadsaťdeväťročný nastúpil na teologické štúdiá na Spišskú Kapitolu. Teologické štúdiá ukončil v ťažkých podmienkach, ktoré priniesol rok 1950. Keďže spišský biskup Ján Vojtaššák bol už v tom čase internovaný vo vlastnom biskupskom úrade v Spišskej Kapitule, dal dovolenie vysvätiť za kňazov bohoslovcov piateho a štvrtého ročníka biskupovi susednej Rožňavskej diecézy Dr. Róbertovi Pobožnému. Michal Šefčík bol vysvätený tajne v Rožňave dňa 1. 7. 1950. Na prvé kaplánske miesto nastúpil do Levoče k farárovi Vojtasovi, po jeho uväznení bol preložený za kaplána do Rabče, kde pôsobil dva roky. Potom sa opäť vrátil do Levoče, kde pôsobil dva roky. V roku 1954 sa stal správcom farnosti Rudňany, 1964 správcom farnosti v Spiš-

skom Hrhove. Od roku 1971 sa stal správcom farnosti v Bijacovciach a súčasne tajomníkom biskupského úradu. Od roku 1974 popri správe farnosti v Bijacovciach zastával na biskupskom úrade aj funkciu účtovníka.³⁸

1951

Kaplán Michal Ševčík sa horlivo staral o vsdp. Jána Kecera v posledných chvíľach jeho života.

Občania v novembri 1951 vybudovali plot okolo cintorína, elektrifikovali kostol a inštalovali neónové svietidlá a mliečiar. Elektrifikácia kostola a fary stala cca 140 000 Kčs.

Vsdp. Ján Kecera zomrel dňa 10. decembra 1951. Na pohrebe v Rabči sa zúčastnilo veľa duchovenstva a veriacich z celého okolia. Za jeho vykonanú prácu ešte za života dostalo sa mu uznanie od Msgr. Jána Vojsaššáka, od Andreja Hlinku a od oravského básnika Ignáca Grebáča-Orlova. Nech jeho vykonané dielo slúži nám všetkým a predovšetkým „na česť, chválu a slávu Božiu“.

1952

V lete 1952 vybudovali nový plot okolo fary a kostola. Ohradenie cintorína nestálo nič, keďže si ho sami veriaci urobili. „*Najväčšiu zásluhunatommá Ján Vojtas, terajší kantor, jednoduchý roľník, ktorý nám hráva na novom organe a spolu pomáha odbavovať obrady cirkevné.*“

Počas pôsobenia vdp. Andreja Doranského sa pred Veľkou nocou 1952 inštalovalo do kostola ozvučenie. Jeho cena bola 40 000 Kčs.

Hrob vdp. farára a kanonika Jána Kecera 1887 – 1951

*Kostolný spevácky zbor pod vedením kaplána **Bernarda Pánčiho** a organistu **Jána Vojtasa** z Oravskej Polhory*

V roku 1952 prišiel do Rabče kaplán **Jozef Čakánek** ktorý tu pôsobil do r. 1953.

1953

V presbytériu kostola dal Vdp. Andrej Doranský zhotoviť vzácne mozaikové dielo, ktorého autorom bol akademický maliar Ernest Zmeták, ktorý ho dokončil so svojím priateľom Ondrejom Barčíkom v r. 1953. Toto dielo bolo zaradené medzi kultúrne pamiatky.

Vdp. Andreja Doranského sledovala štátna bezpečnosť a okresné orgány, ktoré mu robili veľké ťažkosti. Preto bol skoro preložený. Posledný zápis v Historii Domus: „*Teraz administrátorom interimalis je dp. Andrej Doranský a kaplánom Michal Šefčík. V Rabči dňa 13. augusta 1952 je tento opísaný stav.*

Táto kronika, alias „Historia domus“ sa ukladá na čas, aby sa v spokojných časoch mohli udalosti v nej uvedené vyniesť na svetlo a záznamy použiť na napísanie solídnej histórie rabčianskej farnosti.

Terajšie udalosti sú také, že treba túto kroniku schovať, lebo náš ľudovo-demokratický terajší režim sa už po tejto kronike v minulom roku zháňal

Vdp. Ján Marko, správca farnosti a vdp. kaplán Bernard Pánči spolu s prvoprijímajúcimi dieťkami. Obaja boli uväznení komunistickým režimom a správca farnosti Ján Marko bol odsúdený na 11 rokov väzenia. Obom v roku 1958 bol odňatý štátny súhlas k pôsobeniu v duchovnej správe

a žiadal ju od nebohého, ale on – teraz už nebohý dp. Ján Kecera, ju nazaj u seba nemal – lebo ju mal u seba, alebo inde schovanú dp. Andrej Doranský. Z akých príčin – to sa nevie. Nakoľko ani času niet na ďalšie záznamy, pretože sme na takú veľkú farnosť len dvaja a aj preto, že teraz sa bez obáv dačo seriózneho nedá písať.“

Ján Marko

V ŤAŽKÝCH ROKOCH NÁBOŽENSKÉHO ÚTLAKU

1953 - 1958 rabčiansku farnosť viedol Ján Marko, rodák zo Zázrivej. Od roku 1954 - 1958 bol kaplánom **Bernard Pánči**. Spolu so svojim kaplánom Bernardom Pánčim veľmi horlivo vykonával duchovnú činnosť. Dňa 27. 3. 1958 bol zatknutý a súdený. O jeho svedomitom kňazskom živote svedčí aj obžaloba pred krajským súdom v Žiline 5. 6. 1958. Okrem iného sa v nej hovorí: „*Obvinený Marko a Pánči zamerali svoju činnosť na „Mariánske kongregácie“, hoci vedeli, že činnosť*

1952 Nový plot okolo novej fary a kostola si zhotovili svojpomocne veriaci pod vedením Jána Vojtasa – za vdĽ. farára Andreja Doranského

1952, júl Kostolník S. VnecĽák s miništrantmi V. KošĽál, Ľ. Slovík, E. Kvasniak, E. VnecĽák

1952 – 1953 Pravá mozaiková stena v sanctuáriu nad sakristiou. Záslužné dielo vdp. Andreja Doránskeho, ktorí v ťažkých časoch komunizmu zhotovili zo zbierok veriacich akad. mal. Ernest Zmeták a O. Barčík

1952 – 1953 Ľavá mozaiková stena v sanctuáriu nad sakristiou

týchto kongregácií bola zakázaná. Vytvorené spevácke krúžky v Rabči asi 60-členný z dievčat a 20-členný z chlapcov preorientoval postupne na Mariánske kongregácie. Členov týchto speváckych krúžkov získavali pre laický apoštolát, rozdávali im rôznu náboženskú, ale „protištátnu“ literatúru. Zamerali svoju rozvratnícku činnosť do radov mládeže a pionierskych organizácií. Vyhlasovali napríklad, že mladé deti majú byť „Pioniermi Kristovými“. Vytvorili si asi 30-členný ministrantský zbor, ktorý zložiť vychovávali k oddanosti Cirkvi. Finančne podporovali kňazov či už v pastorácii, alebo mimo pastorácie.

V roku 1956 založili spevácky mládežnícky krúžok, v ktorom nacvičovali náboženské piesne. Usilovali sa o to, aby občania častejšie navštevovali kostol, aby počúvali kázne, ktoré boli svojím obsahom zamerané proti nášmu zriadeniu. Dávali mládeži knihy na čítanie pri priadkach a páračkách. Čítaním kníh poverovali najvyspelejších jedincov z Mariánskych kongregácií, čím sledovali to, aby na priadkach a páračkách sa nerozprávalo o otázkach výstavby a socializmu u nás, o marx-leninskej ideológii, ale občania stále žili pod vplyvom náboženskej ideológie.“ (Viktor Trstenský, Nemohol som mlčať). Za túto činnosť bol Ján Marko odsúdený na 11 rokov väzenia, po odvolaní Najvyšší súd v Prahe trest zmiernil na 7 rokov väzenia 17. 10. 1958.

1958

Vdp. František Irha

V rokoch 1949 – 1958 bol vo väzení a mimo pastorácie. Za správcu rabčianskej farnosti bol ustanovený v r. 1958. Pochádzal z Veľkej Lesnej na Spiši. Bohosloveckú fakultu ukončil v Spišskej Kapitule. Ludový rezbár Martin Štepaňák v roku 1958 daroval pre rabčiansky kostol krásny vlastnoručne vyrezávaný betlehem. V roku 1958 bol kaplánom v Rabči **Jozef Cibula**. Vystriedal ho kaplán **Ján Nágy** (1958 – 1960).

1959

V roku 1959 robotníci Štátnej pily v Oravskej Polhore darovali pre rabčiansky kostol veľký obraz Posledná večera Pána.

Vdp. František Irha už ako správca farnosti dal vymalovať kostol akademickému maliarovi Antonovi Hanušovi z Moravskej Ostravy, a to v r. 1959. V r. 1960 dal pokrývať celú strechu

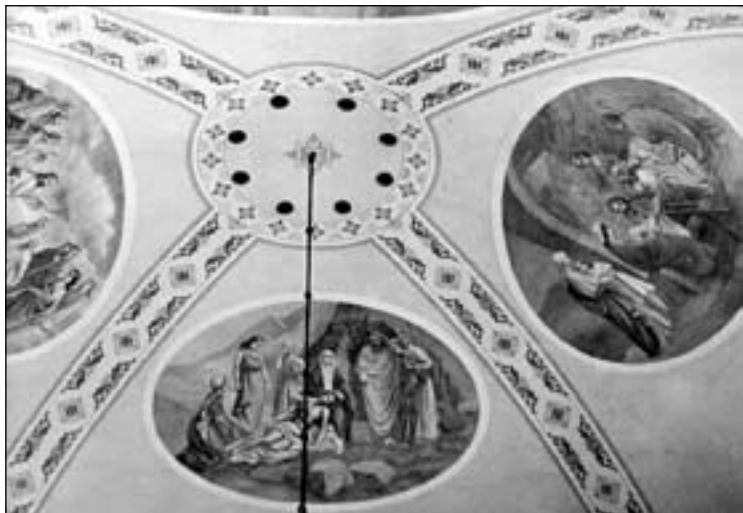
Pohrebný obrad na dvore u Kormanov vykonáva správca rabčianskej farnosti vdp. František Irha, vľavo kostolník Ján Kekeliak

kostola pozinkovaným plechom. Kostol bol nanovo omietnutý brizolitom.

1960

Od roku 1960 – 1962 bol kaplánom **Vladimír Olos**. Narodil sa 14. apríla 1936 vo Veličnej. Gymnázium navštevoval v Dolnom Kubíne, kde aj maturoval. Teologické štúdiá absolvoval na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave a ordinovaný za kňaza bol 2. 11. 1958 po dovŕšení kanonického veku trnavským biskupom Dr. Ambrózom Lazíkom.

Od 10. 11. 1958 sa jeho prvým pôsobiskom stala Levoča, kde pobudol ako kaplán dva roky. Roku 1960 bol preložený za kaplána do Rabče, roku 1962 do Kežmarku a v tom istom roku do Popradu. Roku 1965 sa stal správcom farnosti v Reľove za Magurou a po štyroch rokoch – roku 1969 – správcom rozsiahlej farnosti Švábovce, kde pôsobil do 1. 7. 1997, kedy z vážnych zdravotných dôvodov odišiel na odpočinok a bol ubytovaný v Kňazskom domove v Spišskom Podhradí – Kapitule.³⁹

Rabčiansky kostol – klenba hlavnej lode chrámu. Malba Antona Hanuša z Moravskej Ostravy z r. 1959 – za farára vdp. Františka Irhu

Rabčiansky kostol – klenba zadnej lode chrámu. Malba Antona Hanuša z Moravskej Ostravy z r. 1959 – za farára vdp. Františka Irhu

Rabčiansky kostol „Kristus Král“ na strope sanctuária. Malba Antona Hanuša z Moravskej Ostravy – za farára vdp. Františka Irhu

Pohreb vdp. Alfonz Letanovský, kaplán – pôsobil v Rabči v r. 1962 – 63

V decembri 2000 zomrel. Dňa 25. 12. 2000 bol pochovaný v Spišskej Kapitule.

1962

V roku 1962 – 1963 pôsobil ako kaplán **Alfonz Letanovský**.

1964

V roku 1964 bol v Rabči kaplánom **Peter Makoš**. Narodil sa 24. 2. 1903 v Liptovskej Teplej. Vysvätený bol v roku 1928. Ako kaplán pôsobil aj v Spišskej Novej Vsi, Námestove, administrátor v Liptovskej Tepličke. V roku 1938 získal titul PhDr. na UK v Bratislave. V rokoch 1934 – 1939 učil na Učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule. V rokoch 1939 – 1945 učil na štátnom gymnáziu v Bratislave, kde súčasne pracoval v odbočke Národnej rady československej. V rokoch 1954 – 1960 bol riaditeľom základnej školy v Bratislave. V pastorácii účinkoval v Prievidzi, Handlovej, Rabči a od roku 1964 až do smrti (t. 2. 1970) bol správcom fary v Zákamennom. Bol literárne činný. V roku 1924 uverejnil poviedku *Náš Štedrý večer a Drduliakov*.

Kaplán Michal Zajac s prooprijímajúcimi dieťkami

Ako tajomník spolku sv. Pavla organizoval rozličné kultúrno-osvetové podujatia.

Od roku 1964 – 1965 bol kaplánom **Pavol Mikula**.

1965

V roku 1965 bol v Rabči kaplán **Michal Zajac**, ktorý tu pôsobil jeden rok. Narodil sa 9. septembra 1939 v Šuňave. Strednú chemickú školu navštevoval v Ružomberku a teologické štúdiá na CMBF v Bratislave. Ordinovaný bol za kňaza Spišskej diecézy 28. júna 1964 trnavským biskupom Dr. Ambrózom Lazíkom.

Po vysviacke sa stal kaplánom v Trstenej, roku 1965 v Rabči a Ružomberku. Od 1. II. 1967 kaplánom v Levoči. Roku 1968 sa stal správcom farnosti Huncovce a excurendo Veľká Lomnica. Od roku 1971 spravoval farnosť Vrbov a excurendo Žakovce. 1. septembra 1982 bol administrátorom v Dedinkách, 1. novembra 1984 správcom farnosti Vyšný Slavkov a excurendo Brutovce. Roku 1990 bol menovaný za farára v Hnilčíku, roku 1995 za farára v Batizovciach. V roku 1998 sa stal fará-

rom v Bušovciach, kde pôsobil do 1. apríla 2000. Následkom ťažkého ochorenia odišiel z pastorácie a je ubytovaný v Kňazskom domove v Spišskej Kapitule.⁴⁰

Po odchode kaplána Michala Zajaca pôsobil ako kaplán v rokoch 1965 – 1966 **Emanuel Chyla**. Narodil sa 28. 12. 1936 v Hubovej na Liptove. Gymnázium navštevoval v Dolnom Kubíne. Teologické štúdiá absolvoval na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave, kde bol aj ordinovaný 25. 6. 1961 trnavským biskupom Dr. Ambrózom Lazíkom. Po kňazskej vysviacke nastúpil za kaplána do Levoče, roku 1961 za kaplána na Spišskú Kapitulú a v tom istom roku sa stal aj kaplánom v Ružomberku. Roku 1962 vykonal vojenskú službu. Po jej ukončení roku 1964 sa vrátil opäť do Levoče. Roku 1965 sa stal kaplánom v Rabči, 1967 kaplánom v Liptovskom Mikuláši, 1968 kaplánom v Nižných Ružbachoch. Od roku 1972 sa stal správcom farnosti v Poľanovciach. V roku 1975 bol správcom farnosti v Harichovciach. Od roku 1982 je správcom farnosti Lokca.⁴¹

1966

Ďalšími kaplánmi v roku 1966 boli **Jozef Golvoň** a **Pavol Hrubý - Janáč**.

Vyučovanie náboženstva vykonávali kňazi tunajšej farnosti. Od 50. rokov museli rodičia prihlasovať deti na vyučovanie náboženstva písomnou prihláškou. Neskôr sa prihlasovanie zmenilo na presvedčovaciu kampaň, čo medzi rodičmi a učiteľmi vyvolávalo mnohé nepríjemnosti. Veriaci si túto povinnosť plnili, odvážne a príkladne bránili svoje náboženské presvedčenie aj napriek dôsledkom, ktoré z prihlasovania na náboženstvo vyplývalo pre žiakov, aj pre rodičov.

Čiastočné krátke uvoľnenie v tomto smere nastalo v rokoch 1967 – 1969, keď sa dostal do čela strany Alexander Dubček.

1967

V roku 1967 bol vdp. František Irha preložený do Vydrníka, kde zomrel 30. 12. 1967 v 21. roku kňazstva a v 47. roku svojho života. Bol pochovaný 3. 1. 1968 vo Veľkej Lesnej.

Vdp. František Žibrin slávi svätú omšu

Vdp. František Žibrin

Po udalostiach, keď za sebou až traja kňazi rabčanskej farnosti skončili za mrežami, nebolo ľahké prísť slúžiť do rabčianskej farnosti. Komunistický režim mal rabčiansku farnosť poriadne pod kontrolou. Neľahkej úlohy sa v týchto ťažkých časoch ujal plný elán vdp. František Žibrin.

Narodil sa 9. 1. 1940 v Bacúchu, okres Brezno. Ordinovaný bol v Bratislave v Dóme sv. Martina 23. júna 1963 biskupom ThDr. Ambrózom Lazíkom. Prvá a zároveň posledná kaplánka stanica bola v Trstenej na Orave. Od 1. júla 1963 pôsobil ako kaplán do 24. septembra 1963. Potom dva roky bol na vojenskej prezenčnej službe. Dňa 11. novembra 1965 sa znovu vrátil do Trstenej a pôsobil tu ako kaplán. V novembri 1965 spravoval farnosť Liesek. Správcom tejto farnosti bol menovaný vo februári 1966. V Liesku bol však krátko. Nastúpil za správcu rabčianskej farnosti hneď po odchode svojho predchodcu vdp. Františka Irhu 12. 2. 1967. Zatiačky pastoračnej práce boli dosť zložité a ťažké. Veď viac ako rok pastoroval sám, bez pomoci. Neskôr mu pri náročnej práci pomáhali kapláni.

26. 7. 1969 Birmovka po dlhých rokoch komunistickeho zákazu. Kapituluného vikára ThDr. Jozefa Ligoša (zľava) víta správca farnosti v Rabči vdp. František Žibrin

1968

V rokoch 1968 - 1970 pôsobil v Rabči kaplán **Anton Tatarko**. Narodil sa 5. 4. 1945 v Lúčke pri Spišskom Podhradí. Strednú školu vychodil v Levoči, kde aj maturoval. Teologické štúdiá absolvoval na CMBF v Bratislave a ordinovaný bol 23. 6. 1968 v Košiciach rožňavským biskupom Dr. Róbertom Pobožným. Po kňazskej vysviacke sa stal kaplánom v Rabči, roku 1970 kaplánom v Dolnom Kubíne, 1971 kaplánom v Tvrdošíne, v tom istom roku kaplánom v Levoči. Od 1. 8. 1973 bol menovaný za správcu farnosti Vyšný Slavkov. Dňa 1. 12. 1974 sa stal opäť kaplánom v Markušovciach. Roku 1976 sa stal správcom farnosti Hnilčik a roku 1977 správcom farnosti Rakúsy. Dňa 1. 6. 1989 sa stal správcom farnosti Tvarožná a od 1. 8. 1990 prešiel do služieb Košickej diecely.⁴²

1969

Dňa 26. a 27. júla 1969 sa po dlhých rokoch komunistickeho zákazu uskutočnila birmovka s najväčším počtom birmovan-

27. 7. 1969 Slávnostný sprievod. *Takto vítali otca vikára ThDr. Jozefa Ligoša k požehnaniu základného kameňa farského kostola v Oravskej Polhore*

cov 4127 v histórii farnosti. Sviatosť birmovania udeľoval kapitulný vikár ThDr. Jozef Ligoš.

1970

Od roku 1970 - 1973 pôsobil v Rabči kaplán **Peter Ťapák**. Po jeho odchode ho vystriedal kaplán **Dušan Špiner**, ktorý nastúpil na kaplánske miesto v roku 1973 a pôsobil tu do roku 1974.

1971

Nový kostol v Oravskej Polhore

Vdp. František Zibrin keď videl, že rabčiansky kostol nepostačuje kapacitou pre celú farnosť troch dedín, ochotne vyšiel v ústrety veriacim v Oravskej Polhore a napomohol aj počas komunistického režimu pri výstavbe nového kostola.

Za veľkých prekážok a ťažkostí zo strany štátu a nesmiernej obetavosti tamojších veriacich sa toto dielo podarilo uskutočniť za 22 mesiacov. Základný kameň bol posvätený 27. júla 1969 ThDr. spišským vikárom Jozefom Ligošom. Dokončený

19. 6. 1971 Nový kostol v Oravskej Polhore – postavený počas komunistického režimu

Interiér nového kostola v Oravskej Polhore

19. 6. 1971 Požehnanie nového farského kostola v Oravskej Polhore

Posviacka zvonov v Oravskej Polhore. Posviacku vykonal spišský vikár Osp. pán ThDr. Jozef Ligoš. Koncelebrantami boli: farár František Žibrin, kaplán Peter Ťapák, vpravo Marcel Martinko – hruštínsky farár

kostol bol požehnaný 19. júna 1971. Všetky práce si Polhorčania robili sami a sami si všetko financovali. Oravská Polhora i okolité dediny plesali, keď v čase totality dosiahli, čo chceli. Slávnostné požehnanie pritiaхло veriacich z celej Oravy. Uskutočnil ho Vsdp. kapitulný vikár spišský ThDr. Jozef Ligoš. V čase výstavby kostola hrozilo správcovi farnosti viackrát odobratie štátneho súhlasu. Nový, moderný kostol bol zasvätený Božskému srdcu Ježišovmu. Odvtedy sa tu slúžili sv. omše ako vo filiálke.

Sihelniansky dom smútku slúžil ako kostol

Aj Sihelné oddávna malo podobný zámer mať vlastný kostol. Za účinkovania vdp. Františka Zibrina si z vlastných nákladov postavili najskôr zvonice a do nej zakúpili 3 zvony na elektrický pohon.

Postavili aj Dom smútku, z ktorého ľahko mohol vzniknúť krásny kostol, „Dom Boží - Dom modlitby“. Požehnal ho vsdp. dekan Alfonz Letanovský z D. Kubína. Do roku 1994 sa tu konali bohoslužby. Stavba bola dokončená za necelý rok.

Sihelniansky dom smútku slúžil ako kostol, v ktorom sa do roku 1994 konali bohoslužby

Kaplán Andrej Imrich. Na začiatku pohrebného sprievodu je vdp. kaplán Andrej Imrich, ktorý pôsobil v Rabči v r. 1974 - 1977. Vpravo kráča organista Jozef Fagnešák spolu s kostolníkom Jánom Kekelákom

Rabčiansky cintorín

Do roku 1969 slúžil rabčiansky cintorín pre všetky tri obce. Po výstavbe nových kostolov vybudovali sa všade samostatné cintoríny. Aj v Rabči sa rozšíril cintorín za potôčik. Všetky požehnal kapitulný vikár ThDr. Jozef Ligoš v roku 1969. V období pôsobenia vdp. farára Františka Zibrina boli hrobármi Jozef Vorčák a Terézia Uramová, po nich František Pilarčík.

V rokoch 1974 - 75 predseda MNV Ján Maťuga, vdp. František Zibrin, Ludovít Bedrich, ... zorganizovali výstavbu nového oplotenia cintorína, kostola a parkovísk. Kamenné a drevené oplotenie nahradili tehlovými pálenými tvarovkami.

1974

V roku 1974 nastúpil na kaplánske miesto **Andrej Imrich**, ktorý tu pôsobil do roku 1977.

Mons. Andrej Imrich je pomocný biskup Spišskej diecézy a bývalý rabčiansky kaplán v r. 1974 - 1977. Narodil sa 9. 1. 1948 v Mníšku n. Popradom ako jedenáste dieťa

v početnej rodine. V rodisku navštevoval základnú školu a v r. 1963 - 66 Strednú všeobecnovzdelávaciu školu v Starrej Lubovni, kde aj zmaturoval. V r. 1967 - 69 konal základnú vojenskú službu a po jej skončení bol konečne prijatý na štúdium teológie na CMBF - UK v Bratislave (1969 - 74). Za kňaza ho vysvätili 8. 6. 1974 v Bratislave. Ako kaplán účinkoval v Rabči (1974 - 77) v Dolnom Kubíne (1977 - 80) v Spišskej Novej Vsi (1980 - 83), napokon ako správca farnosti v Zázrivej (1983 - 85) v Trstenej (1985 - 90) a v Spišskom Podhradí (1990 - 92). Dňa 1. 11. 1989 ho spišský biskup František Tondra vymenoval za svojho generálneho vikára.

Dňa 4. 6. 1992 Andreja Imricha pápež Ján Pavol II. vymenoval za spišského pomocného biskupa.

Vysviacka bola uskutočnená 11. 7. 1992 v Spišskej Kapitule. Pracuje pri Konferencii biskupov Slovenska v komisii pre ekumenizmus. Je autorom mnohých listov o aktuálnych problémoch dneška, adresovaných Cirkvi, štátu a rôznym inštitúciám.

1977

V roku 1977 - 1978 pôsobil v Rabči kaplán **Jaroslav Kmeť**.

1978

V rokoch 1978 - 1979 bol kaplánom **Marcel Šiškovič**.

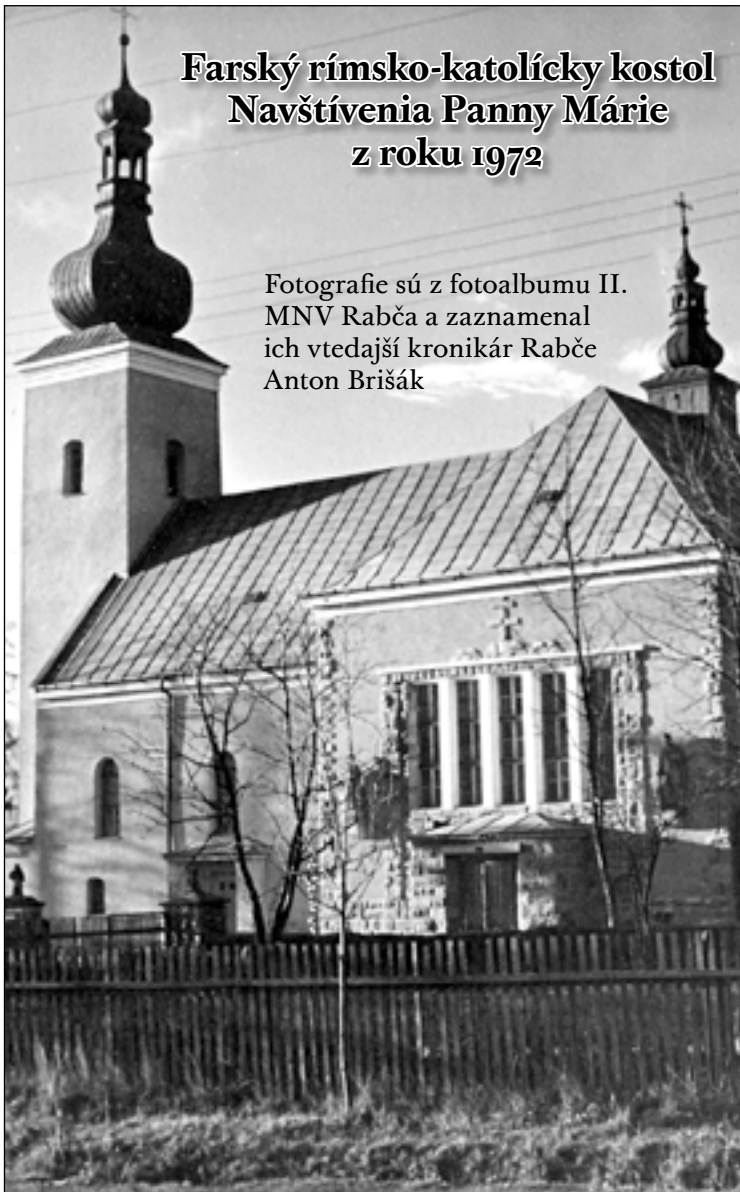
1979

V rokoch 1979 - 1981 tu pôsobil ako kaplán **Jozef Tomaň**.

Narodil sa 3. 7. 1952 v Sedliackej Dubovej. Stredoškolské štúdiá s maturitou absolvoval na SVŠ v Dolnom Kubíne a teologické štúdiá na CMBF v Bratislave. Ordinovaný na kňaza bol 8. júna 1975 Dr. Júliusom Gábrišom, trnavským biskupom. Na prvé kaplánske miesto nastúpil do Ružomberku 1. 12. 1975. O mesiac 5. 1. 1976, nastúpil na základnú vojenskú službu a po jej ukončení 1. mája 1978 sa opäť vrátil za kaplána do Ružomberku, v tom istom roku išiel do Rabče a Markušoviec. 1. 7. 1981 sa stal kaplánom v Levoči, kde pôsobil tri roky.

Farský rímsko-katolícky kostol Navštívenia Panny Márie z roku 1972

Fotografie sú z fotoalbumu II.
MNV Rabča a zaznamenal
ich vtedajší kronikár Rabče
Anton Brišák

1972 Bočný oltár zasvätený Lurdskej Panne Márii z r. 1941

Oltár v bočnej kaplnke zasvätený Sedembolestnej Panne Márii

Kazateľnica s erbom Bratislavskej župy; krížová cesta z r. 1930

1972 Nový organ RIEGER – kolaudovaný 29. januára 1949

**1972 Hlavný oltár chrámu zasvätený Navštíveniu Panny Márie
(2. júl) Gardena - Taliansko**

Cirkevný sobáš Sviatosť manželstva udeľuje vďp. František Žibrin

1972 Rabčiansky kostol - interiér chrámu. Malba Antona Hanuša z Moravskej Ostravy z r. 1959 - za pána farára vďp. Františka Irhu

1974 - 75 *Žlava*: predseda MNV Ján Matuga, vdp. František Žibrin, Ludovít Bedrich, ... zorganizovali výstavbu nového oplotenia cintorína, kostola, parkoviska z pálených tehlových tvaroviek. Postavili aj Dom smútku na novom cintoríne

1974 - 75 *Brigáda* na výstavbe nového oplotenia starého cintorína

Od prvého septembra 1984 sa stal správcom farnosti Spišské Hanušovce za Magurou a o dva mesiace neskôr správcom farnosti v Matejovciach pri Poprade, odtiaľ spravoval excurendo aj farnosť Mlynica a za čas aj farnosť Tvarožná. Dňa 15. 1. 1997 sa stal farárom v Hnilčíku.⁴³

Od 1. 7. 2004 pôsobí v Liptovskom Michale.

1980

V roku 1980 pôsobil v Rabči kaplán **Serafín Kavonň**. Od roku 1980 – 1981 ho vystriedal kaplán **Štefan Duraj**.

1981

V roku 1981 prišiel do Rabče kaplán **Štefan Boržík**.

Narodil sa 26. decembra 1949 v Studenci, farnosť Spišské Podhradie. Po absolvovaní Strednej poľnohospodárskej technickej školy v Spišskej Novej Vsi, ktorú ukončil maturitou. Teologické štúdiá absolvoval na CMBF v Bratislave a za kňaza bol vysvätený 6. 6. 1976 trnavským biskupom Júliom Gábrišom. Po kňazskej vysviacke od 1. 7. 1976 sa stal kaplánom v Markušovciach, roku 1977 v Spišskej Novej Vsi a od 1. 10. 1980 v Liptovských Sliačoch. 1. 3. 1981 bol preložený za kaplána do Rabče. 1. 9. 1981 prišiel za kaplána do Levoče, kde pôsobil niečo vyše roka. 1. 12. 1982 sa stal administrátorom vo Vyšnom Slavkove, excurendo spravoval farnosť Brutovce a od 1. 10. 1984 sa stal správcom Hrabušice, kde pôsobil do konca júna 1996. Po obnovení kňazského seminára v Spišskom Podhradí – Kapitule a zriadení Teologického inštitútu bol biskupom poverený prednášať filozofiu a dejiny filozofie. Od 1. 7. 1996 bol uvoľnený z pastoračnej činnosti a premiestnený do kňazského seminára a na Teologický inštitút do Spišského Podhradia. V rokoch 1977 – 1999, zastával aj funkciu vicerektora-formátora v Kňazskom seminári. V rokoch 1995 – 1997 absolvoval teologické postgraduálne štúdiá na Katolíckej univerzite v Lubline, ktoré ukončil akademickým titulom licenciát teológie.⁴⁴

V Rabči pôsobil kaplán **Jozef Kasan** (1981 – 1986). Narodil sa 10. 3. 1954 v Zákamennom. Jeho trvalé bydlisko, kde vyrás-

Cirkevný sobáš – vdp. kaplán Jozef Kasan s novomanželmi

tol, bola Vavrečka. Stredoškorské štúdiá s maturitou absolvoval v Námestove. Študoval teológiu na CMBF v Bratislave. Za kňaza Spišskej diecézy bol ordinovaný 12. 6. 1977 trnavským biskupom Dr. Júliusom Gábrišom. Po kňazskej vysviacke bol kaplánom v Liptovskej Lužnej, od 15. 4. 1978 kaplánom v Levoči, kde ostal do 1. 10. 1978, kedy nastúpil na základnú vojenskú službu. Potom sa vrátil späť ako kaplán do Levoče. V roku 1981 sa stal kaplánom v Rabči, kde pôsobil vyše štyroch rokov. Od 15. 12. 1985 sa stal správcom farnosti Zákamenné.⁴⁵

Počas svojho pôsobenia sa snažil o rehabilitáciu zákamenského rodáka J. E. Jána Vojtaššáka, spišského biskupa. Zomrel nečakane 19. júla 2002 vo veku 48 rokov.

1986

V rokoch 1986 – 1987 pôsobil v Rabči kaplán **Jakub Grich**. Narodil sa 6. 6. 1957 v Lendaku. Zmaturoval v Spišskej Starej Vsi. Teologické štúdiá absolvoval v rokoch 1980 – 1985 na CMBF v Bratislave, po ukončení bol 16. 6. 1985 vysvätený za kňaza pre službu Spišskej diecézy nitrianskym biskupom

Dr. Jánom Pásztorom. Od 1. 7. 1985 bol kaplánom v Trstenej, roku 1986 v Rabči, roku 1988 v Poprade a od 1. 3. 1988 kaplánom v Levoči. 1. 7. 1988 sa stal administrátorom v Bystranoch na Spiši. Od 1. 10. 1991 bol správcom farnosti Kežmarok, od 1. 1. 1994 prodekanom kežmarského subdekanátu a od 1. 1. 2000 farárom v Kežmarku. V rokoch 1996 – 1998 absolvoval postgraduálne štúdiá kanonického práva na Katolíckej univerzite v Lubline, ktoré ukončil akademickým titulom licenciat kanonického práva. Je dlhoročným členom kňazskej rady, farárom-konzultorom, od 1. 10. 1988 sudcom diecézneho tribunálu Spišskej diecézy, členom komisie pre blahorečenie biskupa Jána Vojaššáka, Božieho sluhu, v diecéznej fáze.⁴⁶

1987

Michal Štang sa narodil 5. 8. 1960 v Hnilčíku. Po štúdiách na RkcMBF v Bratislave prijal 14. 6. 1987 kňazskú vysviacku. V rokoch 1987 – 1989 bol kaplánom v Rabči, 1989 kaplánom v Námestove, 1991 – 1996 správcom farnosti v Liptovských Kľačanoch a Liptovskom Kríži. V roku 1996 bol uvoľnený pre duchovnú službu v armáde SR. V rokoch 2003 – 2004 bol vyslaný do mierovej misie OSN UNMEE v africkej Eritrei, ako vojenský duchovný pre jednotku OS SR. Od 1. 3. 2005 ho ordinár OS a OZ SR vymenoval za generálneho vikára Ordinariátu OS a OZ SR. Od roku 2004 pôsobil v Kosove. Tešil sa na návrat, mal ďalšie plány... Generálny vikár pplk. ThLic. Michal Štang sa nevrátil. Bol medzi 42 obetami najväčšieho leteckého nešťastia v dejinách Slovenskej republiky.

Farár vdp. František Zibrin si pripútal k sebe mládež, obklopil sa ňou pri oltári, celebraval pekným spevom a jeho kázne boli veľmi pútavé. S domácim ľudom sa rýchlo zblížil, ba dokonca sa rýchlo naučil aj miestne nárečie „goralčinu“.

Pre mládež bol príkladným, z čoho vyplynulo, že v týchto tak ťažkých časoch pre cirkev získal pre kňazské povolanie mnoho študentov. Z Rabče to boli: Ján Kekeliak, Pavol Garaj, Ferdinand Kubík – salezián, z Oravskej Polhory Jozef Skurčák, Anton Tyrol, ktorý je Dr. profesor na Bohosloveckom semi-

Svätá omša na vrchole Babej hory. Svätú omšu vysluhoval za asistencie kaplána dp. Michala Štanga (prvý vľavo) Ferdinand Kubík (v strede), rodák z Rabče, ktorý bol vysvätený 11. 2. 1988

nári Jána Vojtaššáka v Spišskej Kapitule. Potom to bol Eugen Ďubek, Juraj Spuchliak, tiež Pavol Herud a Jozef Šimurdiak. Zo Sihelného boli vysvätení: Jozef Luscoň – salezián a Jozef Brandys. Do rehoľných povolání odišlo 11 dievčat, z toho 7 z Or. Polhory, 2 z Rabče a 2 zo Sihelného.

V dobe duchovného útlaku niektorí študenti sa pripravovali na svoje povolanie tajne, ako napr. Ing. Ferdinand Kubík, ktorý prekvapil svojím novým povolaním nielen svojho farára, ale i svojich vlastných rodičov a veriacich v Rabči.

V období komunizmu sa svadobné obrady museli konať na obecnom úrade v obradnej sieni. Veriaci si okrem toho vyhradzovali ešte cirkevný sobáš v kostole. Pre štátnych zamestnancov a iných vplyvných ľudí cirkevný sobáš komunistická strana neodporúčala, spôsobil kádrovú závalu a vyplývali z toho dôsledky. Napriek tomu katolíci si našli k tomu vhodnú cestu a spôsob.

Základ Cirkvi
je na skale!
Dôverujte jej!

Ján Pavol II

Bratislava

22. 4. 1990.

1989

Svätý Otec Ján Pavol II. dňa 26. 7. 1989 osirelej spišskej diecéze vymenoval Mons. ThDr. Františka Tondru za nového biskupa. Od roku 1965, keď zomrel biskup Msgr. Ján Vojtaššák, spišská diecéza nemala biskupa. Vysviacka spišského biskupa bola 9. 9. 1989 v Spišskej katedrále sv. Martina.

Doba po 17. novembri 1989 sa aj do dejín rabčanskej farnosti zapísala veľmi významne. Zamatová revolúcia resp. Nežná revolúcia nenásilne skončila dobu totality komunistickej strany, dobu náboženského útlaku, dobu štátneho kolektívneho vlastníctva.

V čase totalitného režimu sa mohlo dať v rozvrhu hodín vyučovanie náboženstva len na posledné vyučovacie hodiny. V troch obciach dvaja kňazi popri svojich povinnostiach nezvládali vyučovať náboženstvo. To bolo zámerom vtedajšieho režimu. Od roku 1989 nastalo zlepšenie.

Náboženstvo vyučovali aj laickí učitelia a dobrovoľné katechétky, ktoré sa začali vzdelávať na Bohosloveckých fakultách. Na škole v Rabči to boli: Marcela Dudová, Marta Gabaríková, Anna Varholová, Božena Tarčáková, Edita Maretová, Kristína Lubasová, Silvia Fidrová, Mária Cvoligová a Marianna Krišková.

Vdp. farár Štefan Živčák nastúpil do Rabče po tzv. „nežnej revolúcii“ v roku 1989.

Od roku 1989 - 1990 pôsobil v Rabči ako kaplán **Marián Dopater**. Citácia z kroniky Kresťanskej mládeže v Rabči:

Nový spišský biskup Mons. ThDr. František Tondra

1990 *Vdp. farárovi Františkovi Žibrinovi k 50.-tým narodeniam prišla zahrať dychová hudba Rabčanka pod vedením učiteľa, rektora Antona Brišáka (s kvetmi)*

„Dnešný deň sme mali v našom kostole veľkú návštevu. Navštívil nás „Veľký kňaz“, ako sme ho na začiatku sv. omše vítali. Prišiel, aby uviedol nášho nového pána farára Živčáka do úlohy správcu farnosti. Takmer všetci mladí sme túto slávnosť zažili prvýkrát, pretože p. farár Žibrin bol u nás takmer 23 rokov. Veľkú radosť nám spôsobil aj bývalý dp. kaplán Dopater, ktorý sa tiež tejto oslavy zúčastnil – hoci v krátkej dobe, ale so svojim charakteristickým úsmevom.“

Vdp. Štefan Živčák začal horlivo a s veľkým zánietením pracovať v našom prostredí. Záležalo mu na duchovnej obnove veriacich a kládol dôraz na rodinný apoštolát. Robil si veľké plány na obnovu kostola a farskej budovy. Avšak zákerná choroba jeho veľkodušné plány rýchlo zmarila.

1990

Počas svojho účinkovania veľa užitočnej práce vykonal vdp. František Žibrin v Rabči. Pre zdravotné problémy odišiel 31. 8. 1990 na predčasný invalidný dôchodok.

Najveselšie sviatky Vianoce, pekne opísala kresťanská mládež vo svojej kronike.

Vianoce 1990 - dnes sa nám narodil Spasiteľ, Kristus Pán, aleluja. Takúto radostnú zvesť si nemôžeme nechať len pre seba. Tú treba oznámiť všetkým... A tak sme po štedrej večeri opustili svoje teplé príbytky a chodili sme „po spievaní“. Po polnočnej sme zavítali na faru - veď, čo ak o tom ešte nevedia?

Na druhý deň sa konala detská jasličková pobožnosť s pozhnaním malých detí a po nej nás už tradičný kabaret. Každý, čo vedel, to predviedol: hry, súťaže, scény, koledy..., dokonca aj televízny film s titulkami. Kabaret sme spojili aj s oslavami menovaním nášho nového p. farára Štefana. Boli sme zrejme jeho 1. gratulanti.

Vdp. Štefan Živčák ležal v roku 1991 dlhé týždne v nemocnici. Po čiastočnom zlepšení bol preložený na ľahšiu farnosť do Vyderníka. Tam potom po ťažkej chorobe (leukémia) zomrel 2. II. 1993 v 55. roku svojho života. Pochovaný bol v Mníšku nad Popradom. Bol to jemný, veľmi horlivý kňaz. Obzvlášť utkveli v našej pamäti jeho mimoriadne krásne kázne o Panne Márii. Pri vyučovaní náboženstva mu vypomáhala p. katechétka Anna Varholová, niekdajšia tunajšia učiteľka.

Od roku 1990 - 1991 bol kaplánom **Vincent Dzurňák**.

1991

V roku 1991 prišiel do Rabče kaplán **Alojz Chmelár**, ktorý pôsobil v Rabči do roku 1994.

Vdp. farár Blažej Dibdiak sa stal od 1. júla 1991 nástupcom vdp. Štefana Živčáka.

Vdp. Blažej Dibdiak

1991 *Začiatky stavby kostola v Sihelnom*

Narodil sa 12. 7. 1961 v Novoti. Gymnázium navštevoval v Námestove, kde aj maturoval. Teologické štúdiá absolvoval na CMBF v Bratislave a po ich ukončení bol 19. 6. 1988 v Nitre vysvätený za kňaza nitrianskym biskupom Dr. Jánom Pásztorom. 1. 7. 1988 sa stal kaplánom v Levoči a od 1. februára 1990 kaplánom v Tvrdošíne.⁴⁷ Po svojom nástupe v Rabči veľmi usilovne pokračoval v začatých prácach svojho predchodcu. V roku 1991 bola čiastočne opravená farská budova.

V Sihelnom sa v roku 1991 vybudovali celé základy pre kostol a v Oravskej Polhore sa stavba fary dala pod strechu.

1992

Tento rok zabezpečil: vonkajšiu úpravu celého rabčanského kostola, výmenu odkvapových žlabov, osušovací kanál okolo kostola, prestriekanie brizolitovej omietky na kostole.

1993

Aj tento rok sa pracovný život farnosti niesol v znamení stavieb a rekonštrukcie cirkevných objektov. Začala gene-

1993 Miništrantský turnaj: Rabča, Or. Polhora, Sihelné. Vľavo je dĎ. kaplán Alojz Chmelár, vpravo je vdĎ. BlaĎej Dibdiak

rálna oprava celého interiéru kostola. Veľa práce sa urobilo aj vo filiálke Oravská Polhora. Pokračovalo sa s výstavbou farskej budovy a vykonala sa oprava organu.

Veľmi úspešne sa pokračovalo aj so stavbou nového kostola v Sihelnom. Za veľkej ochoty a horlivosti tamojších veriacich sa stavba do zimy 1993 podarila dostať takmer pod strechu. Hlavný vedúci stavby bol Anton Mlynarčík a ako majstri tam pracovali Anton Brezoňák, Štefan Sochulák, Jozef Gabriel a Jozef Brandys. Takmer všetci veriaci sa zúčastňovali brigád, prispievali finančne a pomáhali, ako sa dalo. Pomohol aj Biskupský úrad príspevkom zo štátneho rozpočtu a príspevkom od zahraničnej inštitúcie Kirche in Not.

VdĎ. BlaĎej Dibdiak popri stavebných prác sa venoval aj mládeĎi. **Spoločnú bohatú činnosť kresťanskej mládeĎe a duchovných z tohto obdobia pekne zapísala v kronike Monika Kubíková – úryvky.**

Miništrantský kvíz. Keď sa medzi mladou chasou hlási nuda, až „žgrípe“, (v pôste sa totiž vystrájať nepatrí), treba

proti nej zakročiť. O to sa postarali naši duchovní, keď vyhlásili vo farnosti kvíz medzi miništrantmi. Zmerali si svoju múdrosť v otázkach nielen z Evanjelia, ale aj zo svojej šikovnosti a dôvtipu.

Naši Rabčania si medzi miništrantmi z Oravskej Polhory a Sihelného počínali celkom dobre. Ale bez odmeny neodíšiel nikto.

Na obhliadke kapucínov. Vari najradostnejšia správa zaznela v pondelok večer, keď bolo jasné, že sa ide na výlet do Olomouca.

A tak v piatok popoludní bol pristavený autobus, do ktorého sme dobre nabalení nastúpili – smer Olomouc. Tam sme si obzreli olomoucké kostoly, mariánske svätyne v Čechách, Olomoucké ZOO. O bohatý program sa starali kapucíni. A veru nenudili sme sa ani chvíľu.

Dozvuky výletu boli ešte v utorok večer, keď do Rabče zavítali naši kapucíni. Konečne sme im mohli zaspievať celú pesničku František – jedny šaty, nohy bosé..

1991 *Interiér farského kostola v Rabči pred rekonštrukciou. Pohľad na hlavný oltár a bočný oltár Lurdskej Panny Márie*

FOTO: B. DIBDIÁK

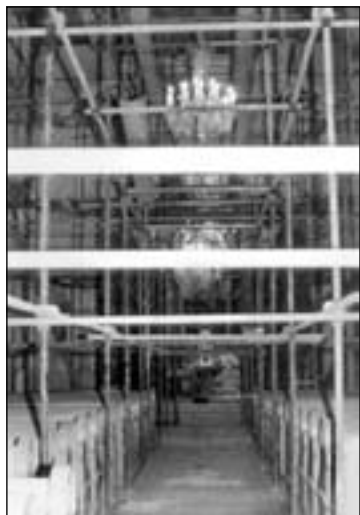
1991 *Interiér farského kostola v Rabči pred rekonštrukciou.
Hlavný oltár a drevený obetný stôl*

FOTO: B. DIBDIAK

1991 *Interiér farského kostola v Rabči pred rekonštrukciou. Pohľad na hlavný oltár a bočný oltár Ukrižovaného Ježiša*

FOTO: B. DIBDIAK

1993 *Lešenie v kostole počas maľovania kostola*

1992 - 1994 *Oprava fasády, okrajov krytiny, odkvapových žlabov*

1993 Vianočná výzdoba kostola Navštívenia Panny Márie v Rabči po rekonštrukcii oltárov a vymalovaní stien kostola

Nový vstup na chór cez kostol, **nová maľba** v pozadí chrámu...

1994

Práce pokračovali na generálnej oprave celého interiéru kostola. Vo farskom kostole v Rabči sa urobila: tepelná izolácia stropu, nový vchod na chór a bočný vchod do kaplnky, nové okná a dvere, boli premalované a obnovené kostolné lavice s novým čalúnením, nová elektroinštalácia, elektrické kúrenie, nové osvetlenie a ozvučenie, vymalovanie interiéru kostola, reštaurovanie oltárov a zariadení krížovej cesty. Kostol v Rabči bol vybavený novým liturgickým zariadením

Nová farská budova v Oravskej Polhore

podľa návrhu Ing. arch. Goča z Ružomberka. Kamenárske práce urobila firma FORBIS Žilina za 322000 Sk. Okolie kostola bolo osvetlené a upravené zámkovou dlažbou.

Vdp. Dibdiak pamätal aj na svojich zaslúžilých kňazov - predchodcov. Obnovil pomník na vdp. Murdžákovi a pokryl ho mramorom. Nové pomníky dal urobiť na hroboch vdp. Floreka a Keceru.

Urobila sa mramorová pamätná doska pre kňazov pochovaných v kostole: vdp. Ján Dvorský a vdp. Mikuláš Zboja a mramorová pamätná tabuľa vdp. farárovi Jánovi Kecerovi na budovu bývalej rímsko-katolíckej ľudovej školy.

Veľký kus práce sa vykonal aj pri dokončení úpravy cintorína. Bol ozvučený cintorín a vydláždili sa hlavné chodníky na cintorínoch.

V tomto roku sa v Oravskej Polhore stala veľmi bolestná udalosť. Na Veľkonočný pondelok v noci bol vykradnutý kostol a žiaľ, to najzáčnejšie.

1. 7. 1994 Prvý zľava PaedDr. Štefan Rozmus, prvý duchovný správca novej farnosti Or. Polhora, ktorú zriadil spišský biskup Mons. František Tondra. Vedľa vdp. František Žibrin, dekan Letanovský

Bol vykradnutý svätostánok s bohoslužobnými nádobami, aj so Sviatosťou Oltárnou.

Bohoslužobné nádoby sa po čase našli a ako páchatelia boli odhalení dvaja mládenci – jeden z Rabče a jeden z Oravskej Polhory.

Dňa 1. júla 1994 sa odčlenila od Rabčianskej farnosti Oravská Polhora ako samostatná farnosť

Od roku 1994 – 1995 pôsobil v Rabči kaplán **Viliam Marretta**. Z Rabče odišiel spravovať farnosť do Rabčíc. Od 1. 8. 2005 pôsobí v Slovenskej Vsi.

Vdp. farár Blažej Dibdiak zväzil a prijal návrh veriacich na vybudovanie novej farskej budovy v Rabči.

Rekonštrukcia interiéru farského kostola v Rabči pokračovala maliarskymi a reštaurátorskými prácami, ktoré vykonal p. Olšavský z Bratislavy. Ostatné práce vykonal miestni veriaci, prevádzka, poľnohospodárske družstvo a obecný úrad.

23. 10. 1994 *Obnovený kostol bol konsekrovaný* otcom biskupom Františkom Tondrom. Starosta Dušan Piták pri záverečnom poďakovaní

Hoci štedrosť veriacich bola veľká, sami by neboli zvládli úhradu výdavkov spojených s rekonštrukciou. Len maliarske a inštalátorské práce stáli vyše 600000 korún - najviac pomohla samospráva obce. Celkové náklady na obnovu kostola v Rabči boli viac ako 3 milióny korún, z ktorých asi 2 milióny uhradil obecný úrad.

Toto veľké dielo, slúžiace na chválu Božiu, sa vykonalo pod vedením tohto erudovaného kňaza vdp. Blažejja Dibdiaka. Obnovený Boží stánok uviedol do krásnej podoby a je pýchou obce Rabča a jej veriacich, ktorí prispeli na pokrytie nemalých výdavkov.

Veľkou mierou sa zaslúžil pri týchto prácach starosta obce Dušan Piták, ktorý tunajšiu prevádzku na čele s vedúcim Jozefom Galisom plne zapojil do týchto prác. Parkoviská, vybudované ešte bývalým predsedom Jánom Maťugom sa obnovili.

Obnovený kostol v Rabči 23. októbra 1994 konsekroval otec biskup František Tondra.

23. 10. 1994 Konsekrácia kostola otcom biskupom Františkom Tondrom; vpravo farár Blažej Dibdiak, tretí zľava vdp. František Žibrin

1992 *Stavba kostola v Sihelnom*

1995 *Stavba fary v Sihelnom*

Nový kostol v Sihelnom slúži veriacim

10. 9. 1994 Nový kostol v Sihelnom

V Sihelnom bol koncom leta dobudovaný nový kostol a pokračovalo sa v budovaní fary. Kostol posvätil pri slávnostnej svätej omši 10. 9. 1994 o 10⁰⁰ h biskup Mons. Andrej Imrich. Kostol bol zasvätený „Povýšeniu svätého kríža“.

Od augusta do 16. decembra 1994 prebiehala generálna oprava a rozšírenie organu v kostole v Rabči. Práce previedla firma AKOSK z Banskej Bystrice a Štefan Tyrol z Oravskej Polhory za 450 000 Sk.

Počas vianočných sviatkov strávili v rodinách našej farnosti prázdniny deti 7 chudobnejších rodín z Ukrajiny. Akciu organizovala diecézna Charita a bola veľmi úspešná.

1995

Od roku 1995 - 1997 pôsobil v Rabči kaplán dp. **Ľuboš Močary**.

V Sihelnom sa s výstavbou novej farskej budovy po dohode miestnych veriacich a súhlasu biskupského úradu

10. 9. 1994 *Interiér kostola Povýšenia sv. Kríža v Sihelnom*

1996 *Stavba fary v Sihelnom*

Kostol a fara v Sihelnom – samostatná farnosť od 1. 7. 1997 FOTO: V. BRIŠ

Kostol Povýšenia sv. Kríža v Sihelnom – birmovka

FOTO: V. BRIŠ

10. 9. 1994 *Posviacka kostola Povýšenia sv. Kríža v Sihelnom. Kostol posvätil pomocný spišský biskup Mons. Andrej Imrich*

začalo v júni 1995. Do zimy bola stavba pod strechou. Stavba sa prevádzala podľa projektu od Ing. arch. Milana Lenka, ktorý projektoval aj kostol.

Do kostola v Sihelnom bola zakúpená socha Panny Márie od rezbára Barnáša z Kežmarku za 73 000 Sk.

K Vianociam pre kostol v Sihelnom zhotovil a daroval krásny Betlehem miestny rezbár Ján Sivoň.

1996

V Sihelnom sa pokračovalo s výstavbou farskej budovy. Prestavalo sa 535 000 Sk.

V auguste 1996 z iniciatívy veriacich z Oravskej Polhory lesníka p. Antona Heruda, Antona Hrubjaka a starostov obcí z Oravskej Polhory, Rabče, Rabčíc, Sihelného bol mládežníkmi tesne pod vrcholom Babej hory postavený pamätník sv. Otcovi Jánovi Pavlovi II.

10. 9. 1994 *Konsekrácia kostola Povýšenia sv. Kríža v Sihelnom. Starosta obce Jozef Gabriel pri záverečnom poďakovaní*

10. 9. 1994 *Konsekrácia kostola Povýšenia sv. Kríža v Sihelnom. Vdp. farár Blažej Dibdiak v čele sprievodu*

17. 8. 1996 Pamätná tabuľa sv. Otcovi Jánovi Pavlovi II., ktorý viackrát vystúpil na Babiu horu. Títo muži vyniesli tabuľu na vrchol hory

Svätý Otec Ján Pavol II. mal veľmi rád hory a na vrchol Babej hory viackrát vystúpil, čo potvrdil aj list z Vatikánu.

Pamätná tabuľa nám bude navždy pripomínať priateľského sv. Otca Jána Pavla II..

Celý text na tabuli znie: „*Na vrchol Babej hory mnohokrát vystúpil vo svojich mladých rokoch, aj ako krakovský biskup a kardinál Karol Wojtyła, neskorší pápež Ján Pavol II. **Chcem priviniť celý slovenský národ k svojmu srdcu jediným veľkým objatím.** Na pamiatku jeho návštevy Slovenska v službe Petrovho nástupcu z vďačnosti venujú obce Oravská Polhora, Rabča, Rabčice, Sihelné. August 1996.*“

Pamätnú tabuľu posvätil otec biskup František Tondra s pomocným biskupom z Bialsko Bialej za účasti viacerých kňazov a mnohých veriacich z okolia i Poľska 17. augusta 1996.

Na školách okrem kňazov vyučovali náboženskú výchovu katechéty Marta Gabaríková a Marcela Dudová.

17. 8. 1996 Spišský biskup Mons. ThDr. František Tondra a vdp. Anton Týrol, po sv. omši pri pamätnej tabuli

21. 8. 1999 Vdp. Ján Rusnák slúži sv. omšu na Babej hore pri pamätnej tabuli sv. Otca Jána Pavla II.

FOTO: V. BRIŠ

1997 – 1999 Výstavba novej farskej budovy – slávnostný prvý výkop
pod vedením vedúceho RABČAN, obecné služby Jozefa Galisa FOTO: V. BRIŠ

Okolie sochy sv. Jána Nepomuckého bolo vydláždené zámkovou dlažbou. Bol obnovený, zrekonštruovaný, predláždený, osvetlený a ozvučený celý starý aj nový cintorín.

1997

Výstavba novej farskej budovy v Rabči

Nová farská budova sa začala stavať v apríli 1997. Po dôkladnom zvážení, ako i po návšteve otca biskupa sa pristúpilo k alternatíve výstavby novej fary, s tým, že starú budovu využije obec pre svoje potreby.

Projekčne stavbu fary pripravili manželia Gočovci s rozpočtovým nákladom 7 mil. Sk, čo na terajšie pomery predstavuje cca 8,5 mil Sk.

Stavba bola začatá v apríli 1997. Stavebný dozor vykonával Ing. Juraj Ratica a viedol ju pracovník RABČAN, obecné služby Marián Kekeliak. Ukončenie stavby sa plánovalo do 31. 12. 1999. Zodpovednosť niesli okrem bývalého a terajšieho správcu farnosti hlavne Ing. Juraj Ratica a pracovníci prís-

1977 – 1999 *Výstavba novej farskej budovy – brigádnická práca veriacich z Rabče počas betonárskych prác*

FOTO: JÁN ADAMČÍK

pevkovej organizácie RABČAN, obecné služby p. Galis a Marián Kekeliak. Za poskytnutú pomoc vďačíme týmto firmám a ich vedúcim pracovníkom za poskytnutú pomoc: Oraving, s.r.o. Dolný Kubín, STASMO, s.r.o. Oravská Polhora, Urbár Rabča, Drevoindustria Oravská Polhora RABČAN, obecné služby Rabča, Poľnohospodárske družstvo Magura Rabča, Cestné stavby Tvrdošín, Obec Rabča, Ján Kovalík, p. Babinský, súkromný podnikateľ, Veľkosklad Vitamín Rabča, firma BOMA z ČR, Odborné učilište strojárské Námestovo.

Podakovanie patrí i ostatným firmám a podnikateľom, ktorí na stavbe pracovali ako sú: p. Ľudovít Adamčík, Eugen Vorčík – stolári, p. Anton Hrubjak – klampiár, firma ESO Rabča, firma DOPSTAV s.r.o. Rabča, elektrikári z obce p. Anton Cvoľiga, p. Ferdinand Zboňák a p. Milan Miklušák a hlavne veriaci ktorí vo forme peňažnej, alebo prácou – brigádou prispeli na dokončenie tejto budovy.

Nová farská budova bola posvätená biskupom Františkom Tondrom 3. 10. 1999.

**1997 - 1999 Výstavba novej farskej budovy - pohľad na priebeh
betonárskych prác** FOTO: J. ADAMČÍK

**1997 - 1999 Výstavba novej farskej budovy - murárske práce uro-
bili dobrovoľní brigádnici** FOTO: JÁN ADAMČÍK

1997 - 1999 Výstavba novej farskej budovy - vpredu sú brigádnicí, vzadu vymurovaná spodná časť farskej budovy FOTO: JÁN ADAMČÍK

1997 - 1999 Výstavba novej farskej budovy - dobrovoľní brigádnicí dokončujú betónovú platňu („deku“) FOTO: JÁN ADAMČÍK

1997 - 1999 *Výstavba novej farskej budovy - výstavba náročného dreveného krovu*

FOTO: JÁN ADAMČÍK

1997 - 1999 *Výstavba novej farskej budovy - hrubá stavba sa blíži k záveru*

FOTO: JÁN ADAMČÍK

3. 10. 1999 – Po birmovke biskup ThDr. František Tondra posvätil novú farskú budovu. Vpravo je vdp. Mgr., Ing. Luboš Satina, správca farnosti

3. 10. 1999 Nová farská budova bola posvätená – čelný pohľad na dokončenú budovu

FOTO: V. BRIŠ

17. 5. 1998 Pohreb zosnulého kňaza vdp. Františka Žibrina. Svätá omša, ktorú slúžil spišský pomocný biskup Mons. Andrej Imrich

Dňa 1. júla 1997 došlo k odčleneniu samostatnej farnosti Sihelné od rabčianskej farnosti. Prvým duchovným správcom sa stal vdp. farár Mgr. Martin Koleják.

Vdp. Blažej Dibdiak z Rabče odišiel 1. 7. 1997 za správcu farnosti a dekana do Námestova. Za pomerne krátke pôsobenie vdp. Blažeja Dibdiaka v Rabči sa urobilo veľmi veľa. Kostol s celým okolím sa stal mraveniskom užitočnej a príkladnej práce. Zanechal v našej farnosti krásnu pamiatku – obnovený Boží stánok.

Veriaci v Rabči sú nesmierne vďační vdp. Blažejovi Dibdiakovi za veľké dielo, ktoré uskutočnil v krátkom čase. Od 1. 7. 1997 sa stal farárom v Námestove a prodekanom námestovského subdekanátu.

Mgr. Ing. Ľuboš Satina, bývalý námestovský kaplán, začal spravovať rabčiansku farnosť od 1. júla 1997. Narodil sa 3. 4. 1968 v Trstenej. Po ukončení vysokej školy sa rozhodol študovať na kňaza v kňazskom seminári biskupa Jána Vojtaš-

2. 7. 1998. Rabčiansky odpust. Posvätenie symbolov obce Rabča
 - pri erbe vdp. farár Luboš Satina, vzadu rabčický farár vdp. Kajan

šáka v Spišskej Kapitule, Spišskom Podhradí. Ordinovaný bol 22. 6. 1996.⁴⁸ Rovnako horlivo a svedomito pastoreje, ako jeho predchodca. Farnosť spravoval 5 rokov úplne sám. Dobudoval novú farskú budovu a v decembri r. 2000 sa do nej aj nastáhoval. Po výstavbe novej farskej budovy v Rabči sa robili práce pri zvelaďovaní a skrášľovaní celého okolia fary. Pri novej farskej budove bolo urobené nové ihrisko pre mládež.

1998

Vdp. František Zibrin sa liečil dlhší čas v nemocnici. **Zomrel na následky ťažkej choroby 17. mája 1998.**

Dňa 20. mája 1998 ho pochoval spišský pomocný biskup Mons. Andrej Imrich, jeho bývalý kaplán.

2001

Pri sčítaní obyvateľstva 26. mája 2001 bolo zistené, že v Rabči je 4 169 obyvateľov slovenskej národnosti, 1 maďarskej, 9 českej a 5 poľskej národnosti. Prvýkrát sa zistovalo a bolo zverejnené aj príslušnosť k vierovyznaniu v Rabči:

6. 5. 2002 – 15. 7. 2002 Pokrývanie strechy kostola – veriáci z Rabče pomáhajú pri príprave medeného plechu FOTO: V. BRIŠ

2002 Pokrývanie strechy kostola – klampiarske práce FOTO: V. BRIŠ

2002 Pokrývanie strechy kostola – klampiarske práce FOTO: V. BRIŠ

2002 Pokryvanie strechy kostola – nový kaplán **Štefan Holubkovič**

2002 Pokryvanie strechy kostola – osadenie kríža FOTO: V. BRIŠ

4115 obyvateľov bolo rímskokatolíckeho vierovyznania, 12 evanjelického augsburského vyznania, bez vyznania 34, nezistené 28.

2002

Farnosť nemala kaplána päť rokov. Po piatich rokoch prišiel nový kaplán **Štefan Holubkovič**, rodák zo Svitú.

V máji 2002 zabezpečil vdp. Satina v spolupráci so samosprávou obce pokrývanie kostola medeným plechom.

Pokrývanie kostola sa ukončilo v júli 2002, boli oplechované aj poškodené časti strednej veže z druhej svetovej vojny.

Na týchto prácach sa významne podieľal na organizovaní prác starosta obce s obecnou prevádzkou Rabčan, obecné služby.

2004

V roku 2004 sa vdp. Ľuboš Satina postaral o opravu ozvučenia kostola. Po oprave je kostol rovnomerne ozvučený.

2002 Pokrývanie strechy kostola – klampiarske práce FOTO: V. BRIŠ

2002 Pokrývanie strechy kostola – rozoberanie lešenia FOTO: V. BRIŠ

2002 Pokrývanie strechy kostola medeným plechom – dobre previedli klampieri z Or. Polhory pod vedením Františka Hrubjáka (druhý zľava) za spolupráce so starostom obce Dušanom Pitákom (prvý sprava) FOTO: V. BRIŠ

6. 5. 2002 – 15. 7. 2002 Pokryvanie strechy kostola Navštívenia Panny Márie medeným plechom. Záver prác klampiarov Hrubjákovcov

Spevácky cirkevný zbor v Rabči

FOTO: F. VORČÁK

13. 10. 2004 Kostol Navštívenia Panny Márie

FOTO: V. BRIŠ

Nové oplotenie okolo kostola a prednej časti starého cintorína – postavili z rozpočtových prostriedkov obce Rabča zamestnanci RABČAN, obecné služby

FOTO: V. BRIŠ

28. 10. 2004 *Stretnutie dôchodcov – sv. omša vdp. Ľuboš Satina, správca farnosti a kaplán vdp. Štefan Holubkovič*

12. – 19. 7. 2004 sa kaplán Štefan Holubkovič zúčastnil s veriacimi púte do Medjugorja.

19. 8. 2004 sa kaplán Štefan Holubkovič zúčastnil s deťmi a veriacimi z farnosti púte do Levoče.

V lete pracovníci Rabčan, obecné služby zrealizovali nové oplatenie okolo kostola – kombinácia lámaného kameňa a železného kovaného plota.

V jeseni práce pokračovali na výstavbe prednej časti oplatenia starého cintorína. Výdavky boli hradené z rozpočtu obce Rabča.

2005

Pán kaplán Štefan Holubkovič odišiel do Lubice. Naša farnosť privítala nového kaplána. Bol ním **Milan Prídavok**, vysvätený 14. 6. 2003. Pochádza z Ružomberka. Najskôr pôsobil ako kaplán dva roky v Spišskej Novej Vsi a od 1. 7. 2005 pôsobí v Rabči.

2. 7. 2005 Rabčiansky odpust Od 1. 7. 2005 začal v Rabči pôsobiť nový kaplán vdp. Milan Príдавok z Ružomberka (vpravo)

FOTO: V. BRIŠ

Spomienka na všetkých zosnulých veriacich Hrob vdp. Františka Žibrina

FOTO: V. BRIŠ

25. 12. 2006 *Božie narodenie Sväté prijímanie počas slávnostnej svätej omše* FOTO: V. BRIŠ

25. 12. 2005 *Božie narodenie Vyrežávaný betlehem v rabčianskom kostole*
Rezbár Martin Štepaňák st. z Oravskej Polhory FOTO: V. BRIŠ

17. 7. 2006 – Východ slnka pozorovali na vrchole Babej hory.
Tohto turistického výstupu s mládežou sa zúčastnil vďp. Milan Prídavok

25. 10. 2006 Požehnanie športovej haly v Rabči – vpredu je správca farnosti vďp. Luboš Satina, za ním vďp. Milan Prídavok a kostolník Ludovít Rusnák

2006

V októbri 2006 prebehla rekonštrukcia kostolných zvonov. Na všetkých troch zvonoch bolo urobené nové zavesenie a ložiskové uloženie. Rekonštrukciou prešla aj elektrifikácia zvonov. Veľký a stredný zvon dostali nové srdcia.

Počas leta sa zúčastnil vdp. Milan Prídavok s mládežou na turistickom výstupe na Babiu horu, kde pozorovali východ slnka. Počas teplého letného obdobia pán kaplán bol na viacerých výletoch s deťmi a mládežou. Najznámejšie akcie boli výlet na Spiš a na Liptove a v Poľsku.

Kapláni

Vo veľkej rabčianskej farnosti, pozostávajúcej z troch obcí, od jej vzniku vypomáhali farárom v pastoračnej činnosti aj mnohí kapláni ustanovení Biskupským úradom.

PREHLAD KAPLÁNOV

1. Jozef Hromada ..... 1899 - 1902
2. Michal Bajor ..... 1902 - 1903
3. Karol Kučera ..... 1903 - 1905
4. Bernard Sommer 1905
5. Vincent Malinay ..... 1905 - 1907

Stretnutie s mládežou Pomocný biskup Mons. Andrej Imrich slúži v Rabči sv. omšu. Zľava: kaplán Štefan Holubkovič, farár Ľuboš Satina FOTO: V. BRIŠ

-
6.	Štefan Schultz	1907
7.	Ján Dorník	1907 - 1909
8.	Štefan Kofrit	1909 - 1910
9.	Eugen Sikora	1910 - 1911
10.	Ján Bukna	1911 - 1912
11.	Martin Jablonský	1912
12.	Jozef Gyagyo	1912 - 1913
13.	Ján Kecera	1913 - 1914
14.	Jozef Kubičár	1914 - 1915
15.	Jozef Machaj	1915 - 1916
16.	Jozef Brnuššák	1916 - 1917
17.	Jozef Michna	1917
18.	František Galovič	1917
19.	Štefan Kubičár	1917 - 1924
20.	Michal Báčik	1924 - 1925
21.	Ján Pjenčak	1925 - 1927
22.	Ján Húšťava	1927 - 1929
23.	Ján Koperdán	1929 - 1931
24.	Eduárd Bugár	1931 - 1932
25.	Pavol Sopko	1932 - 1936
26.	Ludovít Bakoš	1936 - 1938
27.	Jozef Gonsorčík	1938 - 1940
28.	Bartolomej Sedlák	1940 - 1943
29.	Andrej Sula	1943
30.	Ignác Žemba	1943 - 1944
31.	Štefan Precner	1944 - 1946
32.	František Irha	1946 - 1949
33.	Andrej Doranský	1946 - 1949
34.	Ján Slávik	1949 - 1951
35.	Michal Ševčík	1950 - 1952
36.	Jozef Čakánek	1952 - 1953
37.	Bernard Pánči	1954 - 1958
38.	Jozef Cibula	1958
39.	Ján Nágy	1958 - 1960
40.	Vladimír Olos	1960 - 1962
41.	Alfonz Letanovský	1962 - 1963
42.	Dr. Peter Makoš	1964

-
43.	Pavol Mikula	1964 - 1965
44.	Michal Zajac	1965
45.	Emanuel Chyla	1965 - 1966
46.	Jozef Golvoň	1966
47.	Pavol Hrubý - Janáč	1966
48.	Anton Tatarko	1968 - 1970
49.	Peter Ťapák	1970 - 1973
50.	Dušan Špiner	1973 - 1974
51.	Andrej Imrich	1974 - 1977
52.	Jaroslav Kmeť	1977 - 1978
53.	Marcel Šiškovič	1978 - 1979
54.	Jozef Tomaň	1979 - 1981
55.	Serafín Kavonň	1980
56.	Štefan Duraj	1980 - 1981
57.	Štefan Boržík	1981
58.	Jozef Kasan	1981 - 1986
59.	Jakub Grich	1986 - 1987
60.	Michal Štang	1987 - 1989
61.	Marián Dopater	1989 - 1990
62.	Vincent Dzurňák	1990 - 1991
63.	Alojz Chmelár	1991 - 1994
64.	Viliam Maretta	1994 - 1995
65.	Luboš Močary	1995 - 1997
66.	Štefan Holubkovič	2002 - 2005
67.	Milan Prídavok	2005

Bohoslužby

Chrámové bohoslužby sú každý deň, dva dni pre mladšiu a staršiu mládež s gitarovým doprovodom a mládežníckymi spevmi. Nedele, sviatky a bežné dni sú sprevádzané ľudovým spevom za organového doprovodu. Do roku 1950 hrával rektor Florián Gogolák a občas ho v staršom veku zastupoval Anton Brišák. V rokoch 1951 – 1967 kantoroval Ján Vojtas z Oravskej Polhory, po ňom Jozef Jagnešák. Od 90. rokov účinkuje p. Katarína Budzelová so speváckou skupinou žien, hráva aj Jozef Oselský a Katarína Ptačinová. Pri slávnostných príleži-

Cirkevný mládežnícky zbor počas vystúpenia

tostiach účinkoval aj Ing. Pavol Jurčák s mládežníckym zborom a gitarovým doprovodom.

V staršej dobe bol kostolníkom Florián Kvasniak, Anton Masničák a Pavol Vnenčák. Dlhé roky bol kostolníkom Ján Kekeliak. V súčasnosti túto službu vykonáva Ľudovít Rusnák a Dušan Pilarčík.

Druhý Vatikánsky koncil, ktorý zvolal do Ríma na začiatku 60. rokov pápež Ján XXIII. a pokračoval aj za pápeža Pavla VI., svojimi rozhodnutiami prenikol hlboko do života celej cirkvi. Jeho výsledky sa začali uplatňovať v rokoch 1968 –69.

Slávenie sv. omše sa deje v národnom jazyku, obetný stôl v presbytériu je umiestnený pred oltárom a kňaz celebruje sv. omšu tvárou k veriacim. Každá svätá omša je sprevádzaná homíliou, čítaním žalmov a prosieb, resp. ich spievaním.

Osobitne sú vyhradené sv. omše pre mladšiu a staršiu mládež, ktorá ich rada prizdobuje tvorivou hudbou so spevom. Ľudia spievajú podľa Jednotného katolíckeho spevníka s organovým doprovodom podľa skladieb Mikuláša Schneidra Trnavského.

Obnovila sa Mikulášska tradícia obdarovania detí, spojená so svätou omšou. S bohatým duchovným programom sa schádzajú deti v kostole pri betlehenských jasličkách.

Birmovky v Rabči

Biskupi znásobovali duchovnú prácu kňazov tým, že prichádzali do farnosti udeľovať veriacim sviatosť birmovania.

Počas existovania farnosti Rabča sa sviatosť birmovania vysluhovala:

- 3. 7. 1794   birmoval spišský biskup Ján Revay;
- 5. 7. 1833   birmoval biskup Jozef de Bélik 856 birmovancov;
- 10. 8. 1876   birmoval biskup Jozef Samassa 1141 birmovancov;

9. 6. 2002 Birmovka v Rabči. Pomocný biskup Spišskej diecézy Mons. Andrej Imrich udeľuje sviatosť birmovania

FOTO: L. KLINOVSKÝ

13. 6. 1886 birmoval biskup Juraj Czászka
589 birmovancov;
10. 7. 1899 birmoval biskup Pavol Szmreczanyi
860 birmovancov;
5. 8. 1910 birmoval biskup Alexander Párvy
845 birmovancov;
28. 7. 1922 birmoval biskup Ján Vojtaššák
1 008 birmovancov;
19. 6. 1928 birmoval biskup Ján Vojtaššák
322 birmovancov;
12. 6. 1934 birmoval biskup Ján Vojtaššák
600 birmovancov;
17. 6. 1948 birmoval biskup Ján Vojtaššák
1 220 birmovancov;
- 26 - 27. 7. 1969 birmoval kapitulný vikár ThDr. Jozef Ligoš
4 127 birmovancov;
28. 9. 1975 birmoval kapitulný vikár Msgr. Štefan Garaj
1 174 birmovancov;
21. 6. 1981 birmoval kapitulný vikár Msgr. Štefan Garaj
800 birmovancov;
21. 9. 1989 birmoval kapitulný vikár Msgr. Štefan Garaj
700 birmovancov;
17. 5. 1992 birmoval biskup ThDr. František Tondra
722 birmovancov;
21. 4. 1996 birmoval pomocný biskup spišskej diecézy,
Mons. Andrej Imrich 347 birmovancov
z Rabče, 145 birmovancov v Sihelnom;
3. 10. 1999 birmoval biskup ThDr. František Tondra,
zároveň vtedy posvätil novú faru v Rabči.
9. 6. 2002 birmoval pomocný biskup spišskej diecézy,
Mons. Andrej Imrich.
12. 6. 2005 birmoval pomocný biskup spišskej diecézy,
Mons. ThDr. Štefan Sečka 273 birmovancov.

Misie

Misie vo farnosti boli znakom starostlivosti o povznesenie náboženského života. Z minulých storočí sa nám nezachovali záznamy o misiách. V tomto storočí sa uskutočnili:

- v roku 1926 ich viedli jezuiti;
- v roku 1939 ich vykonávali redemptoristi;
- v roku 1936 ich vykonali františkáni z príležitosti
- 25. výročia kňazstva vsdp. kanonika Jána Keceru;
- v roku 1942 ich viedli františkáni;
- v roku 1943 boli obnovené misie františkánmi;

25. 4. 1999 Misie, svätá omša
s posvätením misijného kríža

25. 4. 1999 Misie, po svätej omši
hasiči postavili nový misijný kríž

25. 4. 1999 Misie, program pre mladých v kultúrnom dome, ktorý po dlhšej dobe „praskal vo švíkoch“ – mladež z Rabče a z okolia ho zaplnili

- v roku 1946 ich opäť vykonávali františkáni;
- v roku 1999 v apríli viedli redemptoristi z Podolínca;
- v roku 2000 od 15. marca týždeň bola obnova misii.

25. 4. 1999 Misie.
Michal Zamkovský C.Ss.R

25. 4. 1999 Misie. Program pre mladých v kultúrnom dome

Kňazi z Rabče

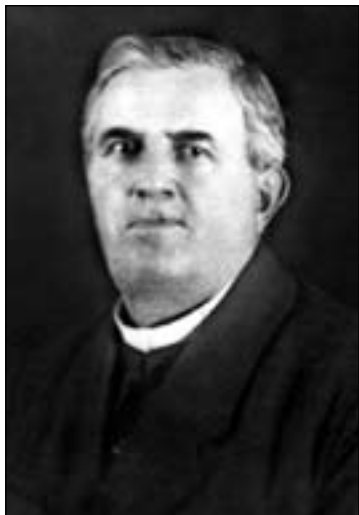
Jozef Genzor

Narodil sa 30. 12. 1858 v Rabči. Za kňaza ho vysvätil vacovský biskup Anton Peitler r. 1892.

Primície mal v Rabči. Manuduktorom mu bol vtedajší farár rabčiansky Anton Florek a príležitostnú kázeň mal Jozef Murdžák, farár rabčický. Účinkoval ako farár – dekan vo far-

16. 8. 1931 Váp. Jozef Genzor, rodák z Rabče (tretí zľava), 75-ročný, na oslave 50-ročného kňazského jubiea mal v Rabči sv. omšu. Jubilanta sprevádzali vsdp. Andrej Marhevka (vpravo), vsdp. Ján Kecera (vľavo), vdp. Eduard Bugár – kaplán rabčiansky a miništranti Ján Pilarčík a Ignác Kekeliak. V pozadí sú kostolníci

Ján Brišák st., nar. 1. 4. 1866
v Rabči

nosti Heréd v Maďarsku. Jozef Genzor Zomrel roku 1934 v Heredu.

Jagnešák

Rodák z Rabče pôsobil ako kňaz v minulom storočí na Zemplínsku. Z Rabče pochádzal aj kňaz Anton Kubančík.

Ján Brišák st.

Narodil sa v 1. apríla 1866 v Rabči. Štúdiá absolvoval na Gymnáziu v Trstenej, ostatné triedy v Levoči. V roku 1886 bol prijatý na bohoslovecké štúdiá v Spišskej Kapitule, a to v čase, keď rodina

náhle stratila svojho živiteľa. Za kňaza bol vysvätený 29. 6. 1892. Ako kaplán začína v Zákamennom. Od 1. 7. 1893 pôsobil v Letanovciach, od 10. 3. 1894 v Zubrohlave, od 29. 6. 1896 vo Veľkom Bobrovci (Veľká Franková). Od 2. 12. 1897 v Ružomberku a od 18. 6. 1901 v Zázrivej ako správca farnosti.

Od 31. 7. 1915 tu účinkoval ako emiritný dekan a školský inšpektor dištriktu Dolný Kubín. Neskôr od r. 1924 bol na vlastnú žiadosť z tejto funkcie uvoľnený zo zdravotných dôvodov. Zázrivčania svojho času o ňom napísali: *„Počas pôsobenia v Zázrivej pracoval ticho, skromne, bol vzorom znášanlivého človeka. Bol tolerantný k iným náboženstvám, do politiky nezasahoval“*.

Za kňaza vyštudoval aj svojho synovca Jána Briššáka mladšieho. Na sklonku svojho života sa ešte pustil do stavby nového kostola, nakoľko starý kapacitou nevyhovoval. Žiaľ, jeho vysviacky sa už nedožil. Zomrel v Zázrivej 2. 1. 1930, kde je aj pochovaný.

ThDr. Ján Brišák ml.

Tento rovesník a krajan Mila Urbana sa narodil 27. 2. 1904 v Rabči. Ľudovú školu začal navštevovať v Rabči, ale zakrátko prešiel do Zázrivej ku svojmu strýkovi, kde ju dokončil. Nižšie gymnázium študoval v Trstenej a vyššie v Ružomberku.

Po maturite navštevoval v spišskom seminári kurz filozofie. V roku 1923 vyslal ho diecezánsky úrad na pokračovanie v bohosloveckých štúdiách do Inomostia (Innsbruck) kde 21. 7. 1927 dosiahol na tamojšej teologickej fakulte od Vladimíra Ledochovského doktorát scholastickej filozofie. Takto duchom vyzbrojeného vysvätil ho za kňaza Msgr. Ján Vojtaššák dňa 29. 6. 1929. Primície mal u svojho strýka v Zázrivej 4. 8. 1929.

V rokoch 1929 – 1943 pôsobil v Spišskej Novej Vsi najskôr ako kaplán, neskôr ako profesor na tamojších školách, najmä na tamojšom Učiteľskom ústave i ako riaditeľ na Strednej cirkevnej škole. Tu takmer 10 rokov pracoval vo funkcii predsedu Miestneho odboru Matice slovenskej.

V tomto prostredí viedol a organizoval stredoškolskú mládež v katolíckom skautingu. Napokon v r. 1943 bol na vlastnú žiadosť preložený do Ružomberku, kde kaplánoval, vyučoval na tamojšom gymnáziu a zároveň vykonával funkciu správcu v tamojšom sirotinci.

Pracoval aj literárne. Zo slovinčiny a nemčiny preložil dielo Dr. Františka Grievca „Slovanskí apoštolovia sv. Cyril a Metod“. Ďalej vydal liturgické dielo „Obrady Veľkého týždňa“ (1947), Neznáma obeta (1946), Pri Božom oltári 1946. V r. 1948

1904–1978 ThDr. Ján Brišák,
zubrohľavský dekan, rodák z Rabče

ThDr. Ján Brišák,
fotografie z jeho života

ThDr. Ján Brišák, *rodák z Rabče, v skautskom tábore*

z poverenia Zboru katechétov Slovenska vydal 813-stránkovú modlitebnú knižku pre študujúcu mládež *Hore srdcia*.

Po zrušení náboženskej výchovy na stredných školách vtedajším totalitným režimom bol preložený za správcu farnosti Zubrohlava – Klin, kde bol zároveň menovaný za dekana. Tu pôsobil od 12. 7. 1951 do roku 1973. Vykonával funkciu cirkevného sudcu III. inštancie.

Farnosť Zubrohlava – Klin mu prirástla k srdcu. Na svojom dôchodku ťažko znášal vykonávanie bohoslužieb bez veriacich za zatvorenými dverami kostola.

Zomrel 10. januára 1978 vo veku nedožitých 75 rokov života a 49 rokov kňazstva.

Pohrebné obrady vykonal vtedajší spišský kapitulný vikár Msgr. Štefan Garaj za veľkej účasti kňazov a veriacich ľudu vo svojej rodnej Rabči, kde bol pochovaný.

***ThDr. Ján Brišák** na pamätnej fotografii pred lietadlom, druhý sprava s letcami*

***ThDr. Ján Brišák** vo voľnom čase rád fotografoval*

***ThDr. Ján Brišák**, vesluje na člne*

1966 ThDr. Ján Brišák slúži svätú omšu v chráme sv. Petra a Pavla v Zubrohlave, kde pôsobil ako dekan námestovského distriktu

26. 7. 1969 – 27. 7. 1969 Birmovka v Rabči. Kazateľom bol zubrohlavský dekan ThDr. Ján Brišák

***ThDr. Ján Brišák** – dekan zubrohlauský, pri slávnostne prestretom stole na rodinnej oslave*

***ThDr. Ján Brišák** pred zubrohlauským kostolom v zime*

***ThDr. Ján Brišák** sa modlí na cintoríne pri hrobe svojho strýka*

1978 *ThDr. Ján Brišák* s prvoprijímajúcimi deťmi v Zubrohove pri kostole

13. 1. 1978 *Pohreb vdp. ThDr. Jána Brišáka*, zubrohlauského farára a dekana, rodáka z Rabče, v chráme Navštívenia Panny Márie v Rabči

20. 5. 1990 Slávnostná primičná sv. omša dp. Ing. Ferdinand Kubíka SDB v chráme Navštívenia Panny Márie v Rabči.

ThLic. Ján Kekelák

Narodil sa 2. 12. 1960 v Rabči. Základnú školu navštevoval v Rabči, Gymnázium v Námestove a teologické štúdiá ukončil na CMBF - UK v Bratislave v rokoch 1982 - 1987. Za kňaza bol vysvätený 16. 6. 1987 otcom biskupom Dr. Jánom Pasztorom v Nitre. Ako kaplán začínal v Levoči, potom v Poprade a v roku 1989 v Tvrdošíne. 1. 2. 1990 bol ustanovený za správcu farnosti Hladovka, kde pôsobil do 1. 7. 1994. Od tohto dátumu je farárom v Liptovskej Lužnej. V rokoch 1997 - 1999 absolvoval teologické postgraduálne štúdiá na Katolíckej univerzite v Lubline, ktoré ukončil akademickým titulom licenciát teológie a pokračoval v doktorandských štúdiách na tej istej univerzite.⁴⁹ Po ukončení doktorandského štúdia pôsobí od 1. 10. 2005 v Bobrove.

Ing. Ferdinand Kubík SDB.

Narodil sa 14. 5. 1960 v Námestove. Základnú školu navštevoval v Rabči, Gymnázium v Námestove a Vysokú elektro-

technickú školu v Bratislave s titulom diplomovaný inžinier v r. 1983. Doterajšie vzdelanie ho plne neuspokojilo. Prejavil túžbu pokračovať v štúdiách.

Keďže ho priťahovalo kňazské povolanie, rozhodol sa ho študovať tajne popri zamestnaní u SDB – saleziánov. Nevedeli o tom ani jeho vlastní rodičia.

Až krátko po vysvätení, pri pohrebe jeho otca Ferdinanda Kubíka, predstavil vtedajší vdp. farár František Zibrin všetkým veriacim novokňaza saleziána vdp. Ferdinanda Kubíka SDB.. Bola to vtedy dojímavá a radostná chvíľa, ktorá každého prekvapila, ale aj zmiernila bolesť a zármutok pri pohrebe otca.

Po vysvätení pôsobil v rehoľných službách saleziánov v Bratislave, Žiline a v súčasnosti účinkuje v Saleziánskom stredisku v Prešove.

20. 5. 1990 Kresťanská mládež si o primičnej svätej omši vdp. Ferdinanda Kubíka do svojej kroniky zapísala túto udalosť nasledovným spôsobom:

Sláva, Don Bosco svätý...

Táto pieseň sa niesla našim chrámom v úvode primičnej sv. omše, ktorú slúžil Ferdinand Kubík, salezián, ktorý bol donedávna „partizánom“. Prvý brat sa ako kňaz predstavil rodákovi pri smrti svojho otca, ktorý umrel práve na sviatok sv. Jána Bosca.

... v piesni pokračuje Gabika sólom: „Koľko mladých svetom blúdi, čo nevedia, kade ísť, koľkých mladých ničia bludy, sú bez viery, pokoja, bez lásky krás – Don Bosco, príď medzi nás!“

... naozaj príď vo svojich synoch, vo svojich dcérach Panny Márie Pomocnice, vo svojich spolupracovníkoch a zachráň, čo sa dá... A čakaj nás v nebi!

Pavol Garaj

Narodil sa 1. 7. 1965 v Leviciach. Základnú školu navštevoval v Rabči. Gymnázium v Námestove. V rokoch 1983 – 1988 pokračoval v štúdiách na CMBF – UK v Bratislave. Za kňaza

1989 Slávnostná primičná sv. omša vdp. Pavla Garaja v chráme Navštívenia Panny Márie v Rabči. Vpravo farár vdp. František Žibrin

ho vysvätil vtedajší otec biskup Msgr. Ján Sokol dňa 1. 4. 1989. Účinkoval ako kaplán najskôr v Rabči, potom v Ružomberku. Ako správca farnosti pôsobil vo Veľkom Borovom a v súčasnosti spravuje farnosť Babín.

Peter Randják

Narodil sa 12. 9. 1978. Základnú školu navštevoval v Rabči. Gymnázium v Námestove. Potom pokračoval v štúdiách na CMBF UK - TI Spišská Kapitula v Spišskom Podhradí.

V júni 2003 bol vysvätený za kňaza. 22. 6. 2003 sa konala v chráme Navštívenia Panny Márie v Rabči slávnostná primičná svätá omša. Pôsobil ako kaplán v Odoríne. Od 1. 7. 2005 pôsobí v Dolnom Kubíne.

Páter Lukáš Milan Žilák OP.

Narodil sa 28. 12. 1976 v Námestove. Kňazskú vysviacku prijal z rúk košického arcibiskupa Mons. Alojza Tkáča v Dóme sv. Alžbety v Košiciach 13. 6. 2004. Slávnostná primičná sv.

22. 6. 2003 Primičná svätá omša novokňaza vdp. Petra Randjáka. *Vrúčne slová v kázni veriacim predniesol vdp. dekan Blažej Dibdiak – nedávny správca rabčianskej farnosti. Na záver sv. omše Peter Randják od srdca milo poďakoval všetkým za slávnostné privítanie, za prípravu primičnej sv. omše, súrodencom, dekanovi vdp. Blažejovi Dibdiakovi, správcovi farnosti vdp. Ľubošovi Satinovi a ďalším za pomoc, rady a priateľstvo. Prítomný bol aj správca rabčickej farnosti vdp. Viliam Maretta a ďalší* FOTO: V. BRIŠ

omša sa konala 27. 6. 2004 v chráme Navštívenia Panny Márie v Rabči.

Kňazi z filiálnych obcí

Ján Pienčak ml.

Narodil sa v roku 1896 v Sihelnom. Študoval na bohosloveckej fakulte v Spišskej Kapitule. Vysvätený bol za kňaza r. 1918. V Rabči mal slávnostné primície. Pôsobil ako kaplán v Ústí, v Rabči, Zákamennom a ako farár účinkoval 29 rokov v Zázrivej a naposledy v Bystranoch. Na dôchodok prišiel do Or. Polhory ku svojim príbuzným. Tam je aj pochovaný.

Doc. ThDr. ThBibLic. Anton Týrol, PhD., vyučuje na Katolíckej univerzite v Ružomberku z Or. Polhory na snímke v strede po sv. omši na Babej hore pri pamätnej tabuli sv. Otca Jána Pavla II., vpravo je Mons. ThDr. František Tondra

Páter Emanuel Jozef Cubínek

fickej fakulte UK v Bratislave, kde promoval v r. 1947. Tam do času vyučoval matematiku – fyziku. Odtiaľ prešiel za farára do Hruštína (1952), neskôr do Tvrdošína (1967) a napokon pôsobil v Spišskom Štiavniku, kde zomrel 6. marca 1976 a tam je aj pochovaný.

Páter Emanuel Jozef Cubínek OFM.

Františkán – mučeník. Tento obľúbený františkán sa narodil 14. 5. 1913 v Oravskej Polhore. Zomrel 30. 12. 1965 vo Svätom Jure, okres Pezinok. Bol vynikajúcim kazateľom, náboženským spisovateľom, básnikom a prekladateľom.

Pochádzal z rodiny obuvníka a kostolníka. Otec mu zomrel pred jeho narodením. Po skončení základnej školy v rodisku nastúpil do nižšieho gymnázia v Trstenej, odkiaľ 21. augusta 1929 odišiel do františkánskeho noviciátu v Trnave a prijal meno Emanuel. Rok bol v kláštore v Malackách, gymnázium dokončil v Skalici (1934). Tu sa začal venovať poézii v študentskom spolku Združenie Dr. Pavla Blahu. Básnické aj iné literárne prvotiny uverejňoval v dvojmesačníku

Vdp. Ján Pienčák, st.. Bol františkánskym kňazom. Vypomáhal pri štúdiách príbuznému ml. Jánovi Pienčákovi. Pôsobil v Kláštore v Pernsku pri Žiline. Tam je aj pochovaný.

Štefan Luscoň

Narodil sa 18. 4. 1912 v Sihelnom. Nižšie gymnázium študoval v Trstenej, vyššie v Ružomberku. Teologické štúdiá absolvoval v Spišskej Kapitule. Vysvätený bol 20. 6. 1937. Pôsobil ako kaplán v Levoči. Potom študoval matematiku a fyziku na Filozo-

P. Emanuel Cubínek

františkán-mučeník

Na prelome rokov sme si pripomenali 30. výročie od noci, keď neznámy páchateľ na fare vo Sv. Jure pri Bratislave zastreľil kňaza, františkána, básnika, spisovateľa, pedagóga, pátra Emanuela Josefa Cubínka.

Tento obľúbený františkán sa narodil 14. mája 1913 na severe Osvy v Oravskej Požiare. Po vychození základnej školy v rodisku nastúpil do nižšieho gymnázia v Trstennej, kde sa zoznámil s rehoľou sv. Františka z Assisi. 25. augusta 1929 v Trnave vstúpil do noviciátu a prijal rehoľné meno Emanuel. Po ukončení noviciátu pokračoval v štúdiu na štátnom gymnáziu v Skalici, kde z 1944 zmaturoval. Už počas gymnaziálnych štúdií sa začal prejavovať jeho literárny talent. Ako vynikajúci študent začal teologické štúdiá v Bratislave a dokončil ich v Zürichu, kde bol aj 29. júna 1937 vysvätený za kňaza. Tu si osvojil dve cudzie reči, taliančinu a chorváčtinu, a po príchode na Slovensko sa venoval prekladaniu klasických diel z týchto jazykov. R. 1939 púščadza ako katechéta na skalický gymnázium, kde si ho čoskoro všetci obľúbili, a o rok sa stáva aj profesorom taliančiny. So žiakmi navštívil viaceré dňa-

delných hier, napr. Ľ. Željo: Ražúr a Mábuliena, R. Dižong: Sklená stena. Viedol aj kroniku kláštora a v rokoch 1940-42 bol kronikárom mesta. R. 1946 prešiel na gymnázium v Malackách a tu ho zastihla i "barbarská noc", násilné opustenie kláštora a rozobnanie rehoľníkov. Prilietel ako fariš do Skalice, kde ho čakalo veľa práce, keď po vyhnaní rehoľníkov z mesta bol na všetku prácu sám s jedným, niekedy dvoma kaplánmi. R. 1960 prešiel na fare do Sv. Jura. Tu ho zastihla smrtiaca rana. Okolnosti tejto tragickedy udalosti zostali dodnes nevyjasnené. Vo Sv. Jure bol aj 4. januára 1966 pochovaný za účasti vyše 200 kňazov, veľkej účasti veriacich, mnohých bývalých kolégov – profesorov zo Skalice i Malaciek, jeho žiakov a delegácie z Chorvátska. Vtedajšia tlač o tejto udalosti informovala verejnosť kritikou správou.

Niektoré z jeho prekladov vyšli v Spolku sv. Vojtecha, iné v bratislavských vydavateľstvách. Samostatne preložil: M. Ignace: Kalvária a oltár, Trnava 1935; V. Deželil: Vybral si Sofiu, Trnava 1941; J. Andrič: Írsko, Bratislava 1943; V. Deželil: Prekliaty hrad I-II, Trnava 1943; A. Gantiška a Albert I-II, Trnava

1943; G. Papini: Nový človek, Bratislava 1943; A. Šenon: Zlatníkovo zlato, Trnava 1944; G. Verga: Majster don Gesualdo, Ružomberok 1945; A. Manzoni: Snúbenci I-II, Trnava 1948; N. Salvaneschi: Pastier na výšiniach, Trnava 1949; Vladan Desnica: Vlnenie jari a umierania, Bratislava 1967. Niektoré preklady mal rozpracované, no nestihol ich vyhotoviť.

Pamiatka tohto kňaza-mučeníka i po troch desaťročiach od jeho prechodu do večnosti je živá v srdciach mnohých ľudí, predovšetkým tých, ktorým ako kňaz, profesor, exercitátor či cer svoje mediácie a požitiu ukazoval správnu cestu životom k plnohodnotnému životu, zavŕšenému vencom víťazstva. Jeho plodný život vyznávala i koruna mučeníka má čo povedať i tým, ktorí dnes kričajú za Kristom.

■ Zdobrovská

Prvosienky. Teológiu študoval v Bratislave, kde sa zapojil do študentského Krúžku sv. Bonaventuru. Tento bol základňou na vydávanie časopisu Františkánsky obzor, ktorého sa stal prvým redaktorom (1935). Viedol tu aj kroniku kláštora. V štúdiu teológie pokračoval v Žiline a Záhrebe, kde sa naučil chorvátsky a taliansky jazyk. V roku 1939 zložil skúšku pre katechéto. Za kňaza bol vysvätený 29. 6. 1937. Odvtedy pôsobil v pastorácii. V školskom roku 1939/1940 vyučoval na Gymnáziu v Skalici ako profesor náboženstva a latinčiny. V skalickom kláštore bol až do júla 1946. Tam rozvinul širokú činnosť v rámci Spolku sv. Antona, v ktorom sa pestovala literatúra, najmä poézia a dramatické umenie. Písal kroniku tamojšieho kláštora a v r. 1940 – 1942 aj kroniku mesta. Potom až do roku 1950 pôsobil v Malackách. Po likvidácii kláštorov v noci z 13. na 14. 4. 1950 bol spolu s ďalšími rehoľníkmi internovaný v jasovskom kláštore. Od r. 1951 bol správcom farnosti v Skalici, odtiaľ prešiel r. 1960 do Jura pri Bratislave. Pracoval i ako exercitátor duchovných cvičení v charitných domovoch v Piešťanoch a Dolnom Smokovci. Od r. 1953 sa venoval len pastoračnej činnosti a prekladaniu. V osamotení písal meditácie a úvahy. Mal úspechy v pastorácii. Po veľmi vydatenej birmovke dostal od istého funkcionára národného výboru výstrahu. Onedlho v noci z 30. na 31. decembra 1965 bol zákerne zavraždený profesionálne cieleným výstrelom z pištole. Predpokladá sa, že hlavným dôvodom tejto vraždy bolo jeho zásadné odmietnutie spolupráce s vtedajšou Štátnou bezpečnosťou. Prípado je doteraz nevyriešený. Na pohrebe sa zúčastnilo vyše 200 kňazov a zástupy veriacich zo Záhoria i z Bratislavy.

Niektoré z jeho prekladov: M. Ignace: Kalvária a oltár (1935), V. Deželič: Vybral si Sofiu (1941), J. Andrič: Írsko (1943), V. Deželič: Prekliaty hrad (1943), G. Papini: Hotový človek (1943), Šenoa: Zlatníkov zlat (1944), G. Verga: Majster don Gesualdo (1945), A. Manzoni: Snúbenci I. II. (1948), N. Salvaneschi: Pastier na výšinách (1949), Vladan Desnica: Vlnenie jari a umieranie (1967). Niektoré rozpracované preklady nestačil vyhotoviť. Mŕtvolu pátra Emanuela objavil na druhý deň

1982 Vpd. Jozef Skurčák po pravej strane v ornáte s vtedajším správcom farnosti Rabča Vpd. Františkom Žibrinom pri prímiečnej svätej omši roku 1982

po vražde pred konaním bohoslužieb jeho organista prof. Juraj Šimko Laház.

Páter Rafael Fidrik OFM

Pochádzal z Oravskej Polhory. Bol o niečo starší ako páter Cubínek. Bol gvardiánom Františkánskeho kláštora v Hlohovci.

Jozef Skurčák

Narodil sa 5. marca 1958 v Oravskej Polhore. Základnú školu navštevoval v rodisku, gymnázium v Námestove, CMBF - UK v Bratislave. Vysvätený bol v piaristickom kostole 13. júna 1982 a krátko na to mal prímiečnú sv. omšu v rodnej obci. Bol kaplánom v Spišskej Belej v Ružomberku v r. 1984, a v súčasnosti od r. 1987 účinkuje ako farár v Palúdzke. Vdp. Skurčák je tretím kňazom v Polhore od jej vzniku v 16. storočí a prvým kňazom polhorcom, ktorý pretrpel všetky útoky vtedajšieho ko-

1983 Kňazské jubileum vdp. Františka Žibrina – vpravo je vdp. Anton Týrol, v strede vdp. František Žibrin, správca rabčianskej farnosti a za ním vpravo je vdp. kaplán Jozef Kasan, vľavo je vdp. Michal Štang

munistického režimu a tak dokázal vtedajším mocipánom, že určití stredoškoláci pretrpia ich útoky, ale od svojho rozhodnutia stať sa kňazom neustúpia.

Anton Týrol

Narodil sa 4. januára 1960 v Oravskej Polhore. Základnú školu navštevoval v rodisku, gymnázium v Námestove. CMBF – UK v Bratislave. Vysvätený bol 17. 6. 1984 v Piaristickom kostole v Nitre otcom biskupom ThDr. Jánom Pasztorom. Prímičnú svätú omšu slúžil hneď po vysviacke v rodnej obci. Pôsobil ako kaplán v Liptovských Sliáčoch. Od r. 1985 v Dolnom Kubíne – ZVS, od r. 1987 v Tvrdošíne, od r. 1989 v Dlhej nad Oravou a v Ružomberku a od r. 1990 spravoval farnosť v Liptovskom Mikuláši.

V rokoch 1993 – 1996; špecializačné biblické štúdiá v Jeruzaleme. Od roku 1996 prednáša v kňazskom seminári na Spišskej Kapitule a na Katolíckej univerzite v Ružomberku. V ro-

22. 10. 2005 Vdp. farár Eugen Ďubek slúži svätú omšu v kostole v Kline

FOTO: V. BRIŠ

koch 2001 – 2004 bol prorektorom KU v Ružomberku, od roku 1999 riadi Katolícke biblické dielo vo Svite, od roku 2005 je profesorom katolíckej teológie (Starý zákon a hebrejčina), od roku 2006 je subregionálnym koordinátorom Katolíckej biblickej federácie pre strednú a východnú Európu.

Eugen Ďubek

Pochádza z Or. Polhory. Tam navštevoval základnú školu, gymnázium v Námestove a CMBF – UK v Bratislave.

Za kňaza bol vysvätený v piaristickom kostole v Nitre otcom biskupom ThDr. Jánom Pasztorom 16. 6. 1985. Primičnú svätú omšu slúžil v rodnej Polhore 23. júna 1985.

Ako kaplán pôsobil v r. 1985 v Poprade, v r. 1985 v Dolnom Kubíne, v r. 1986 v Trstencj. V r. 1987 pôsobil v Spišskej Belej a od r. 1990 pôsobil v Dlhej na Orave. V roku 2005 sa stal správcom farnosti Klin.

1988 ThDr. Juraj Spuchliak,
prof. seminára v Spišskej Kapitule

Je tajomníkom seminára v Spišskej Kapitule, na ktorom pôsobí ako odborný asistent. Titul ThDr. získal na CMBF - UK v Bratislave. Primičnú svätú omšu slávil v rodnej Oravskej Polhore hneď po vysvätení. V súčasnosti je riaditeľ rádia Lumen. Jeho mladší bratia Ľudovít a František sa taktiež stali kňazmi.

Pavol Herud

Rodák z Or. Polhory, kde navštevoval základnú školu, gymnázium v Námestove, CMBF - UK v Bratislave.

ThDr. Juraj Spuchliak

Pochádza z Or. Polhory, kde sa narodil 18. septembra 1962 ako najstarší z 8 detí rodiny otca lesníka, ktorý pomerne mladý zomrel. Základnú školu navštevoval v rodisku, gymnázium v Námestove a po skončení základnej vojenskej služby sa prihlásil na CMBF - UK do Bratislavy.

Za kňaza bol vysvätený 19. 7. 1988 v Bratislave. Ako kaplán pôsobil po vysvätení v Starej Lubovni. Od r. 1990 v Spišskej Novej Vsi bol administrátorom. Od 1993 pôsobil v Odoríne ako farár.

1992 Vdp. Pavol Herud

21. 8. 1999 *Vdp. Ján Rusnák* slúži sv. omšu na Babej hore pri pamätnej tabuli sv. Otca Jána Pavla II.

Vysvätený bol za nitriansku diecézu dňa 12. júla 1992. Primičnú svätú omšu slávil 19. júla 1992 v rodnej Polhore. Pôsobil ako kaplán v Terchovej a neskôr ako farár v Lysej pod Makytou.

Mgr. Jozef Šimurdiak

Narodil sa 24. apríla 1968 v Oravskej Polhore, kde navštevoval základnú školu a gymnázium v Námestove. Po maturite študoval na CMBF UK - TI Spišská Kapitula v Spišskom Podhradí. Za kňaza bol vysvätený 17. júna 1995 a hneď na to slávil primičnú svätú omšu v rodnej obci. Ako kaplán účinkoval v Levoči a v Spišskej Novej Vsi. Bol farárom v Poprade - Matejovciach. Zároveň vykonával funkciu cirkevného sudcu I. inštancie. Od 1. 7. 2005 pôsobí ako kňaz v Spišských Vlachoch.

Mgr. Ján Rusnák

Pochádza z viacčlennej rodiny z Oravskej Polhory. V rodnej obci navštevoval základnú školu, gymnázium v Námestove. Študoval na CMBF UK - TI Spišská Kapitula v Spišskom Podhradí. Dňa 21. júna 1997 prijal sviatosť kňazstva z rúk otca biskupa Mons. Andreja Imricha v kostole Najsvä-

23. 7. 1991 Novokňaz vdp. Jozef Luscoň, rodák zo Sihelného – slávnostná primičná sv. omša

tejšej Trojice v Tvrdošíne. Primičnú svätú omšu slúžil v kostole Božského Srdca Ježišovho v Oravskej Polhore dňa 22. júna 1997. Ako kaplán nastúpil do Tvrdošína, neskôr do Svitú. V súčasnosti spravuje farnosť Zázrivá.

Ing. Jozef Luscoň, SDB.

Salezian. Narodil sa v Sihelnom, kde navštevoval základnú školu. Gymnázium v Námestove. V Košiciach študoval hutníctvo a získal titul Ing..

Vstúpil do rádu saleziánov, tajne študoval CMBF v Košiciach. Dňa 23. júla 1991, slúžil primičnú svätú omšu na voľnom priestranstve pri Dome nádeje v Sihelnom . Vdp. Jozef Luscoň pôsobí v Bratislave, pracuje v redakcii časopisu Svetlo. Veľmi často prispieva rôznymi článkami do Katolíckych novín.

Katolícka mládež z Rabče o ňom v svojej kronike napísala:

Orava zajasala, že má novokňaza

... zvlášť vtedy, keď netušila, že ho bude mať. Tak sme sa tešili túto nedeľu, keď mal primície v Sihelnom salezian Jo-

27. 6. 1993 Primície vdp. Jozefa Brandysa v Sihelnom

zef Luscoň. Mladý, veselý, plný optimizmu a životnej energie - taký je Jožko, veď je z Oravy. Škoda, že ostáva na východe. Veď tak by sa nám zišiel aj tu...

Neobmäkčila ho ani pieseň rodákov: „Goralu...“, ani naša pieseň: „Na Orave dobre, na Orave zdravo, ale na Orave don boscovcov málo...“ Poslušnosť je poslušnosť, a tá mu káže ostať na východe. Škoda!

Jozef Brandys

Pochádza zo Sihelného, kde navštevoval základnú školu. Po maturite odišiel na CMBF UK - TI Spišská Kapitula v Spišskom Podhradí. Tu bol vysvätený v júni 1993 za Rožňavskú diecézu. Primičnú svätú omšu slúžil 27. 6. 1993 na voľnom priestranstve pri Dome nádeje v Sihelnom . Pôsobí ako farár v Držkovciach v Rožňavskej diecéze.

Ludovít a František Spuchliakovci

Narodili sa v rodine otca, lesníka v Oravskej Polhore. Ludovít sa narodil 6. 4. 1969, František sa narodil 30. 12. 1970. Otec

im skoro zomrel. Základnú školu navštevovali v rodnej obci. Pred štúdiom obaja pracovali. Rozhodli sa obaja pre štúdium na CMBF UK - TI Spišská Kapitula v Spišskom Podhradí, kde obsiahli sviatosť kňazstva z rúk otca biskupa ThDr. Františka Tondru dňa 18. júna 2000, spoločne s neskorším rabčianskym kaplánom Štefanom Holubkovičom.

Primičnú sv. omšu slúžili slávnostne v kostole Božského Srdca Ježišovho 25. júna 2000 v Oravskej Polhore.

Ludovít, pôsobil v roku 2000 ako kaplán v Dolnom Kubíne. V roku 2003 pôsobí ako duchovný v PZ SR Pezinok.

František, pôsobil ako kaplán v roku 2000 v Trstenej, v roku 2001 v Likavke. V roku 2003 sa stal správcom farnosti Veľká Franková.

Rehoľné sestry

Anna Theobalda Jagnešak

Narodená 11. novembra 1883 v Rabči, sestra Terézie Brišákovej, rodenej Jagnešákovej. Vstúpila do rehole Drahocennej Krvi Ježišovej v Bosne, Nova Topola, Gradiška, Juhooslávia, a to hneď po skončení I. svetovej vojny. Tam zomrela v polovici 50-tych rokov a tam je pochovaná. V tomto kláštore pôsobila aj rehoľná sestra Germania Mária Klacek, rodáčka z Oravskej Polhory, ktorá zomrela v 50-tych rokoch v Oravskej Polhore.

Mária Tropeková a Angelika Tropeková

Pochádzajú z Rabče, príbuzné Adamčíkovcom v Gaceli. Vstúpili do rehole po I. svetovej vojne. Mária študovala vo Švajčiarsku, bola rehoľnou sestrou v Biskupiciach. Angelika pôsobila ako rehoľná sestra v Biskupiciach. Žili v I. polovici 20. storočia. Pomerne mladé zomreli. Pochované sú v Biskupiciach.

Rehoľná sestra Anna Theobalda Jagnešáková v kláštore Drahocennej Krvi Ježiša. Bajna Luka Bosna

1920 Ctihodná sestra Mária Carmelithe Rusnáková (Žofia).
Žila v Amerike

Mgr. Margita, Anna Jaňáková - saleziánka

Pochádza z Rabče. Narodila sa 3. júna 1957 v Námestove, základnú školu navštevovala v Rabči. V roku 1972 zmaturovala na gymnáziu v Námestove.

Nadstavbovou formou si doplnila vzdelanie na strednej zdravotnej škole v Ružomberku v odbore gynekológia. V tamojšej nemocnici pracovala ako pôrodná asistentka. V roku 1986 emigrovala do Talianska. V Ríme vstúpila do rehole saleziánov. Rehoľné sľuby konala v Poľsku. Ovláda taliančinu a nemčinu. Pre tieto jazyky si

získala kvalifikáciu. Po roku 1989 sa vrátila na Slovensko. Vyučovala na gymnáziách v Trnave, Michalovciach a naposledy v Dolnom Kubíne. Tam vyučuje katechézu a taliančinu. Urobila si kvalifikáciu pre internet.

Jej emigrácia urobila otcovi veľa starostí, boli tu vyšetrovania. Jej podielový majetok bol nútené prevedený na štát.

Mgr. Matilda Pitáková – saleziánka

Pochádza z Rabče. Narodila sa 6. decembra 1969 v Námestove. Základnú školu navštevovala v Rabči. Zmaturovala na Strednom odbornom učilišti v Námestove. Po maturite pokračovala v štúdiách na CMBF UK - TI Spišská Kapitula v Spišskom Podhradí a dva roky na Teologickej fakulte CM v Bratislave. Tam získala magisterský titul.

Prvé sľuby skladala 1. 8. 1998 a druhé v r. 2000 u Saleziánov Panny Márie v Ružomberku.

Terézia Ľudmila Iskierková

Pochádza z Rabče, kde sa narodila r. 1973. V rodisku navštevovala základnú školu. Vstúpila do kláštora Rehole premonštrátok vo Vrbovom. Tam si vykonala potrebné rehoľné sľuby.

Johana Františka Čulová

Pochádza z Oravskej Polhory, kde sa narodila 19. marca 1954. V rodnej obci ukončila základné vzdelanie. Vstúpila do rehole Božského Vykupiteľa v Žiline. Najskôr však bola prijatá do noviciátu v Spišskom Štiavniku

v r. 1971. V Žiline si urobila potrebné rehoľné sľuby. Zároveň si tam nadobudla vzdelanie na Strednej zdravotnej škole. Pôsobila dlhší čas v Zástraní pri Žiline až do r. 1996. V súčasnosti pôsobí v Kňazskom seminári v Košiciach.

*Ctihodná sestra Františka
Čulová, krstné meno Janka*

Johana Valéria Ďubeková

Pochádza z Or. Polhory, kde si ukončila základnú školu, neskôr Strednú zdravotnú školu v Žiline. Vstúpila do rehole Božského Vykupiteľa v r. 1969. Má večné sľuby, pôsobí vo Vricku pri Martine.

Terézia Jana Jaššáková

Kongregácia sestier svätého Kríža. Pochádza z Or. Polhory. Ako 30-ročná vstúpila do rehole začiatkom sedemdesiatych rokov. Má večné sľuby. Pôsobí v reholi v Bratislave.

Ctihodná sestra Božena Gracíková, krstné meno Janka

Teraz pracuje v spišskej Charite.

Johana Božena Gracíková

Pochádza z Oravskej Polhory. Tam ukončila základnú školu. V rámci rehole si nadobudla vzdelanie na strednej zdravotnej škole. Pôsobí na Velehrade.

Anna Gracíková

Pochádza z Oravskej Polhory, tam skončila základnú školu. Vstúpila do Rehole Božského Vykupiteľa vo Vricku pri Martine. Pôsobí v Kňazskom seminári v Badíne.

Vierka Judita Masničáková

Pochádza zo Sihelného. V rodisku navštevovala základnú školu. Neskôr vstúpila do Kongregácie sestier premonštrátok, kde pôsobí od roku 1993.

Mária Paula Jaššáková

Kongregácia sestier svätého kríža. Pochádza z Oravskej Polhory, kde skončila základnú školu. Ako 17-ročná vstúpila do Rehole sestier svätého kríža - Matilda Huta. Teraz pracuje v spišskej Charite.

Agnesa Gabriela Herudová

Pochádza z Or. Polhory, kde ukončila ZŠ a neskôr pokračovala na strednej zdravotnej škole. Vstúpila do Rehole Božského Vykupiteľa vo Vricku pri Martine. Navštevovala CMBF - UK v Bratislave, kde študovala katechézu. Teraz pôsobí v Nových Zámkoch.

Anastázia Ľudmila Masničáková

Pochádza zo Sihelného. V rodisku navštevovala základnú školu. Neskôr vstúpila do Kongregácie sestier premonštrátok vo Vrbovom, kde pôsobí od r. 1989.

Karitas Janka Grobarčíková

Pochádza zo Sihelného. Tam skončila základnú školu. V roku 1997 vstúpila do rehole Svätého Vincenta. Svoje reholné sľuby si vykonala v kaplnke Nepoškvrneného Srdca Panny Márie v Košiciach 7. 10. 2000.

Margita Grobarčíková

Pochádza zo Sihelného, kde navštevovala základnú školu. V roku 1978 vstúpila do rehole sv. Vincenta v Nitre. Pôsobila na Přebramsku, na Sv. hore. Tam zložila večné sľuby.

Cirkevné pamiatky

Kríže

Vierovyznanie miestneho obyvateľstva prezrádzajú pri cestách a viaceré kaplnky. Na dolnom konci je drevený kríž pri Morčinkovskom potoku, nižšie mosta. Pozoruhodný drevený kríž je v Sivovskom potoku pri dome Rudolfa Ferletia. Väčší drevený korpus vyrezal Anton Pilarčík - Grobarčík. Podobný sa nachádza aj pred domom Jána Pitáka v Gaceli (korpus od Antona Pilarčíka - Grobarčíka). Iného vzhladu je kríž pri ceste do Sihelného (na kopci). Pri Kormanoch „Za vodou“ je menší prícestný kríž z r. 1948.

Oddávna stojí menší drevený kríž na rabčickej ceste - pred domom Jozefa Vorčáka predtým Jána Vajdečku. V Gaceli za domom Franka Zboňáka (nad mostom) je drevený kríž s väčším korpusom (autor: Anton Pilarčík - Grobarčík) na mieste cholerového cintorína (asi z r. 1873), kde sú pochovaní piati zosnulí z rodiny Sivčákovcov, z dolného konca Rabče. V smere do Rabčíc sa nachádza kameninový kríž s ohrádkou, ktorý dal postaviť pri svojom pozemku - pri ceste Anton Ďurčák. Urobil tak na „Chválu Božiu“ a svoju

Kamenný kríž z roku 1815 s reliéfom Panny Márie Bolestnej

Vdp. farár Luboš Satina posväčuje obnovený kamenný kríž z roku 1815 na novom cintoríne

Sochy

Pred kostolom, na tzv. „torgovisku“, sa nachádza na kamennom stĺpe kamenná socha sv. Jána Nepomuckého z r. 1821 (obnovená v r. 1863, r. 1990, r. 2003). Nad hlavným vchodom do kostola sa veľkolepo vynímajú kamenné sochy sv. Floriána – ochrancu pred požiarom, patróna hasičov a Sv. Donáta – ochrancu pred bleskom. Sochy boli osadené pri rozširovaní kostola v roku 1935, za pôsobenia vsdp. Jána Keceru, miestneho farára.

pamiatku. Na Adamovke má pred svojím domom veľký kamenný kríž Apolónia Pilarčíková, rod. Ďurčáková, ktorý dala postaviť Margita Domiňáková z roku 1897, a to na základe testamentu jej bezdetného syna. Pri niekdajšom Motykovom mlyne, na brehu, je veľký kamenný kríž, privezený zo Slanice r. 1951 (dnes by bol pod hladinou Oravskej priehrady).

Ďalšou pamiatkou je kamenný kríž na novom cintoríne z roku 1815.

Kríž za záchranu pri povodni z roku 1953

Kamenná socha sv. Jána Nepomuckého z r. 1821 pred kostolom je evidovanou kultúrnou pamiatkou

FOTO: V. BRIŠ

Socha sv. Donáta nad vchodom do kostola z 23. II. 1930

Socha sv. Floriána nad vchodom do kostola z 23. II. 1930

Drevený kríž za vodou pod Magurou pri Sivovskom potoku

Drevený kríž v Gaceli oproti kultúrnemu domu

Kultúrna pamiatka v Rabči č. 1 Nádherný neskorobarokový rozšírený rabčiansky kostol Navštívenia Panny Márie FOTO: PAP

Drevený kríž vedľa Rabčickej cesty pri dome Vorčákovcov

Kamenný kríž vedľa Rabčickej cesty z roku 1938 - A. Ďurčák

Drevený kríž - v záhrade rodinného domu na konci horného Grúňa

Drevený kríž Za vodou pri Kormanoch dal zhotoviť Milan Korman

Kaplnky

V Gluščíkovskom potôčiku pri starej ceste je postavená kaplnka (asi z prvej polovice 19. st.). Boli tu pôvodne drevorezby: Pád Pána Ježiša pod krížom a Panna Mária, stojaca pod krížom. Kaplnka bola v 60-tych rokoch vykradnutá. Dnes je trochu v inej podobe. Kaplnka je v starostlivosti a údržbe rodiny Bartkovjakovej. Kaplnku dala postaviť istá babka Hanuliačka - prababka Antona Žitniaka (Renšitého) a prababka Jozefíny Barkovjakovej, nar. r. 1892). Hanu-

Kaplnka pri Budzelovi zasvätená Panne Márii, v rali Brišovka

Kaplnka Božského srdca Ježišovo z roku 1926 v Or. Polhore

liačka bola dvakrát vydatá. Ako zámožnú vdovu prepadli zbojníci. Žiadali od nej peniaze. Mala ich totiž uschované v kotlíku a zahrabané v „kempe“. Keď úspory nedala, ani ich neprezradila, povalili ju na zem a privalili bránami. Nebyť jej verného a mocného paholka, ktorý zbojníkov premohol, bola by zahynula. V rodine Bartkovjakovcov dosvedčujú, že babka odišla neskôr do Ameriky a užívatelia rali sa mali starať o údržbu kaplnky. Neskôr z toho vznikla fundácia, ktorá údajne bola daná do

Drevený kríž pred Sihelným v zákrute nad Selcykom

Drevený kríž – na dolnom konci Rabče pred prvým mostom

kompetencie Farskému úradu v Rabči, aj s príslušnými úradnými listinami.

Ďalšia podobná kaplnka sa nachádza pri ceste na rali Brišovka (za Florkom Kvasniakom) zasvätená Ružencovej Panne Márii. Pochádza z 19. storočia a dala ju tiež postaviť prababka Hanuliačka. Kaplnka bola počas II. svetovej vojny poškodená, neskôr opravená.

Autorkou kamennej kaplnky medzi rabčickým a rabčianskym chotárom, pri starej poľnej ceste je tiež babka Hanuliová z Rabče. Bola v nej drevorezba Sedembolestnej Panny Márie, ktorú ukradli neznámi zloději v 60.-tych rokoch (poľná cesta z Rabče do Rabčíc je ešte z obdobia prvej rabčickej farnosti, z obdobia 17. st.. Ňou chodili do kostola veriaci až z Mutného, Veselého, Sihelného, Polhory a Rabče).

Kamenná kaplnka v Oravskej Polhore bola postavená v r. 1926 - 1928 z iniciatívy cirkevného kurátora Pavla Mularčíka za 60 000 Kčs. Staval ju tamojší murár - istý Marlenga. Pôvodne sa tu konali bohoslužby trikrát do roka: na Božské

Kaplnka s krížom pri Rabčiciach

FOTO: V. BRIŠ

Kaplnka vedľa Glušíkovho potoka (asi z prvej polovice 19. storočia)

srdce Ježišovo, na sviatok sv. Cyrila a Metoda a na druhú októbrovú nedeľu, neskôr častejšie.

Zvony na kostolnej veži.

Cengalka je z roku 1767, ktorá je do dnes v kostole a ktorou sa zvoní počas sviatočných, a nedeľných služieb božích na hlavné čiastky sv. omše, ďalej keď je blýskavica a búrka. Zvon Michal z r. 1748 zadovážený za farára vdp. Ignáca Matkovčíka.

Zvon Urban z r. 1806 zabezpečil vdp. Ján Dvorský. V roku 1917 bol zhodený vojakmi a vzatý do vojny na výrobu kanónových striel. V r. 1923 za farára vdp. kanonika Jozefa Murdžáka bol nahradený novým. Zvon Jozef bol taktiež zhodený a vzatý do vojny r. 1917. Za kanonika vdp. Jozefa Murdžáka bol r. 1923 nahradený novým. Cengalku však pred rekviráciou ukryl istý Juraj Kvasniak do kadluba. Z kostola opäť zmizla r. 1935, keď sa malo vyzváňať istému obesenému z Oravskej Polhory. V tridsiatych rokoch došlo pri zvonení ku tragickej ne-

hode, keď zo zvona odpadlo ťažké srdce, ktoré vyhodilo zvonára Antona Gnidiaka von oknom aj s rámom. Bol na mieste mŕtvy.

Zvyky a obyčaje

Počasie

Svojím spôsobom súviseli zvyky a obyčaje s náboženským životom. Tradovali sa od predkov a v tejto dobe sú už výnimočné. Pozoruhodné boli vo vianočnej dobe a vo veľkonočnom čase a tiež na sv. Jána, na Ondreja, alebo pri svadobných príležitostiach.

V starších časoch nebolo telekomunikačných prostriedkov. Počasie predpovedali z pozorovania niektorých javov v prírode. Napr. pred príchodom Vianoc, od Lucie do Štedrého dňa, starí ľudia bedlivo sledovali. Počasie každého dňa malo byť predpoveďou pre každý mesiac nasledujúceho roka. Prvá polovica dňa naznačovala predpoveď do polovice mesiaca a druhá polovica dňa do konca mesiaca.

Hmly a dažde boli predzvestou mokrých mesiacov. Marcové hmly dávali tušiť povodne za 100 dní.

Štedrý deň - „na Viliju“

Na Štedrý deň bolo zvykom zachovávať prísny pôst. Len okolo obeda sa zajedlo surovej kapusty s pečenými zemiakmi. Niekde si prichu-

Vianočný stromček - tradičný z jedličky, s jablkami FOTO: V. BRIŠ

Vianočné sviatky. Štedrá večera,
čítanie sv. Písma FOTO: V. BRIŠ

tili kapustu lanovým olejom. Deťom sa prízvukovalo, aby boli dobré a poslušné, nemaškrtné. Vraj, aké budú na Štedrý deň, také budú celý rok. Maškrtné deti dostávajú po tvári boliaky. Často sa vravelo: „*Ve vilijo džechi bijo, pod piec klado, ješ nedajo*“.

Stromček sa zvyčajne pripravoval z peknej jedličky na Štedrý deň. Stál na stole, alebo visel pod povalou. Zdobili ho krepovými ružami, jablkami a sviečkami.

Pred štedrou večerou gazdiná nachystala na tanier ovsa a položila na stôl pod obrus. Taktiež do krajca

upečeného chleba vložila cesnak, obľátok s medom a zakryla výkrojom chleba. I to vložila pod obrus. Po Vianočiach to dávali kravám po otelení, aby sa dobytok daril a nechorel. Iní pokladali mútničku s mliekom pod stôl a po každom pokrme zamútili. Štedrá večera vždy začínala spoločnou modlitbou, pri ktorej bola venovaná spomienka na najbližších zosnulých. V niektorých rodinách tomu predchádzal Štedrovečerný vínš najstaršieho člena rodiny.

V rodine Antona Zboňáka (1903) sa zachoval tento vínš: „*Odbila deviata hodina, dnes nám prišla novina: Panna Mária porodila Syna, od prorokov prorokovaného, od anjela zvestovaného, toho Mesiáša, Ježiša Krista. Preto radujme sa, chválu prespevujme Jednorodenému Synáčkovi Božiemu, aby nás on priviedol ku Kristovi mocnému. Nemá on tu radosti, len samé úzkosti v tom zimnom chlieve, v meste Betleheme. Nerozumné hovädka na neho dýchajú, jemu chválu vzdávajú. A my kresťania, čo jemu dáme? On to viac zaslúžil, že nás vyslobodil z múk pekelných, z rúk diabolských. Budíž pozdravený, Synáčku náš milý! Tak povedajme, jeho hľadajme, že je narodený z Márie Panny, z rodu Dávidovho, Ježiš na-*

24. 12. 2000 Betlehemci

zvaný, predsa najmocnejší Pán nad pánmi, Baránok nevinný, Ježiš premilý. Raduje sa ten človek, ktorý dožil tento vek, tieto slová uslyšať, že Pán Ježiš k nám prišiel. Týmito slovami, ráč nás pripísať do nebeskej slávy! Podte, vyvolení! Pochválený buď Ježiš Kristus!"

V inej rodine sa uskutočňuje táto forma vinšů: Rodina stojí pri štedrovečernom stole. Otec z pitvora zaklope na dvere. Matka odpovie: „Voľno!“ („Dali“ po goralsky) Otvoria sa dvere a otec vstupuje s oblátkami a jačmeňom na tanieri a hovorí: „Raduje še syčkie stvořyne: na poľu úroda, v stodole plynota, v kumoře spořivoš, v izbie láska, milošč, zeby šče še mogli docakovač, přecakovač, s Krystym Panym še v nebie radovač! Pochvolony nek bedže Jezus Krystus!“ Nato rozsype do kríža zo štipky prstov trochu jačmeňa a podá ruku každému členovi rodiny. Nasledujú modlitby, prípitok a večera.

Pôvodne sa štedrá večera pripravovala zo všetkých pokrmov, ktorými sa cez rok živilo. Prvým chodom bývali oblátky s medom. Pekával ich a predával zvyčajne rector. Nasledovali ďalšie chody: ryba, kapustnica, alebo kapusta, krúpy, ryža a ďalšie. Jedávalo sa drevenými lyžicami zo spoločnej misy.

Večera sa ukončila spoločnou ďakovnou modlitbou. Na polnočnú omšu brávala gazdiná so sebou trochu chleba, alebo koláča, čo po návrate dávali zožrať dobytku, aby sa daril a nemali naň moc strigy.

Božie narodenie

Na Božie narodenie, po spoločnom obede dievky súce na vydaj vynášali von na miskách zbytky jedál a kostí a pozorne načúvali, z ktorej strany zabreše pes. Odtiaľ si vraj pre ňu príde jej budúci ženích.

Sv. Štefan

Na sviatok sv. Štefana bývalo zvykom, že mládež spievala pri domoch vianočné koledy. Štedrý domovníci sa deťom vždy niečím odvdáčili.

Staršia mládež chodievala zas s betlehemskou hviezdou. Bola zdobená, otáčavá, so zvončekmi a s betlehemom. Takto chodila mládež v štyridsiatych rokoch po širokom okolí a nazbierala veľa peňazí na terajší organ (za kaplánovania vtedajšieho vdp. Andreja Doranského).

Staré goralské piesne a koledy

Keď tá jasná hviezda...

1. *Keď tá jasná hviezda na nebi svietila, /: vtedy Panenka Mária Synka Porodila :/*

2. *Keď ho porodila, pekne mu spievala, /: hájaj, búvaj, Syn môj drahý, bo ja by som spala :/*

3. *Počkajte, Mamičko, počkajte chvíľôčku, /: kým si ja zájdem do raja po malú perinôčku :/*

4. *Ach, Synáčku, Synku, či bys to urobil, /: ešte len dve hodinôčky, jak si sa narodil :/*

5. *Ach, mamičko, mamko, vy o tom neviete, /: že som stvoril nebo i Zem, i všetko na svete :/*

Staly še vesele v malukjyj chvíli...

1. *Staly še vesele v malukjyj chvíli: /: narodžul še Pon Jezus, narodžul še Pon Jezus Panyj Maryji, Pannýj Maryi :/*

2. *A kie še zdrodžul, caly šviat stvořul: /: Slunce, Miešonc, gviozdecki, Slunce, Miešonc, gviozdecki, na šviat položul, na šviat položul :/*

3. *A kie še vo tym Herodes zviedžol: /: zaroz syčkie male džěči, zaroz syčkie male džěči zabijač kozol, zabijač kozol: /*

4. *A kie še vo tym Panna zviedžala: /: zaroz se svym Synockjym, zaroz ze svym Synockjym z miasta biezala, z mjasta biezala :/*

Jezus malušinki...

1. *Jezus malušinki lezy nagučinki /: place, žima, nedala mu mamuša pieřinki :/*

2. *Kto u Boga byvo, duchym zdroy byvo, /: to džičontko zubozone šata gološ skryvo :/*

3. *Nimo kolysecki, ani pielusecki, /: pod glove mu položyla šata zogloviecki :/*

V pole pastyře zašli...

1. *V pole pastyře zašli, zeby voviecki pašli, voly, barany, vroz pozganali a na vygune přibili kune drudzy.*

2. *Potym spač polygali, voly pastyře mali, a vo pul nocy, Kuba vyskocy a tam špjyvajo, jaňole grajo vdžyncne.*

3. *Chvala Bogu nasymu v sopie narodzynymu a vom pastyře, votvuřče džvyjře, ze sna stavojče, Pána vitojče z neba.*

4. *Jedyn z vielkošnyk grusek, drugi masla garnusek, třeči plos mjodu,*

Dejčeze nom, dejče ...

1. *Dejčeze nom, dejče, co nom moče dač, bo nom bardzho žima pod vokjynkjym stač. Mome krujtie kozuski, zamarzno nom paluski, ej kolynda, kolynda, ej, kolynda, kolynda.*

Za kolynde džynkujeme...

1. *Za kolynde džynkujyme, scynšče, zdrovie vjynšujyme, zebyšče nom zdrovi byli a na rok še polepsyli, takto, Boze dej, takto, Boze, dej.*

Podžme my bračo, drugom z viecora...

1. *Podžme my bračo drugom z viecora, vstopyme pjyvi do tego dvora, bedyme tam špjyvač usyndže po tyj vesoljy kolyndže. Ej, kolynda, kolynda, ej kolynda, kolynda.*

2. Jedyn še pobrol hytro za nami, zabocul doma butki s gačami, idž še navruč, mily brače, idž po butki, idž po gače. Ej kolynda, kolynda, ej kolynda, kolynda.

Vianočné koledy vyznievali obzvlášť pôsobivo, keď boli doprevádzané ľudovými nástrojmi: gajdami, husľami, harmonikou. Betlehemci zas predvádzali svoj spevný – dramatický rituál s bačom a Kubom. Iné chodievali v bielych košeliach a s bunkošmi napodobovali troch kráľov od východu.

Nový rok

Na nový rok navštevovali malé deti domácnosti a vinšovali k Novému roku, chodili po „novym ľatku“.

Fašiagy

Fašiagy „ostatki“ boli a sú obdobím svadieb a ľudových zábav. „Na vostatki“ využívali rodiny na vzájomné návštevy. Piekli sa chutné buchty a šišky. V súčasnosti vznikla nová tradícia „pochovanie basy“, ktorá má veľkú obľubu u mládeže i starších spoluobčanov. Všetci majú možnosť sa ešte pred pôstom zabaviť.

Popolcová streda

Pred Popolcovou stredou sa v starých časoch vyvárať hrnce a nádoby, aby ich zbavili všetkej masnoty. Vyvárať ich v popole.

V dobe pôstu sa pokrmy mastili prevažne ľanovým olejom, neskôr aj maslom.

Kvetná nedeľa

Na Kvetnú nedeľu kňaz svätil v kostole bahniatka, ako prvú jarnú zeleň a tieto potom gazdovia dávali do prvej brázdy, alebo za krokvu pod strechou, aby do nej neudrel hrom. Bahniatka pálili pri veľkej búrke spolu so svätenými zelinami, ktoré boli posvätené na „Zelnú Pannu Máriu (na Želno).

Veľký piatok

Na Veľký piatok sa ľudia chodili umývať do rieky, alebo si vodu prinášali domov. Naberali ju do šechtárov pred východom slnka. Údajne bola liečivá. Odstraňovala rôzne neduhy.

Veľká noc

Na Veľkú noc prinášali ženy v košarinkách veľkonočné jedlá na posvätenie do kostola.

Veľkonočný pondelok

Na kúpací pondelok chodievali deti „po šmigurču“, polievali dievčatá voňavkami alebo vodou. Mládenci ešte aj dnes už od polnoci šantia, budia dievky a oblievajú ich vodou, aj „kolinkou“.

Stavanie májov

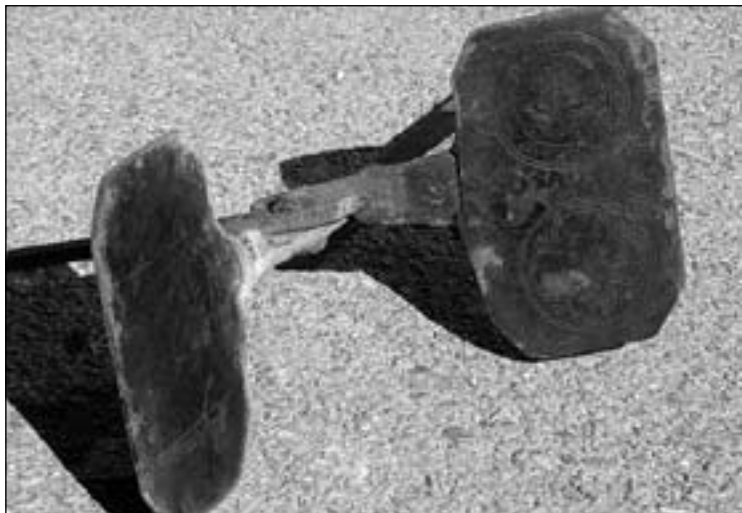
Ak mládencovi padla do oka niektorá dievka, vymasnažil sa získať si jej priazeň postavením „mája“. To robievala skupina mládenčov zväčša rána na 1. mája. Máj bol pýchou domu, najmä povšimnutej dievky.

Krížové dni

Koncom mája, na tzv. krížové dni, zbierali ženy a deti poľné liečivé byliny, splietali ich do venca a nosili do kostola na posvätenie. Mali liečivý význam, používali ich pri liečení dobytka. Krížové dni vyvrcholili svätením ozimín.

Jánske ohne

V predvečer sv. Jána sa tu od nepamäti pálili a pália dodnes „Jánske ohne“, zvané „svjynty Jon“. Bol to obvyklý deň pastierov, na ktorý sa teší všetka mládež i dnes. Pri tejto príležitosti každý gazda prispieval svojmu pastierovi, či vlastným deťom obvyklou pozornosťou. Už týždeň predtým pripravovala mládež na podlesí a na vyšších miestach stohy raždia a lesných halúz na veľkú vatru. Navečer vatru zapálili a mládež hrala, spievala, tancovala a šantila. Tento zvyk pretrváva dodnes. V spojitosti s týmto sviatkom bolo tiež zvykom pri-

Kovové kliešte na pečenie oblátok na Vianoce

zdobovať príbytky mladými letorastami červeného smreka, lipy a pod., aby vraj dom bol uchránený od blesku, krupobitia a ohňa.

Kresťanská mládež prežila takto Jánsku noc.

24. 6. 1994 Jánska noc

A nadišla najkrajšia noc v roku. Cez ňu sa vôbec neoplatí spať. Tak ju aspoň využijeme na vystrájanie - na chate na Slanej Vode. A k tejto noci samozrejme patrí aj vatra a pri nej gitara a pesničky - zbožné i „bezbožné“. Prišiel čas aj na nočnú hru. Chlapci chceli dievčatám pripraviť skúšku odvahy, ale pri príprave sa tak naľakali, že sa báli vrátiť naspäť.

Dobrá nálada ostala niektorým vytrvalcom až do rána, no najvytrvalejšia bola vatra - horela až do poobedia, kedy bol čas vrátiť sa.

Zelná

Na „Želno“ t. j. na Zelnú Pannu Máriu (15. augusta), či na Nanebovzatie Panny Márie sa v Rabči svätili rastliny a robia

to dodnes. Najčastejšie sa zbierala šalvia, ruta, pivónia, „ľupstek, urážnik“, palina a božie drievko. Veriaci chodili na odpust do Bobrova.

Ondrej

Na Ondreja deti vo svojej roztopašnosti vymýšľajú, komu čo napriek vykonať. A tak sa stávalo, že niekto nemal bránku, niekto našiel voz na streche, či nenašiel záchod pri maštali a pod. Z toho dôvodu je to deň nepríjemných starostí a mrzutostí. Dievky zas na Ondreja ukájajú svoju zvedavosť pri liatí olova. Roztavené olovo prelievajú cez kľúčovú dierku do studenej vody. Z uliatych útvarov usudzujú na vlastný osud. Niektoré zas varia zemiakové halušky, v ktorých sú ukryté mená nápadníkov; ktorá haluška prvá vypláva na povrch, nájde v nej svojho ženícha.

Lucie

Niekedy vraj mládenci robievali v čase od Lucie do Vilie stolčeky. Nosili ich na polnočnú omšu. Sediac na nich, opíšuc sa svätenou kriedou, uvideli všetky strigy, ktoré ohrozujú ich dom a dobytok.

Gregora

Na deň sv. Gregora posielal rector za starých čias svojich žiačikov po dedine, prosiac o milodar pre pána rectora (obyčajne vajíčka). Nosili na latke drevenú tabuľku s obrázkami svätých a z domu do domu recitovali:

„Na deň sv. Gregora neopúšťajte pána rectora, čo posielala žiačka v núdzi pomedzi dobrých ľudí. A ty matka milá, daj nám, svojho syna. Ak nám syna nedáte, na papier nám, čo dáte? S jedným grošom, nie dvoma, žiačka nezúbožíte, do školy ho pošlite! Soli, soli po poli, dajte žiačka do školy. Bude sa Vám učiť, Pánu Bohu slúžiť. Pochválený buď Ježiš Kristus!“

Svadobné zvyky

Svadobné zvyky za starých čias oproti dnešku mali odlišný ráz. Mládenec rozhodnutý pre ženbu sa zdôveril so svojim úmyslom svojim rodičom. Tí po vzájomnej zhode vyslali do

dotyčnej rodiny váženú, výrečnú, šikovnú ženu (z vlastnej rodiny) po tzv. „znak“. Sprostredkovateľku vystrojili litrom pálenky a litrom vína.

Ak dievka dala súhlas dotyčnému nápadníkovi, poslala po žene „znak“. Obyčajne to bývala pekná hodvábná šatka (hedvabno smatka), v ktorej v jednom rohu bolo zviazaných 20 - 100 Kčs. Pri tejto príležitosti sa obyčajne dohodlo o námluvách („nomoviny“). K tejto udalosti dochádzalo najčastejšie v nedeľu ráno pred bohoslužbami.

Mladý pán prichádzal na „nomoviny“ s patričnou pozornosťou a s dvoma členmi rodiny („křešni vojcovie“), alebo s najlepšimi priateľmi. Mladuchina rodina si privolala aj najbližších susedov. Námluvy boli ukončené výmenou prsteňov a pohostením. Prstene si kupoval každý partner zvlášť. Bývali strieborné. Potom sa odviezli v párovom záprahu aj so svedkami na zápis. V nedeľu boli prvé ohlášky. Mladomanželia medzitým prichádzali v dohovorenom čase na náuku.

Po druhej ohláške, v nedeľu, prichádzala nevesta aj s krstnými rodičmi do domu mladého pána s poklonou. Priniesli koláče, pálenku, prípadne aj dar pre rodičov.

Po tretej ohláške sa pripravovala svadba. Tu už dostal prvý družba za povinnosť pozývať celú rodinu mladuchy a mladého pána na svadbu. Vopred sa určili družice a družbov z každej strany. V predvečer svadby (štvrtok) krstná mama mladuchy („starošćino“) zanesla ženíchovi bielu košeľu a onuce z tenkého plátna. Družbovia pripravovali výzdobu konských záprahov. Družice chystali ozdobné pierka pre svojich družbov. Pripínali ich bezprostredne pred svadbou.

V deň svadby sa priviezol mladý pán s družinou a s hudbou pre nevestu. Pred odchodom z vlastného domu poprosil svojich rodičov o odpustenie, pričom im pobožkal ruky.

Cesta po mladuchu nebývala jednoduchá. Využívali to skupiny mládencov, ktorí prehrádzali cestu žrdou a vymáhali za mladuchu výkupné. Medzitým družina mladuchy očakávala príchod mladého pána. Skrášlená brána naznačovala dom nevesty. Tu sa postavili družiny proti sebe a provokačne spievali.

Staroščino privádzala pred mladého pána prestrojené dievky a ponúka mu ich. Napokon privedie tú pravú. Prichádza s taničom, na ktorom je svadobné pierko „pjurecko“. Nasledujú spevy. Mladý pán položí na tanier dvojnásobnú hodnotu peňazí. Mladucha prišívá svojmu ženíchovi pierko (opäť sa spieva). Vtedy mladucha vovedie mladého pána do príbytku a „staroščino“ pozve ostatných.

Nasleduje akt odoberania sa od rodičov. Ženích a mladucha pokľakli pred rodičov a rozprestrú halenu a so zloženými rukami odriekavajú basistom odriekavaný text:

„Prosím pre milého Boha, pre Syna Božieho, pre Ducha svätého, pre päť rán Krista Pána, aby ste nám odpustili, vy tato i vy mamó, i celá družina a udelili nám svoje rodičovské požehnanie“.

Rodičia držiak ruky nad ich hlavami, ich požehnali. Mladí im zas ruky pobožkali. Družina povstala do kruhu, prvý družba rozsieval po nich ovos z taniera, starejšia ich zas kropila svätenou vodou. Až potom sa odchádzalo do kostola so spevom.

Po návrate z kostola svadobná hostina pokračovala v dome mladuchy. Družina sa zabávala pri ľudovej muzike v humne, alebo vo väčšej izbe u susedov, prípadne v krčme. Večerom sa svadba u mladuchy chýlila ku koncu. Nadišiel čas dojemnej rozlúčky a rodičmi a súrodencami.

Starejšia s družinou zaviazali rúcho, periny spolu s pálenkou, družbovia naložili skriňu s výbavou a so spevom sa odchádzalo do mladého pána, kde ich netrpezlivo čakali a vítali. Testiná vítala nevestu s horiacou sviečkou v ruke a s koláčom. Vložila sa výbava a nastalo pohostenie. Nevesta v izbe obišla trikrát stôl a zakaždým pobožkala roh stola. Potom ju pojala do maštale pohládzať dobytok.

Svadobné veselie vrcholilo pred polnocou. Ešte predtým sa vykonala peňažná zbierka pre mladomanželov. Predný družba chodiac s výkrojom chleba na vidličke, prinášal mladuche dary. Inokedy sa táto zbierka prevádzala v sólovom tanci s mladuchou, pred ktorým každý tanečník položil na tanier svoj príspevok.

Napokon o polnoci mladý pán pred celou spoločnosťou snímal mladej panej veniec z hlavy. Musel byť však veľmi osťažitý, aby mu ho niekto z družiny nepotiahol. Ináč by ho to stálo výkupné. Svadobný úbor nevesty býval najčastejšie ľudový kroj a biely venček. U mladého pána bol taktiež sviatočný ľudový kroj s ozdobným pierečkom od mladuchy.

Náboženské aktivity

Tunajší veriaci veľkou mierou a horlivou iniciatívou vyjadrujú svoju oddanosť Cirkvi. Majú možnosť v nedeľu, počas sviatkov i vo všedné dni navštevovať bohoslužobné obrady, prísúpiť k sviatosti zmierenia, k svätému prijímaniu, ku katolíckym sobášom, dať si pokrstiť deti, deti sa môžu učiť náboženstvo, dať si posvätiť novopostavené príbytky a pod..

Charita

Mentalita tunajšieho kresťanského ľudu je v prevažnej miere taká, že vždy nájde pochopenie pre dobro vecí. Takúto

Katolícka charita - na návšteve Domova dôchodcov v Novoti

podporu a dôveru si získal aj vsdp. kanonik Ján Kecera, tu najší farár, keď sa rozhodol vo svojej vtedajšej funkcii starostu obce Rabča založiť Miestnu pobočku podporného spolku KARITA (dnes Charita), a to dňa 20. 3. 1932. Táto pobočka svoju činnosť zamerala na zdravotnú osvetu, najmä na prednášky a besedy „O škodlivosti alkoholu“. Organizácia slúžila pre celú farnosť. Po odstupe času sa Charita opäť oživila až v 90. roku zásluhou p. Justíny Svetlošákovéj. V r. 1994 ju prevzal p. Jozef Kozák, ktorému v práci pomáhajú obetavé pracovníčky, ako Margita Pindiaková, Helena Čulová, Anna Vnenčáková, Johana Dominová a Matilda Pitáková. Predtým sa o činnosť charity významne zaslúžila až do smrti Justína Svetlošáková. Charita zameriava svoju činnosť na pomoc opusteným ľuďom, telesne postihnutým, sirotám, polosirotám, starým nevládnym občanom. Členovia charity navštevujú domovy dôchodcov, detské domovy. Organizujú zber šatstva, obuvi. Bohatá je ich aktivita vo vianočnej dobe.

Ružencové spoločenstvá

Z úcty k Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie vznikli Ružencové spoločenstvá, ktoré v tzv. ružiach mali 2 221 členov a v r. 1948 mali 2 416 členov.⁵⁰

Za kaplánovania vdp. Antona Tatarku v r. 1968 – 1970 vznikli z úcty k Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie tzv. Ružencové spoločenstvá (ružce), ktorých náplňou je modlitba sv. ruženca. (V Rabči je 14 takýchto družín, s približne po 20 členiek – členov. Vedúcimi týchto skupín sú: Mária Ignaťáková, Johana Šurinová, Pavlína Popieračíková, Anna Sroková, Margita Pindiaková, Johana Gužíková, Anna Jaššáková, Marta Brišáková, Johana Kubíková, Johana Sučáková, Pavlína Oselská, Mária Varmusová, r. Janáková, Ludmila Prisenžniaková a Terézia Somsedíková.

Schádzajú sa 1-krát mesačne na prvú nedeľu, modlia sa ruženec na daný úmysel (za pokoj vo svete, za kňazov, za členky – členov, za obrátenie hriešnikov a iné). Vymieňajú si tajomstvá príslušného ruženca, ktorý sa denne modlievajú individuálne alebo v rodinách. Pri každej schôdzke je venovaná

7. 12. 2003 Katolícka charita: Sv. Mikuláš (Jozef Kozák, predseda katolíckej charity) obdarúva telesne postihnuté deti

FOTO: V. BRIŠ

modlitba na úmysel za sv. otca. Tieto spoločenstvá prispievajú veľmi často finančnými zbierkami pre potreby kostola.

Ako ďalšie sa spomínajú spolky: Škapuliarsky, ktorý mal 820 členov a neskôr až 8 190 členov; Terciári 186 až 229 členov; Mariánska kongregácia 76 až 86 členov; Légia Sv. kríža 139 až 320 členov; Krížovej cesty 820; Detstva Ježišovho 320 až 421 členov; Spolok Kresťanskej mládeže 232 až 320 členov; Zväz mládeže 142 až 161 členov; Zväz žien 142 až 172 členov.⁵¹

Večeradlo

Z iniciatívy a horlivosti rehoľnej sestry ctihodnej Bernadety Pánčiovej ako i z podnetu Ivana Jurkiho vzniklo v Rabči ďalšie spoločenstvo, tzv. „Večeradlo“. V Rabči ho zorganizovala p. Anna Garajová podľa brožúrky „Večeradlo modlitby s Pannou Máriou“ (Imprimatur: Mons. Dominik Tóth zo dňa 18. 10. 1993). Členovia tohto spoločenstva sa schádzajú každý utorok v kostole hodinu pred sv. omšou, modlia sa a spievajú. Okrem toho sa schádzajú dvakrát v rodinách u p. Anny Ga-

23. 1. 1998 Stretnutie dôchodcov – *vdp. farár Ľuboš Satina srdečne blahoželá jubilantke* FOTO: V. BRIŠ

rajovej, Johany Gužíkovej, Kristíny Lubasovej, Marty Brišákovovej, aj inde. Modlitbové večeradlo začalo svoju činnosť od 11. 4. 1995. Každá sobota je v rodine v modlitbách zameraná k Fatimskej Panne Márii.

Stretnutia dôchodcov

Nemalú pozornosť ľuďom v dôchodkovom veku venujú aj samosprávne orgány obce Rabča na čele so starostom obce. Starosta obce, už od roku 1990, každý rok pozval všetkých dôchodcov do KD a v tejto tradícii sa pokračuje. Je to udalosť, ktorá sa začína bohoslužbami v kostole s udelením sviatosti pomazania nemocných (nad 70 rokov), homíliou duchovného otca a končí príhovorom starostu a pohostením v kultúrnom dome (aj s kultúrnym programom).

Spolok svätého Vojtecha

Rovnako významným sa stal Spolok sv. Vojtecha. Mal 320 až 356 členov. ⁵² Spolok sv. Vojtecha obnovil činnosť dňa

12. 7. - 19. 7. 2004 Pút' do Medjugorie (južná Bosna a Hercegovina). Účastníci púte. Na tomto mieste sa podľa vizionárov zjavuje „Gospa“ - Panna Mária Kráľovna Pokoja

25. 5. 1994 pod vedením p. Margity Pindiakovej. Táto početná skupina koná v obci záslužnú prácu. Zabezpečuje pre svojich členov i nečlenov svätovojtešské kalendáre Pútnik svätovojtešský a hodnotnú literatúru SSV, ktorú predáva pre rozvoj mravného a kultúrneho života veriacich. Predaje kníh zo SSV sa v minulosti robili na hornej škole pri kostole v rokoch 1947 - 1950, pod vedením vtedajšieho knihovníka Miestnej ľudovej knižnice Antona Brišáka.

Treba však poznamenať, že v rokoch 1951 - 1952 nastupujúci komunistický režim nariadil vyradiť akúkoľvek literatúru v školách a knižniciach so „závadným obsahom“, na čo boli poverení okresní knižniční inšpektori.

Okrem inej práce terajšia skupina SSV organizuje pre veriacich púťové zájazdy na Staré Hory, do Levoče, do Mariánky, Šaštína, do Kláštora pod Znievom, do Turzovky, Litmanovej a pod. Ba v rámci iných zájazdov sa niektorí veriaci zúčastnili v Ríme, v Jeruzaleme i v Medjugori.

Dobrovoľný hasičský zbor

Pri slávnostných cirkevných príležitostiach sa v značnej miere angažuje a býva nápomocná Miestna organizácia Dobrovoľného hasičského zboru v Rabči. Táto má svoju dlhodobú tradíciu a Cirkev bola jej záštitou. Svedčí o tom aj tá skutočnosť, že na priečelí kostola nad vchodom, že vtedajší vdp. kanonik Ján Kecera dal vyhotoviť a umiestniť dvoch patrónov, ochrancov proti bleskom a požiarom – sv. Floriána a sv. Donáta v roku 1930. S pomocou Božou aj dnes pokračujú v tradícii svojich predchodcov obetaví nadšenci pod novou zástavou, ktorú im posvätil 20. 11. 1994 vdp. Blažej Dibdiak, vtedajší rabčiansky farár. Ba čo viac, dali si zhotoviť a posvätiť aj krásnu plastiku sv. Floriána, ktorou si prizdobili sálu v požiarnej zbrojnici.

Červený kríž

Vdp. kanonik Ján Kecera si v tridsiatych rokoch svojho účinkovania v Rabči rozmýšľal, ako by ešte mohol byť prospešný vo svojej farnosti. Vidiac biedu, znepokojovala ho veľká úmrtnosť obyvateľov. Keďže lekárov nebolo, alebo veľmi vzdialené, uznal za vhodné založiť aspoň odbočku Červeného kríža. Urobil tak 12. mája 1934. Bolo v nej celkom 40 členov, pravda aj z Oravskej Polhory. On sám sa stal jej predsedom, jednatelom vtedajší notár Július Fodor a pokladníkom Emil Gazdík. Odbočka Červeného kríža v tom čase mohla aspoň čiastočne nahradiť núdzovú a tak prepotrebnú pomoc, lebo veľa obyvateľov zomieralo bez nej. Červený kríž pokračuje v svojej činnosti za podpory obetavých ľudí dodnes. Dlhoročnou predsedkyňou bola až do roku 2005 Anna Vnenčáková.

TJ Sokol

Základy organizovaného športu sa v obci položili v r. 1948 – 1949, a to z podnetu Karola Gužíka a vdp. kaplána Františka Irhu. Vtedy bola zaregistrovaná Telovýchovná jednota Sokol Rabča. V súčasnosti TJ Oravan Rabča má najaktívnejší futbalový oddiel, za ktorý hrajú muži, dorastenci, starší a mladší žiaci. Venujú sa im obetaví tréneri.

2. 7. 2001 *Predseda hasičov Jozef Galis nesie posvätenú sochu sv. Floriána – patróna hasičov, hasičskú zástavu nesie Š. Ďubek* FOTO: V. BRIŠ

27. 8. 2004 Kňazi Spišskej diecézy na futbalovom turnaji v Zubrohlave. Na turnaji nechýbali ani naši duchovní: správca farnosti vdp. Ľuboš Satina (v hornom rade piaty zľava), kaplán vdp. Štefan Holubkovič (v hornom rade štvrtý zľava, ktorý hráva futbal za mužov v TJ Oravan Rabča)

FOTO: V. BRIŠ

Veľkú zásluhu na rozvoji športu má základná škola. Pribudli nové športy: hádzaná, atletika, stolný tenis a iné.

Dychová hudba Rabčanka

V decembri 1975 za podpory vtedajšieho predsedu MNV a viacerých poslancov i občanov vznikla v Rabči dychová hudba Rabčanka. Bola prítomná pri všetkých významnejších cirkevných slávnostiach. Nechýbala na birmovkách, na primičných slávnostiach v celom obvode farnosti, hrávala na pohreboch a pod.

Treba pripomenúť, že dávnejšie predtým v rokoch 1900 – 1914 existovala stará rabčianska dychovka, ktorá hrávala aj v kostole. Cvičil ju istý učiteľ Andrejkovič a istý Střolka, obaja z Rabče. Jej členmi boli aj občania z Oravskej Polhory. Nebyť toho, že si dovoľili zahrať „poľku“ na „torgovisku“ pred kos-

27. 6. 2001 Dychovka Rabčanka

FOTO: V. BRIŠ

tolom, mohla existovať dlhšie. Zato si vyslúžili hnev vdp. kanonika Murdžáka a na dôvažok ešte aj výsmech istej Guľocki: „*Sesnoš džaduv v kupie chuodži, tromby nuoso, nic nerobio...*“, a tak pre túto nevďačnú pochvalu sa stará dychovka rozpadla. Rabčická dychovka však prežila aj vdp. dekana Marhevku – do konca 30-tych rokov.

Dychová hudba v Rabči sa udržala vďaka obetavej práci vtedajšieho dirigenta Antona Brišáka, ktorý dlhé roky ju viedol. Zároveň si vyžiadala veľa trpezlivosti a voľného času všetkých hráčov, ktorí v nej hrajú. V súčasnosti dychovú hudbu Rabčanka vedie nový dirigent Ján Adamčík. Je peknou tradíciou, že pri slávnostných príležitostiach zahrá dychovka v kostole.

Urbár

Rabčania urbársku dohodu uzavreli dňa 29. októbra 1872. Podľa nej patril k 79 urbárskym raliám lesný majetok o rozlohe 93,9815 ha v lokalite Gajka (Hájka) a Subovka v nadmorskej výške 830 m. Urbár bol nápomocný nielen občanom, ale aj tunajšej Cirkvi, ktorej mnohokrát pomohol finančne aj drev-

nou gulatinou (pri výstavbe kostola v r. 1930, cirkevnej školy v r. 1935, pri rekonštrukcii kostola v r. 1994 - 1995).

Včelársky spolok

Včelársky spolok existoval v 30-tych rokoch. Združoval včelárov z Rabče, Oravskej Polhory a Sihelného. Jeho predsedom bol vdp. Ján Kecera, tajomníkom Anton Cubínek.

Poľovnícke združenie

V r. 1949. Poľovnícke združenie vzniklo ešte v 30-tych rokoch a jeho členmi boli vdp. kanonik Ján Kecera, Ján Mihaliak, Jozef Mihaliak a Pavol Pikoš.

Z kroniky mládeže

Každá mladá generácia, ktorá chce vytvoriť spoločenstvo, premýšľa ako začať.

Prvým krokom bol výlet na Babiu horu spojený so svätou omšou. Tam sa začali písať dejiny.

Svedčí o tom aj naša generačná kronika, počnúc rokom 1987. Pár takýchto stretnutí a akcií rabčianskej mládeže chceme priblížiť aj vám.

V blízkosti fary stojí „pingpongáreň“ miesto pre mladých ako stvorené. Konajú sa tam súťaže, zábavné hry a scény pre deti, i mládež.

Fašiangy, Turíce, Veľká noc príde, kto s nami neskáče, zima mu bude.

Od fašiangov k rozprávke a k rozprávkovým bytostiam, kde nemôže chýbať ani kráľ s kráľovnou.

Po zábave nás niekedy ovládol strach a tréma z dosák javiska kultúrneho domu.

V obci Novoť sa konalo predstavenie spevokolov z okolitých dedín. Pozvaná bola aj Rabča. Po vystúpení strach opadol a my sme prežili deň plný zážitkov.

Po takej „drine“ sme si dopriali aj kus zábavy a chutný guláš priamo od šéfkuchára na jednej chate v Rabči.

Na chatu chodíme aj v zime, lyžujeme a pridajú sa k nám aj naši kňazi. Tentoraz to bol pán farár Blažej Dibdiak, s ktorým sme prežili nezabudnuteľné chvíle.

A výlety? Sú našim každoročným pravidlom. Zaujímavé je východne Slovensko-Spišský hrad, Spišská Kapitula, Levočská hora, ale aj západné Tatry-Roháčce, Rozsutec a mesta Bratislava či Olomouc.

V roku 1999 uzrela svetlo sveta nová akcia, dnes už atrakcia: Deň plný prekvapení.

Charakterizovať tento deň môžeme veľmi výstižne - radosť, nevídaný záujem, rodičia súťažiaci so svojimi ratolesťami.

Prekvapením podujatia bol aj príchod domáceho Majstra N, alebo Raťafáka plachtu, či Micky Mousa.

Svoj spevácky talent deti mohli ukázať pri súťaži, speváci na ihrisku. Nechýbali ani vedomostné a športové hry. Vďaka starostovi obce bolo postarané o guláš a neskôr i párky.

Podobnú akciu pripravujeme od roku 2001 aj v zimných mesiacoch. Jej cieľom je spríjemniť si nedeľu stavaním snehových bytosti. Deti prichádzajú s rodičmi a so svojimi pomocníkmi. Niektorí s lopatkou, iní s lopatou.

Aj napriek sťaženým podmienkam - ako sypký sneh, vytvorila naozaj umelecké diela, veď posúďte sami. A ako správny umelci, dostali aj oni za svoju námahu zaslúžený honorár. Potešili sa vecnej cene, i sladkosti.

Na zohriatie sa podával teplý čaj, varený v kotlíku priamo pod holým nebom.

Na animátorov čakala neľahká práca s birmovancami. Museli vynaložiť veľa úsilia, aby príprava na birmovku bola úspešná. Aby to nebolo len sústavné poučovanie a učenie sa, animátori spríjmnili túto prípravu pobytmi na chate na Slanej vode. Tu ich čakali tajomné stretnutia s duchom Watenčschu, jazda na motorke, i nahliadnutie do telepatických schopnosti.

Pre všetkých tu boli pripravené skúšky odvahy, kde sa ukázalo, kto je aký hrdina a kto strachopud.

Veď vyjsť si len tak uprostred noci do lesa, nevidieť nič len horiace sviečky ukazujúce cestu, ale zároveň oslepujúce oči. Uznajte to nie je len tak hala-bala.

Po prijatí sviatosti birmovania si animátori mohli vydýchnuť, spomínali i hodnotili výsledky svojej práce. Hodnotenie otca biskupa bolo kladné a spolu s ním sme sa aj odfoťili.

Ale birmovanci chcú viac! Tak sa naďalej stretávame každý piatok na mládežníckej sv omši, po ktorej nasleduje zábavné užitočné a poučné stretnutie na fare. Pripravujeme spev a čítanie, aby slávenie liturgie bolo dôstojné. Podieľali sme sa aj na príprave Pobožnosti krížovej cesty, ktorá sa tradične koná na

zelený štvrtok v sprievode okolo kostola. Dohodneme sa aj na tom, čo budeme robiť cez víkend!

Hrať basketbal, absolvovať vychádzku do prírody (napríklad na Rozsutec, alebo na opekačku ku Hájovni), navštíviť telocvičňu,, ísť za kultúrou(napríklad festival Verím Pane, alebo diskotéka v pingpongárni)....

Nezabúdame ani na našich starých, opustených a chorých.

Poteší ich každá návšteva - návšteva sv. Mikuláša i mladých, ktorí počas vianočných sviatkov spievajú koledy práve pre nich.

My chalani máme ešte jednu milú povinnosť. Tou je veľkonočná kúpačka všetkých dievčat so spevokolu ale i našich animátoriek. Robíme to len kvôli tomu, aby boli zdravé, krásne a inteligentné.

Niektoré sa „šprajcovali“, ale my sme si s nimi poradili: „Co še zapjiros, dy voda negryže!“ Nádielka vody nebola rovnaká, pretože každá mala iný prívod vody. Niekde bol až taký silný, že sa nám vyšmykla z rúk a bác na zem. Popravili sme to ešte korbáčom a keď sme ho stratili, nahradila ho brezová metla.... ej, tá sadla.

PodĎakovať chceme Pánu Bohu za všetky dary a talenty. Za akúkoľvek podporu a pomoc ďakujeme aj našim kňazom, obecnému úradu, zastupiteľstvu i sponzorom, ktorých z roka na rok pribúda. Je to pre nás pozitívny signál, že to, čo robíme, robíme asi dobre. Ešte raz všetkým ďakuje vaša rabčianska mládež a animátori.

Prichádza leto a s ním veľa práce s organizáciou, výletov, ktoré chceme pripraviť pre našu mládež.

Naplánovať všetko tak, aby sme aspoň cez víkend mohli byť všetci spolu. Zahrať si basketbal, volejbal alebo opieť slaninu. Avšak nie vždy sa chcú mladí zabávať len doma. Chcú ísť niekam ďalej, previesť sa autobusom, ktorý nestojí po zastávkach, ale ide priamo na miesto, kam sa môžu „vyšantiť“ a zabaviť bez toho, aby ich niekto kritizoval.

Naším prvým výletom bol výlet na Spiš. Navštívili sme Spišskú kapitolu, biskupský úrad, do ktorého nemôže nazrieť alebo „procidírovať“ hocikto!, No my si samozrejme vieme vybaviť hocičo. Naša návšteva bola práve cez obedňajšiu prestávku.

Ešte pred prehliadkou prišiel privítať mládež z Rabče sám otec biskup F. Tondra.

Prechádzku po nádvorí Spišského hradu sme absolvovali iba po prvú bránu, ďalej žiadali od nás stokorunové vstupné. Uvážili sme, že asi nemá zmysel podporovať zrucaninu takým drahým vstupným.

Potulky na východnom Slovensku pokračovali prehliadkou Chrámu sv. Jakuba v Levoči, obdivovali sme oltár majstra Pavla, a na prelome dňa sme sa vyviezli na Mariánsku horu, kde sme mali aj svätú omšu.

Druhý deň bola naplánovaná prehliadka mesta Spišská Nová Ves, návšteva kostola, ktorý je zasvätený Božiemu milosrdenstvu a kde zároveň boli umiestnené dary Sv. Otca Jána Pavla II., ktorý ich za svojho dlhého pontifikátu dostal naozaj veľa. A tak bolo čo obdivovať.

Keď sa nám zdalo málo toho, čo sme videli, tak sme sa rozhodli, že keď obdiv, tak poriadny.

Kostolom, ktorý stál za to, aby sme ho navštívili, bol kostol v tvare Noemovej archy v Liptovských Sliachoch. Je to zároveň najmodernejší kostol na Slovensku.

Pekný a vydarený výlet nemôže byť posledný. Rozmýšľajme ďalej! Čo tak ísť niekam do hôr? Výstup na Babiu horu. A aby bol výstup zaujímavejší, pôjdeme v noci so sviečkami, baterkami a fackami cez hustý a tmavý les. No hotová „mystika.“

Na vrchole bolo veľmi zima, ale hriali nás deky. Krásny východ slnka v pestrofarebných farbách sa nevidí len tak hoci-kedy. Po namáhavej túre sme odpočívali v areáli Hviezdoslavovej hájovne v rozloženom stane a posilnili sme sa gulášom. Po dobrom obede sa treba rozhodnúť, kam pôjdeme na ďalší výlet. Dlhو nám toto rozhodovanie netrvalo, pretože je veľa miest, kde sme ešte neboli a ak sme aj boli, tak tie miesta stoja za to, aby sme ich videli ešte raz.

Rozhodnutie padlo: ideme na chatu do Zázrivej. Bola to pánska jazda. Sami sme si varili, upratovali a kultúrne nažívali. Mladí chlapi v pokročilom veku radi prezentovali tamojším zvedavcom Zázrivej naše kúzla a hry, ktoré absolvovali ešte ako birmovanci na chate Slaná Voda. To bolo smiechu a radosti, keď sa dali nachytať aj oni. Ale na druhý deň nás čakala túra na Veľký Rozsutec. Tá túra, to by nebola až taká tragédia, skôr to, čo nasledovalo potom. Vrátili sme sa totálne unavení, bez oddychu sme sa vybrali na svätú omšu, ktorú slúžili misionári. Omša trvala dve hodiny, prenasledo-

vali nás driemoty a navyše všetky ľudské potreby. Bolo to neveriteľné, ale s pomocou Božou sme to akosi zvládli a zapísali sme si na konto ďalší krásny deň.

Výlety pokračujú naďalej. Cesta viedla do Lúčok, kde sme sa kúpali a hlavne „špliechali“ v tamojšom vodopáde. Ubytovanie sme boli vo fare. Vybrali sme sa na Choč, vrch nad Lúčkami. Ďalšia namáhavá túra, pri ktorej by človek šiel dolu najradšej po štyroch, pretože cesta bola dosť strmá.

No vyšší než Choč je Baníkov, najvyšší vrch Západných Tatier. Povedali sme si, že ho taktiež musíme zdolať. Ale najprv sa vyberieme na výlet do Košíc. Prvou zastávkou bola zoológická záhrada, kde sa mnohým páčilo, hlavne pri opiciach. Cestou ďalej sme sa zastavili v centre mesta Košice v Dóme svätej Alžbety.

Noc sme strávili v telocvični, len jedno percento ľudí spalo a ostatných deväťdesiatdeväť sa výborne zabávalo. V nasledujúci deň sme navštívili Dcéry kresťanskej lásky sv. Vincenta, ku ktorým vstúpila aj naša rodáčka Veronika Margeťáková. Z Košíc sme pokračovali ďalej, a to do Bardejova, ktorý je známy Bazilikou sv. Egídia a historickým centrom mesta. V historickej exkurzii sme pokračovali na Ľubovnianskom hrade.

Na už vopred plánovaný vrch Baníkov sme sa vybrali v jednu slnečnú sobotu, teda nielen my, ale aj menšie deti našej obce, ktoré si vybrali menej náročnú trasu k roháčskym plesám. My starší turisti („kozy turiztyčné“) ideme zdolať Baníkov. Tí, ktorí nevedeli, čo ich čaká a zistili to priamo na mieste, boli by sa najradšej vrátili z kratšej cesty, ale to už nešlo. Keď videli pred sebou reťaze, po ktorých museli zliezť, nasledovalo šomranie a zvolávanie: „mamička moja!“ Ale nečudujme sa im...

Napokon sme sa všetci stretli na pevnej zemi a vyslovili svoje „ďakujem“ pri svätej omši v Zuberci, kde sme navštívili Múzeum oravskej dediny.

Naše výlety nemajú koniec, navyše sa k nám začína pridávať aj staršia generácia – rodičia a starí rodičia. Aj oni dostali chuť oddýchnuť si a zažiť krásny deň.

Usporiadali sme výlet do Krakova a do Wadowic, rodiska Karola Wojtylu. Nasledovala sobota plná zážitkov, tentoraz aj so staršími, ktorých sme prijali medzi nás, aby pri nás omladli a videli ako sa vieme dobré zabaviť a podeliť o kultúru mravov a zvykov inej krajiny.

Literatúra

Poznámky:

1. BEŇKO, J.: Osídlenie severného Slovenska. Košice: 1985.
Osídlenie Oravskej župy.
KAVULJAK, A.: Historický miestopis Oravy, Bratislava: 1955. 8 s.
2. Štátny archív Dolný Kubín, osobný fond Jozef Gebura, odpisy listín mestečka Tvrdošín.
3. SEMKOVICZ, W.: Materjaly źrodlowe do dziejów osadnictwa Górnej Orawy, Zákopané: 1932.
Rok 1520 - výpovede svedkov o slobodnom užívaní kráľovskej cesty cez Oravu do Žywca v súdnom spore medzi Petrom Komorovským a Thurzovcami.
4. Štátny archív v Bytči, Oravská župa I. 1585 - 1848, inv. č. 1566, procesy o revízii škultétskych práv v Rabči. Štátny archív v Dolnom Kubíne, osobný fond J. Geburu: listina Juraja Thurzu pre Rabču z roku 1608. Farský úrad Rabčice: Historia domus, odpis listiny z roku 1608.
5. Štátny archív v Bytči, acta ecclesiastica, súpis organistov v roku 1733.
6. Štátny archív v Bytči, Oravský komposesorát, urbáre 1620, 1625, 1672, 1677, 1774.
7. Štátny archív v Dolnom Kubíne, osobný archív J. Geburu, odpisy kanonických vizitácií z rokov 1559 - 1642. Farský úrad Lokca.
8. Tamže, zakladacia listina farnosti v Námestove. Semkowicz, W.: c.d. 1612.

9. Tamže, osobný fond J. Geburu, kanonická vizitácia Zubrohľavy 1618. Odpis kanonickej vizitácie uvádza aj *Historia domus Rabčíc*.
10. KURJAKOVÁ, E.: Zubrohľava. 1998.
11. Farský úrad Rabčice, *Historia domus*.
12. KURJAKOVÁ, E.: Zubrohľava, opis kanonickej vizitácie Joachima Kalinku z roku 1653.
13. SEMKOWICZ, W.: c. d., odpis armalesu Jána Sčechoviča z roku 1655.
14. Tamže, odpis testamentu Jána Sčechoviča z 1. mája 1659.
15. Tamže.
16. Farský úrad Rabčice: *Historia domus*.
17. Tamže, odpis kanonickej vizitácie Jána Ratulovského z roku 1656.
18. Štátny archív v Bytči, Oravská župa I. 1585 – 1848, inv. č. 1801, inquisitiones – súdne vyšetrovanie spolupráce Mateja Klinovského so zbojníkom Martinom Rabčanským.
19. Farský úrad Rabčice, *Historia domus*.
20. Katolícke Slovensko 833 – 1933. Pamätnicu vydal spolok sv. Vojtecha v roku 1933.
21. Štátny archív v Bytči, acta ecclesiastica, súpis organistov v roku 1733.
22. Farský úrad Rabčice, *Historia domus*.
23. Tamže.
24. Štátny archív v Bytči, Oravská župa I. Kanonická vizitácia z r. 1833.
25. SPIRITZA, J.: Bibliografický slovník zvonolejárrov. Bratislava: 2002, s. 42.
26. Štátny archív Levoča, Oravská župa I. Kanonická vizitácia z r. 1794.
27. Tamže
28. Štátny archív v Bytči, Oravská župa I., kanonická vizitácia farnosti v Rabči z roku 1820.
29. Štátny archív v Bytči, Oravská župa I. 1585 – 1848, kanonická vizitácia farnosti v Rabči z roku 1833.
30. SPIRITZA, J.: c.d., str. 50 – 51.

31. MLYNARČÍK, J. : Anton Florek 1846 – 1897. Námestovo: 1999.
32. Farský úrad v Rabči, Historia domus.
33. Tamže, Farský úrad v Rabči, Historia domus.
34. Schematizmus Almae Dioecesis Scepusiensis MCMXL, archív Spišská Kapitula 1940.
35. Farský úrad v Rabči, Historia domus.
Štátny archív v Bytči, Oravská župa I. 1585 – 1848, acta ecclesiastica, kanonická vizitácia farnosti v Rabči z roku 1820.
36. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
37. **Đurica, M. S.**: Dejiny Slovenska a Slovákov, 1996.
38. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
39. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
40. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
41. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
42. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
43. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
44. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
45. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
46. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
47. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.
48. Schematizmus Spišskej diecézy 2005, Biskupský úrad Spišská Kapitula – Spišské Podhradie 2005.
49. **Dlugoš, F.**: Farári a kapláni pôsobiaci v Levoči v 20. storočí, Levoča: 2000.

-
50. Schematizmus Almae Dioecesis Scepusiensis MCMXL, archív Spišská Kapitula 1940.
Schematizmus Almae Dioecesis Scepusiensis MCMXL-VIII, archív Spišská Kapitula 1948.
  51. Schematizmus Almae Dioecesis Scepusiensis MCMXL, archív Spišská Kapitula 1940.
Schematizmus Almae Dioecesis Scepusiensis MCMXL-VIII, archív Spišská Kapitula 1948.
  52. Schematizmus Almae Dioecesis Scepusiensis MCMXL, archív Spišská Kapitula 1940.
Schematizmus Almae Dioecesis Scepusiensis MCMXL-VIII, archív Spišská Kapitula 1948.

Register

B

Biskup

František Tondra 94, 115,
124, 131, 152

Ján Vojtaššák 70, 94, 105,
115, 124, 131, 152, 157

H

Hrobár

František Pilarčík 93

Jozef Vorčák 93

Matej Sučák 36

Terézia Uramová 93

K

Katolícka akcia 70

Kostolník

Anton Masničák 57, 150

Dušan Pilarčík 150

Florián Kvasniak 150

Ján Kekeliak 150

Ján Pilarčík 36, 155

Ludovít Rusnák 150

Pavol Vnenčák 150

Kráľ

Ferdinand III. 19

L

Lokca

Kanonická vizitácia 15

M

Misie 16, 54, 62, 153

O

Orava

Biela Orava 13

Farár

Ján Sčechovič 16, 17

Námestovo

Evanjelická farnosť 15

Obchodná cesta 13

Povstanie

František Rákoczi 21

Gašpar Pika 21

Juraj Thurzo 15

Veličná 14

Župan

Štefan Thököly 16, 19

Oravská Polhora

Farár

Štefan Rozmus 115

Kňaz-rodák

Anton Tyrol 102, 125, 167

Eugen Ďubek 103, 172

Ján Rusnák 125, 175

Jozef Skurčák 171

Jozef Šimurdiak 175

Juraj Spuchliak 174

Ludovít a František

Spuchliakovci 177

Pavol Herud 103, 174

Páter Emanuel Jozef Cu-

bínek 168

Páter Rafael Fidrik 171

Kostol

Nový kostol 89

Rehoľná sestra
Agnesa Gabriela Herudova
182
Anna Gracíková 182
Johana Božena Gracíková
182
Johana Františka ulova
181
Johana Valéria ubekova
181
Mária Paula Jaakova
181
Terézia Jana Jaakova
181
Oravský hrad
Správca
Štefan Thokoly 16, 19

P

Pavol Palfy 16
Pápež
Ján XXIII. 150
Pavol I. 150
Pius XII. 60

Poľsko 13, 14, 16, 20, 21, 57,
62, 124

R

Rabča
Farár
Andrej Doranský 66, 76,
77, 146
Anton Florek 155, 239
Blaej Dibdiak 107, 115,
117, 132, 166

František Irha 66, 67, 69,
70, 71, 80, 146
František Zibrin 88, 89,
92, 93, 99, 106, 115, 117,
164, 165, 172
Ignác Matkovik 38
Ján Basista 33, 34, 36
Ján Drengubjak 34, 36
Ján Dvorský 29, 114, 193
Ján Kecera 52, 53, 57, 58,
59, 61, 64, 69, 75, 77,
144, 153, 208
Ján Marko 77
Jozef Murdzak 41, 45, 153
Jozef Kohút 38
Jozef Matúška 41
Luboš Satina 131, 132, 135,
140, 186, 210, 214
Mikuláš Sadecký 23
Mikuláš Zboja 30, 114
Pavol Basista 33
Pavol Vitkay 29
Štefan ivak 105, 106,
107
Farská budova
Stavba farskej budovy 62
Výstavba novej farskej
budovy 126

Kaplán
Andrej Doranský 66, 76,
77, 144
Andrej Imrich 93, 119,
122, 132, 133, 145, 147,
151, 152
Alfonz Letanovský 84,
92, 146
Alojz Chmelár 147

Andrej Sula 63, 146
Anton Tatarko 147
Bartolomej Sedlák 61, 146
Bernárd Pánči 146
Bernard Sommer 145
Dušan Špiner 147
Eduárd Bugár 54, 146
Emanuel Chyla 147
Eugen Sikora 146
František Galovič 146
František Irha 66, 67, 69,
70, 71, 80, 146
Ignác Žemba 63, 146
Jozef Brnuššák 146
Ján Bukna 146
Jaroslav Kmet' 147
Jozef Cibula 146
Jozef Čakánek 146
Ján Dorník 146
Jozef Gonsorčík 60, 146
Jozef Gyagyo 146
Jozef Golvoň 147
Jakub Grich 147
Jozef Hromada 145
Ján Húšťava 48, 146
Jozef Kasan 101, 147, 172
Ján Kecera 146
Ján Koperdán 48, 146
Jozef Kubičár 146
Jozef Machaj 146
Jozef Michna 146
Jozef Tomaň 145
Ján Nágý 145
Ján Slávik 74, 144
Ján Pjenčak 144
Karol Kučera 144
Luboš Močary 145
Ludovít Bakoš 60, 146
Marcel Šiškovič 147
Marián Dopater 105, 147
Martin Dopater 147
Martin Jablonský 146
Michal Bajor 145
Michal Báčik 146
Michal Ševčík 146
Michal Štang 147
Michal Zajac 85, 147
Milan Prídavok 147
Pavol Hrubý 147
Pavol Mikula 147
Pavol Sopko 56, 146
Peter Makoš 146
Peter Ťapák 147
Serafín Kavoň 147
Štefan Boržík 147
Štefan Duraj 147
Štefan Holubkovič 135,
139, 147, 214
Štefan Kofrit 146
Štefan Kubičár 146
Štefan Precner 63, 146
Štefan Schultz 146
Vincent Dzurňák 147
Vincent Malinay 145
Viliam Maretta 147, 166
Vladimír Olos 146
Kaplnka 31, 35, 36
Alžbeta Galgaňáková 31
Juraj Zelina 31
Michal Gluštík 31, 35
Kňaz-rodák
Ferdinand Kubík 103,
163, 164
Jagnešák 156

- Ján Brišák ml. 157
Ján Brišák st. 156
Ján Kekelák 163
Jozef Genzor 40, 155, 156
Pavol Garaj 102
Páter Lukáš Milan Žilák
165
Peter Randják 165
- Kostol
Bočný oltár 31
Hlavný oltár 31
Kráľovná Mária Terézia
31
Obnovený kostol 116
Obraz 20, 24, 31, 33, 35,
80
Oprava celého interiéru
109
Pokrývanie kostola 135
Sakristia 30, 48
Zvon 24, 29, 35, 38, 44, 46
- Starý kostol 21, 23, 24, 25,
33, 34, 38, 45, 48, 49,
51, 52, 62, 71, 75, 80, 82,
83, 89, 90, 92, 95, 98,
108, 113, 114, 116, 119,
122, 189
- Mozaika
Ernest Zmeták 76, 79
- Obraz Navštívenia panny
Márie 21
- Rehoľná sestra
Anna Theobalda
Jagnešak 179
Mária Tropeková a Ange-
lika Tropeková 179
Margita Anna Jaňáková 180
- Matilda Pitáková 180,
208
Terézia Ludmila
Iskierková 180
- Prvý richtár
Ján Ramža 14
Lazar 14
- Richtár
Ján Kaňačik 21
Juraj Heretík 30, 36
Ružencové spoločenstvá
(ružce) 208
- Socha
Ján Nepomucký 31, 32,
35, 62, 126, 186, 187
Mária Magdaléna 32, 35
- Spolok
Charita 119, 208
- Škola
Horná škola 44
- Učiteľ
Matej Stankovič 32, 36
- Večeradlo 209
- Vizitácia 3, 8, 9, 14, 20, 21,
29, 30, 37, 52, 54, 60,
66, 95, 116, 127, 133, 139,
149, 169, 208, 210, 214,
248
Biskup Jozef Bielik 34
Ján Ladislav Pyrker 30
- Zubrohlava
Ján Ramžík Mikuláš 17
- Rabčice** 18, 20, 21, 24, 57,
237, 238
Drevená fara 19, 22, 23, 24,
121

Farár
Mikuláš Sádecký 21
Serafín Steblínsky
z Poľska 21
Kaplán
Vojtech Borovič 20
Katolícka fara 19
Kostol 17, 20, 21, 23, 24, 25,
33, 34, 38, 45, 48, 49,
51, 52, 62, 71, 75, 80, 82,
83, 89, 90, 92, 95, 98,
108, 113, 114, 116, 119,
122, 189
Vizitácia 20
Gašpar Ján Nepomuk
Ipoli 22
Rechtor
Ján Vojtas 75, 149
Jozef Jagnešák 93, 149
Jozef Oselský 149
Florián Gogolák 44, 68,
69, 149
Katarína Budzelová 149

S

Sihelné

Farár
Martin Koleják 132
Farská budova
výstavbou 119
Kňaz - rodák
Ján Pienčak ml. 167
Ján Pienčak, st. 168
Jozef Brandys 109
Jozef Luscoň 103, 176
Štefan Luscoň 166

Kostol
Nový kostol 119
Rehoľné sestry
Anastázia Ľudmila
Masničáková 183
Karitas Janka
Grobarčíková 183
Margita Grobarčíková
183
Vierka Judita
Masničáková 182
Spišský vikár
Jozef Ligoš 89
Stará Rabča
Kostol 34
Sviatok
Navštívenie Panny Márie
15
Sviatosti
Birmovanie 121

T

Trstená
Rímsko-katolícka farnosť
14

Z

Zakladacia listina Rabče 14
Zubrohlava
Vizitátor
Joachim Kalinka 17

Doslov

Prvé poďakovanie patrí hlavnému pisateľovi tejto knihy p. Antonovi Brišákovi, ktorý zozbieral prvý text rukopisu z dostupných miestnych zdrojov.

Ďalšie poďakovanie patrí p. Soni Matugovej, vedúcej štátneho archívu v Dolnom Kubíne, ktorá prebádala dostupné archívy a zabezpečila napísanie a doplnenie najstaršej histórie rabčianskej farnosti. Taktiež ďakujem za cenné rady a opravy pôvodného rukopisu.

Poďakovanie patrí vdp. kaplánovi Štefanovi Holubkovičovi za cenné pripomienky a opravy rukopisu knihy a poskytnutý materiál. Ďakujem Doc. ThDr. ThBiblLic. Antonovi Tyrolovi, PhD. za opravy knihy pred jej vydaním. Moje poďakovanie patrí za doplnenie vdp. kaplánovi Milanovi Prídavkovi. Ďakujem ďalším, ktorí skontrolovali časti, ktoré sa týkali kapitoly o Sihelnom.

Autorom kroniky kresťanskej mládeže ďakujem za to, že pútavým spôsobom zachytili málo známe zážitky kresťanskej mládeže, z ktorých sme niektoré použili.

Zvlášť chcem poďakovať starostovi obce Dušanovi Raticovi a všetkým poslancom Obecného zastupiteľstva obce Rabča za ich trpezlivosť a finančnú podporu potrebnú na vydanie tejto knihy.

Ďakujem všetkým, ktorí sa akýkoľvek spôsobom zaslúžili o to, aby táto kniha mohla uzrieť svetlo sveta. Jej vydaním sa snažím o to, čo mi vdp. farár František Zibrin ukázal na stene starej fary v Rabči: „DEDIČSTVO OTCOV ZACHOVAJ NÁM PANĚ!“

Ing. Vladimír Briš

Pre obec Rabča spracoval text, návrh, fotografie, sadzbu
Ing. Vladimír Briš
2006

Obecný úrad v Rabči, Hlavná 426, 029 44 Rabča
Tlač z dodaných podkladov Tlačiareň Kubík, Námestovo

ISBN 80 - 969589 - 7 - 6